

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

20 août 2013

PROJET DE LOI

**visant à modifier l'article 301 du Code civil
et diverses dispositions en matière de régimes
matrimoniaux, et en particulier en rapport
avec l'assurance vie, les récompenses et les
conséquences du divorce**

SOMMAIRE

Pages

1. Résumé	3
2. Exposé des motifs	5
3. Avant-projet	43
4. Avis du Conseil d'État.....	52
5. Projet de loi.....	60
6. Annexe.....	71

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

20 augustus 2013

WETSONTWERP

**tot wijziging van artikel 301 van het Burgerlijk
Wetboek en van diverse bepalingen inzake
het huwelijksvermogensrecht, in het bijzonder
met betrekking tot de levensverzekering, de
vergoedingsregelingen en de gevolgen van de
echtscheiding**

INHOUD

Blz.

1. Samenvatting.....	3
2. Memorie van toelichting	5
3. Voorontwerp	43
4. Advies van de Raad van State	52
5. Wetsontwerp.....	60
6. Bijlage.....	71

Le gouvernement a déposé ce projet de loi le 20 août 2013.

Le “bon à tirer” a été reçu à la Chambre le 20 août 2013.

De regering heeft dit wetsontwerp op 20 augustus 2013 ingediend.

De “goedkeuring tot drukken” werd op 20 augustus 2013 door de Kamer ontvangen.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
VB	:	Vlaams Belang
cdH	:	centre démocrate Humaniste
FDF	:	Fédéralistes Démocrates Francophones
LDD	:	Lijst Dedecker
MLD	:	Mouvement pour la Liberté et la Démocratie
INDEP-ONAFH	:	Indépendant-Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 53 0000/000:	Document parlementaire de la 53 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 53 0000/000:	Parlementair document van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publications@lachambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

RÉSUMÉ

Au départ se situe la nécessité d'adapter les dispositions visant à déterminer le sort des assurances sur la vie au regard des régimes matrimoniaux. La loi du 10 décembre 2012 ayant modifié l'article 124 de loi du 25 juin 1992 relative au contrat d'assurance terrestre portant sur la réduction du capital d'une assurance vie en cas de succession (Mon.b. 11 janvier 2013), il faut maintenant revoir les articles 127 et 128 de cette loi parce que ces dispositions-là aussi ont été déclarées inconstitutionnelles (arrêts de la Cour constitutionnelle, n° 54/99 du 26 mai 1999 et n° 136/2011 du 27 juillet 2011). Déjà lors de la discussion de la proposition de loi qui devait mener à la modification de cet article 124, des amendements avaient été déposés pour modifier aussi les articles 127 et 128 LCAT. Ces amendements ont cependant été retirés, afin de ne pas retarder l'approbation du premier volet de la proposition de loi.

Ce projet de loi reprend et élargit cet objectif. Il vise à résoudre la question des assurances vie individuelles, mais aussi celles des assurances groupe: lorsque les époux sont mariés en communauté, les prestations dues du chef de ces assurances sont-elles propres ou communes? Il fallait, pour répondre à la question, déterminer la nature des assurances groupe: ce sont des pensions complémentaires.

Ceci a amené le gouvernement à intégrer dans ce projet de loi une légère modification de l'article 301 du Code civil relatif à la pension alimentaire après divorce, afin de s'assurer, en particulier, que le développement de la carrière professionnelle des deux époux sera certainement pris en considération pour déterminer la situation économique de chacun d'eux après le divorce.

Des modifications relatives aux assurances vie découlent la nécessité d'adapter par ailleurs d'autres règles relatives au régime matrimonial de communauté.

D'abord, les règles qui déterminent, dans un régime de communauté, la composition du patrimoine commun: les règles légales sont revues, d'une part pour y

SAMENVATTING

Het vertrekpunt is gericht op het nader bepalen van het huwelijksvermogensrechtelijk lot van levensverzekeringen. Nu bij wet van 10 december 2012 betreffende de inkorting van het kapitaal van een levensverzekering in geval van erfopvolging (B.S. 11 januari 2013) artikel 124 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst is gewijzigd, moeten ook de artikelen 127 en 128 van deze wet worden herzien omdat ook die bepalingen ongrondwettig zijn verklaard (GwH, arrest nr. 54/99 van 26 mei 1999 en arrest nr. 136/2011 van 27 juli 2011). Reeds naar aanleiding van de bespreking van het wetsvoorstel dat tot de aanpassing van art. 124 WLVO zou leiden, werden amendementen ingediend om ook de art. 127 en 128 WLVO te wijzigen. Deze amendementen werden echter vervolgens ingetrokken om de goedkeuring van het eerste luik van het wetsvoorstel niet te vertragen.

Dit wetsontwerp herneemt en verbreedt deze doelstelling. Het wil een oplossing bieden voor de vraag met betrekking tot individuele levensverzekeringen, maar ook met betrekking tot groepsverzekeringen: als de echtgenoten in gemeenschap zijn gehuwd, zijn de uit hoofde van deze verzekeringen verschuldigde prestaties eigen of gemeenschappelijk? Om hierop te antwoorden moest eerst de aard van de groepsverzekeringen nader bepaald worden: het zijn aanvullende pensioenen.

Dit bracht de regering ertoe om in dit wetsontwerp een lichte wijziging aan te brengen aan artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de onderhoudsuitkering na echtscheiding, in het bijzonder om er zich van te verzekeren dat de loopbaanopbouw van beide echtgenoten zeker in aanmerking zal worden genomen om hun beider economische situatie na de echtscheiding te beoordelen.

Uit de wijzigingen aan de regels inzake levensverzekeringen vloeit overigens de noodzaak om meerdere regels van het huwelijksstelsel van gemeenschap verder aan te passen.

In de eerste plaats, de regels die, in een gemeenschapsstelsel, bepalen welke goederen tot het gemeenschappelijk vermogen behoren: de wettelijke

inclure les dispositions requises concernant les prestations d'assurance vie, d'autre part pour circonscrire de manière plus précise et plus actuelle, ce que sont les "acquêts" — les acquêts formant l'essentiel du patrimoine commun dans le régime légal, ce patrimoine constitué pendant le mariage à l'aide des revenus et des économies des époux, et les biens acquis au moyen de ces revenus et de ces économies.

Cette première réécriture nécessite aussi celle des dispositions portant sur le compte des récompenses dans un régime de communauté. Les récompenses corrigent les mouvements de fonds entre le patrimoine commun et un patrimoine propre, et les règles qui les régissent doivent, là où c'est nécessaire, être plus équitables et exprimées en termes plus clairs

Le projet de loi apporte aussi des solutions à différentes problématiques jusqu'ici non traitées par le législateur relativement aux conséquences du divorce: il s'agit de certains aspects de la pension alimentaire après divorce et du partage des biens communs ou indivis après divorce.

Enfin, le projet de loi supprime l'interdiction de la vente entre époux, dont la justification a disparu en particulier depuis que les modifications au régime matrimonial ne sont plus soumises à un contrôle judiciaire.

regels worden bijgestuurd, enerzijds om de reeds aangehaalde noodzakelijke regeling van het lot van levensverzekeringen daarin op te nemen, anderzijds om nauwkeuriger en actueler te omschrijven wat "aanwinsten" zijn — aanwinsten zijn het essentieel onderdeel van het gemeenschappelijk vermogen in het wettelijk stelsel: het vermogen dat tijdens het huwelijk is opgebouwd uit de inkomsten en besparingen van de echtgenoten, en de goederen die ze met deze inkomsten en besparingen verkregen hebben.

Deze eerste aanpassing vereist ook het herschrijven van een aantal regels met betrekking tot de vergoedingsrekening in een gemeenschapsstelsel. Vergoedingen compenseren verschuivingen tussen het eigen en het gemeenschappelijk vermogen en de regels die ze beheersen moeten, waar nodig, duidelijker en billijker worden omschreven.

Het wetsontwerp biedt ook een oplossing voor verschillende vragen die de wetgever tot hiertoe niet aangepakt had, met betrekking tot de gevolgen van de echtscheiding: het gaat om bepaalde aspecten van de uitkering na echtscheiding en van de verdeling van gemeenschappelijke of onverdeelde goederen na echtscheiding.

En ten slotte schaft het wetsontwerp het verbod van verkoop tussen echtgenoten af, waarvan de verantwoording verdwenen was sinds de wijzigingen aan het huwelijksstelsel niet meer aan een gerechtelijk toezicht zijn onderworpen.

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

EXPOSÉ GÉNÉRAL

Les objectifs de ce projet de loi sont divers, parce que le projet envisage des questions diverses auxquelles il convient de donner une réponse adéquate.

Au départ se situe la nécessité d'adapter les dispositions visant à déterminer le sort des assurances sur la vie au regard des régimes matrimoniaux. La loi du 10 décembre 2012 ayant modifié l'article 124 de loi du 25 juin 1992 relative au contrat d'assurance terrestre portant sur la réduction du capital d'une assurance vie en cas de succession (*MB* 11 janvier 2013), il faut maintenant revoir les articles 127 et 128 de cette loi parce que ces dispositions-là aussi ont été déclarées inconstitutionnelles (arrêts de la Cour constitutionnelle, n° 54/99 du 26 mai 1999 et n° 136/2011 du 27 juillet 2011). Déjà lors de la discussion de la proposition de loi qui devait mener à la modification de cet article 124, des amendements avaient été déposés pour modifier aussi les articles 127 et 128 LCAT. Ces amendements ont cependant été retirés, afin de ne pas retarder l'approbation du premier volet de la proposition de loi.

Ce projet de loi reprend et élargit cet objectif. Il vise à résoudre la question des assurances vie individuelles, mais aussi celles des assurances groupe: lorsque les époux sont mariés en communauté, les prestations dues du chef de ces assurances sont-elles propres ou communes? Il fallait, pour répondre à la question, déterminer la nature des assurances groupe: ce sont des pensions complémentaires.

Ceci a amené le gouvernement à intégrer dans ce projet de loi une légère modification de l'article 301 du Code civil relatif à la pension alimentaire après divorce, afin de s'assurer, en particulier, que le développement de la carrière professionnelle des deux époux sera certainement pris en considération pour déterminer la situation économique de chacun d'eux après le divorce.

Des modifications relatives aux assurances vie découlent la nécessité d'adapter par ailleurs d'autres règles relatives au régime matrimonial de communauté.

D'abord, les règles qui déterminent, dans un régime de communauté, la composition du patrimoine commun:

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

ALGEMENE TOELICHTING

De doelstellingen van dit wetsontwerp zijn divers, omdat het wetsontwerp vertrekt van diverse vragen waarvoor een gepast antwoord moet worden uitgeschreven.

Het vertrekpunt is gericht op het nader bepalen van het huwelijksvermogensrechtelijk lot van levensverzekeringen. Nu bij wet van 10 december 2012 betreffende de inkorting van het kapitaal van een levensverzekering in geval van erfopvolging (*BS* 11 januari 2013) artikel 124 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst is gewijzigd, moeten ook de artikelen 127 en 128 van deze wet worden herzien omdat ook die bepalingen ongrondwettig zijn verklaard (GwH, arrest nr. 54/99 van 26 mei 1999 en arrest nr. 136/2011 van 27 juli 2011). Reeds naar aanleiding van de bespreking van het wetsvoorstel dat tot de aanpassing van art. 124 WLVO zou leiden, werden amendementen ingediend om ook de art. 127 en 128 WLVO te wijzigen. Deze amendementen werden echter vervolgens ingetrokken om de goedkeuring van het eerste luik van het wetsvoorstel niet te vertragen.

Dit wetsontwerp herneemt en verbreedt deze doelstelling. Het wil een oplossing bieden voor de vraag met betrekking tot individuele levensverzekeringen, maar ook met betrekking tot groepsverzekeringen: als de echtgenoten in gemeenschap zijn gehuwd, zijn de uit hoofde van deze verzekeringen verschuldigde prestaties eigen of gemeenschappelijk? Om hierop te antwoorden moest eerst de aard van de groepsverzekeringen nader bepaald worden: het zijn aanvullende pensioenen.

Dit bracht de regering ertoe om in dit wetsontwerp een lichte wijziging aan te brengen aan artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de onderhoudsuitkering na echtscheiding, in het bijzonder om er zich van te verzekeren dat de loopbaanopbouw van beide echtgenoten zeker in aanmerking zal worden genomen om hun beider economische situatie na de echtscheiding te beoordelen.

Uit de wijzigingen aan de regels inzake levensverzekeringen vloeit overigens de noodzaak om meerdere regels van het huwelijksstelsel van gemeenschap verder aan te passen.

In de eerste plaats, de regels die, in een gemeenschapsstelsel, bepalen welke goederen tot het

les règles légales sont revues, d'une part pour y inclure les dispositions requises concernant les prestations d'assurance vie, d'autre part pour circonscrire de manière plus précise et plus actuelle, ce que sont les "acquêts" — les acquêts formant l'essentiel du patrimoine commun dans le régime légal, ce patrimoine constitué pendant le mariage à l'aide des revenus et des économies des époux, et les biens acquis au moyen de ces revenus et de ces économies.

Cette première réécriture nécessite aussi celle des dispositions portant sur le compte des récompenses dans un régime de communauté. Les récompenses corrigent les mouvements de fonds entre le patrimoine commun et un patrimoine propre, et les règles qui les régissent doivent, là où c'est nécessaire, être plus équitables et exprimées en termes plus clairs.

Le projet de loi apporte aussi des solutions à différentes problématiques jusqu'ici non traitées par le législateur relativement aux conséquences du divorce: il s'agit de certains aspects de la pension alimentaire après divorce et du partage des biens communs ou indivis après divorce.

Enfin, le projet de loi supprime l'interdiction de la vente entre époux, dont la justification a disparu en particulier depuis que les modifications au régime matrimonial ne sont plus soumises à un contrôle judiciaire.

Les objectifs de ce projet de loi sont dès lors présentés sous les chapitres suivants:

Chapitre 1er: Aménagement de certaines règles relatives à la pension alimentaire après divorce.

Chapitre 2: Modification des règles relatives à la composition du patrimoine commun dans le régime légal, en ce compris les règles relatives aux assurances vie individuelles et collectives, et la (ré)introduction de la notion d'acquêts dans le droit des régimes matrimoniaux.

Chapitre 3: Modification de certaines règles relatives à la liquidation et au partage du patrimoine commun dans le régime légal.

Chapitre 4: Quelques modifications relatives au régime de séparation de biens et suppression de l'interdiction de la vente entre époux.

gemeenschappelijk vermogen behoren: de wettelijke regels worden bijgestuurd, enerzijds om de reeds aangehaalde noodzakelijke regeling van het lot van levensverzekeringen daarin op te nemen, anderzijds om nauwkeuriger en actueler te omschrijven wat "aanwinsten" zijn — aanwinsten zijn het essentieel onderdeel van het gemeenschappelijk vermogen in het wettelijk stelsel: het vermogen dat tijdens het huwelijk is opgebouwd uit de inkomsten en besparingen van de echtgenoten, en de goederen die ze met deze inkomsten en besparingen verkregen hebben.

Deze eerste aanpassing vereist ook het herschrijven van een aantal regels met betrekking tot de vergoedingsrekening in een gemeenschapsstelsel. Vergoedingen compenseren verschuivingen tussen het eigen en het gemeenschappelijk vermogen en de regels die ze beheersen moeten, waar nodig, duidelijker en billijker worden omschreven.

Het wetsontwerp biedt ook een oplossing voor verschillende vragen die de wetgever tot hiertoe niet aangepakt had, met betrekking tot de gevolgen van de echtscheiding: het gaat om bepaalde aspecten van de uitkering na echtscheiding en van de verdeling van gemeenschappelijke of onverdeelde goederen na echtscheiding.

En ten slotte schaft het wetsontwerp het verbod van verkoop tussen echtgenoten af, waarvan de verantwoording verdwenen was sinds de wijzigingen aan het huwelijksstelsel niet meer aan een gerechtelijk toezicht zijn onderworpen.

Het wetsontwerp beoogt dus volgende doelstellingen, die hierna in even zoveel hoofdstukken worden toegelicht.

Hoofdstuk 1: Aanpassing van bepaalde regels met betrekking tot de onderhoudsuitkering na echtscheiding en invoering van een pensioencompensatie.

Hoofdstuk 2: De herziening van de samenstelling van het gemeenschappelijk vermogen in het wettelijk stelsel, m.i.v. de regels inzake individuele en collectieve levensverzekeringen, en de (her)invoering van het begrip "aanwinsten" in het huwelijksvermogensrecht.

Hoofdstuk 3: De aanpassing van bepaalde regels m.b.t. de vereffening en de verdeling van het gemeenschappelijk vermogen in het wettelijk stelsel.

Hoofdstuk 4: Enkele wijzigingen m.b.t. het stelsel van scheiding van goederen en opheffing van het verbod van verkoping tussen echtgenoten.

Chapitre 5: Adaptations corrélatives de quelques dispositions du Code judiciaire.

Chapitre 6: Suppression des art. 127 et 128 de la loi sur le contrat d'assurance terrestre.

Chapitre 7: Entrée en vigueur et dispositions transitoires.

CHAPITRE 1ER

Aménagement de certaines règles relatives à la pension alimentaire après divorce

Article 2 (modification de l'art. 301 C.civ.)

1° Le paragraphe 1er de l'actuel article 301 C.civ. permet aux époux de conclure un accord quant à la pension alimentaire après divorce pour cause de désunion irrémédiable du mariage. La référence qui y est faite à l'article 1257 du Code judiciaire n'est cependant plus exacte, cette disposition ayant été abrogée par la loi du 2 juin 2010. C'est à l'article 1255 du Code judiciaire qu'il faut se référer. Cette disposition est elle-même, par ailleurs, modifiée par le présent projet de loi: elle est complétée par un paragraphe 5/1, afin que soit rendue possible dans tous les cas de divorce pour cause de désunion irrémédiable, l'homologation des conventions conclues pendant la procédure en divorce (voy. plus loin).

2° Le paragraphe 2 actuel dispose que la pension peut être demandée par l'époux divorcé qui est "dans le besoin". La doctrine et la jurisprudence ont déjà indiqué que cette situation de besoin doit être interprétée comme celle de l'époux qui est économiquement le plus faible. Il est donc utile que la loi se réfère à ce critère de manière explicite, afin de lever tout doute à cet égard.

3° Le paragraphe 3 actuel dispose que le juge qui décide de la pension alimentaire après divorce tient compte "des revenus et possibilités des conjoints et de la dégradation significative de la situation économique du bénéficiaire". Le texte nouveau ajoute que cette dégradation peut provenir tant des choix opérés par le couple pendant leur vie commune que de leur divorce, ce qui correspond à l'interprétation donnée à cette disposition par la Cour de Cassation.

4° On ajoute à l'énumération (non limitative) des éléments dont le juge tient compte pour apprécier cette dégradation, le déroulement de la carrière

Hoofdstuk 5: Overeenstemmende aanpassingen aan enkele bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek.

Hoofdstuk 6: Opheffing van de art. 127 en 128 van de wet op de landverzekeringsovereenkomst.

Hoofdstuk 7: Inwerkingtreding en overgangsbepalingen.

HOOFDSTUK 1

Aanpassing van bepaalde regels met betrekking tot de onderhoudsuitkering na echtscheiding

Artikel 2 (wijziging art. 301 BW)

1° Paragraaf 1 van het actuele artikel 301 BW laat de echtgenoten toe om met betrekking tot de uitkering na echtscheiding wegens onherstelbare ontwrichting van het huwelijk, overeenkomsten te sluiten. Daarbij wordt echter nog ten onrechte verwezen naar artikel 1257 van het Gerechtelijk Wetboek, vermits dit artikel door de wet van 2 juni 2010 werd opgeheven. Er moet verwezen worden naar artikel 1255 van het Gerechtelijk Wetboek; dat artikel wordt overigens verder door dit wetsontwerp ook nog aangevuld met een paragraaf 5/1, zodat de homologatie van overeenkomsten tijdens de echtscheidingsprocedure in alle gevallen van echtscheiding wegens onherstelbare ontwrichting van het huwelijk kan worden bekomen (zie verder).

2° De actuele paragraaf 2 bepaalt dat de onderhoudsuitkering na echtscheiding kan worden gevraagd door de echtgenoot die "behoefte" is. Rechtsleer en rechtspraak zijn het erover eens dat deze staat van behoefte moet worden begrepen als de toestand van de echtgenoot die economisch de zwakste is. Het is dus nuttig om dit criterium expliciet in de wet op te nemen, zodat hierover geen twijfel kan bestaan.

3° De actuele paragraaf 2 bepaalt dat de rechter die over de onderhoudsuitkering na echtscheiding beslist, rekening houdt met de "inkomsten en mogelijkheden van de echtgenoten en met de aanzienlijke terugval van de economische situatie van de uitkeringsgerechtigde". De nieuwe tekst voegt daaraan toe dat de terugval het gevolg kan zijn van de keuze die het koppel tijdens het samenwonen maakte, als van de echtscheiding, hetgeen overeenkomst met de interpretatie die het Hof van Cassatie aan deze bepaling geeft.

4° Bij de (niet limitatieve) opsomming van de gegevens waarmee de rechter rekening houdt om deze terugval te beoordelen, wordt de loopbaanopbouw

professionnelle de chacun des époux. Ceci correspond à une interprétation déjà donnée par une partie de la doctrine et de la jurisprudence, qui doit être confirmée parce qu'il s'agit d'une réalité qui peut en effet être particulièrement significative pour déterminer l'importance de cette "dégradation".

On pense ici en particulier au fait que l'un des conjoints démontre qu'il a, pendant le mariage, suite à un choix du couple, limité ses activités professionnelles pour des raisons familiales.

Le juge peut dès lors, bien sûr, tenir compte des droits de pension que le développement de carrière professionnelle aura permis à chacun des époux de se constituer.

5° Enfin, dans ce même paragraphe 3, on précise, suite à une observation du Conseil d'État, que le montant de la pension alimentaire ne peut dépasser le tiers des revenus du débiteur, lorsque la pension alimentaire est payée sous la forme de rente périodique; il n'est pas question de ce plafond lorsque la pension alimentaire est versée sous forme de capital, ou par le transfert de biens ou de droits (voyez plus loin): ce serait nier le caractère éventuellement compensatoire de la pension alimentaire après divorce.

6° Le paragraphe 4 actuel limite la durée de la pension à celle du mariage. Il est précisé que la durée du mariage est comptée à partir de sa dissolution (c.-à-d. à partir de la date où le jugement ou l'arrêt prononçant le divorce est coulé en force de chose jugée) et non à partir de la demande de pension alimentaire.

7° Le paragraphe 8 actuel traite de la capitalisation de la pension alimentaire après divorce. Celle-ci n'est actuellement accordée que sous la forme initiale d'une rente périodique (mensuelle). Il ne peut être converti en capital qu'ultérieurement, soit sur la base d'un accord entre les deux parties (à homologuer par le juge), soit à la demande du débiteur de cette pension. Le créancier de la pension ne peut pas formuler de demande en ce sens.

La pension alimentaire après divorce devrait cependant pouvoir prendre, dès qu'elle est accordée, la forme d'un capital, si ce mode de paiement est, d'après le juge, compatible avec les possibilités des deux ex-époux. De même la conversion de la pension périodique en un capital doit-elle pouvoir être demandée également par le créancier d'aliments, et non pas uniquement par son débiteur.

van elk van de echtgenoten toegevoegd. Dit is in overeenstemming met de interpretatie die een deel van de rechtsleer en de rechtspraak hier reeds aan geeft, en die moet worden bevestigd omdat het om een realiteit gaat die inderdaad bijzonder significant kan zijn om de omvang van deze "terugval" te beoordelen.

Men denkt hierbij in het bijzonder aan het feit dat een van de echtgenoten bewijst dat hij, tijdens het huwelijk, als gevolg van een keuze van het koppel, zijn professionele activiteiten om familiale redenen heeft beperkt.

De rechter kan, uiteraard, rekening houden met de pensioenrechten die elke echtgenoot door de eigen loopbaanopbouw heeft kunnen verkrijgen.

5° In die zelfde paragraaf 3 wordt ook, als gevolg van een opmerking van de Raad van State, gepreciseerd dat het bedrag van de onderhoudsuitkering een derde van het inkomen van de uitkeringsplichtige echtgenoot niet mag overschrijden, wanneer de uitkering in de vorm van een periodische rente wordt uitbetaald; van een dergelijk plafond kan geen sprake zijn als de onderhoudsuitkering als kapitaal of door overdracht van goederen of van rechten worden betaald (zie verder); anders zou immers het eventueel compensatoir karakter van de onderhoudsuitkering na echtscheiding worden ontkend.

6° De huidige paragraaf 4 beperkt de duur van de onderhoudsuitkering tot deze van het huwelijk zelf. Daarbij wordt nu nader bepaald dat de duur van het huwelijk wordt berekend vanaf zijn ontbinding, d.w.z. vanaf de datum waarop het vonnis of arrest dat de echtscheiding uitsprekt in kracht van gewijsde is getreden, en niet vanaf de vraag tot onderhoudsuitkering.

7° De actuele paragraaf 8 vermeldt de omzetting van de onderhoudsuitkering in een kapitaal. Deze wordt onder het actuele recht enkel toegekend in de oorspronkelijke vorm van een periodieke (maandelijke) rente. De omzetting in een kapitaal kan slechts later worden bekomen, hetzij op grond van een akkoord tussen beide partijen (door de rechter goed te keuren), hetzij op verzoek van de uitkeringsplichtige. De uitkeringsgerechtigde kan de vraag daartoe niet stellen.

Nochtans zou het mogelijk moeten zijn de onderhoudsuitkering na echtscheiding ook meteen als kapitaal toe te kennen, indien dit naar het oordeel van de rechter, met de mogelijkheden van beide gewezen echtgenoten te verzoenen is. Evenzo moet het mogelijk zijn dat ook de uitkeringsgerechtigde, en niet enkel de uitkeringsplichtige, de omzetting in een kapitaal zou vragen.

Les époux qui concluent un accord sur ce point, doivent pouvoir le faire de manière autonome, sans être obligés d'en encore soumettre cet accord à l'homologation par le juge. S'ils peuvent renoncer à la pension alimentaire sans contrôle judiciaire, ils doivent aussi pouvoir, aussi bien sans ce contrôle judiciaire, convenir de la conversion de la pension en un capital.

Ces mesures permettent aux époux d'arriver plus facilement à un règlement financier définitif en ce qui concerne cette pension alimentaire, et favorisent donc la coupure nette (*clean break*) qui est, dans bien des cas, souhaitables. Elles ne seront néanmoins pas imposées à ceux pour lesquels elles ne seraient pas souhaitables, ou seraient irréalisables ou inconciliables avec leurs possibilités financières.

Le paiement d'une somme en capital présente certes des avantages, mais peut-être, dans certains cas, une charge un peu trop lourde pour celui qui doit la porter, même si lui aussi préfère une coupure nette à un paiement périodique étalé sur un grand nombre d'années. C'est pourquoi il faut accorder au juge le pouvoir de décider, d'une part, que la capitalisation ne soit que partielle, d'autre part, que le paiement de la totalité ou d'une part du capital peut se faire par tranches: si les époux ne parviennent pas à un accord sur ce point, le juge décidera et déterminera le nombre et la périodicité de ces tranches.

Et de même, le débiteur du capital peut-il offrir de s'acquitter du paiement de ce capital (ou d'une partie de celui-ci) par la cession d'un bien, ou d'une quotité dans un bien, en propriété, en usufruit ou en un autre droit réel de jouissance (droit d'habitation ou droit d'usage). Le juge décidera si cette modalité de paiement peut être autorisée, selon les intérêts de l'une et de l'autre partie. Il doit bien sûr s'agir, dans ce cas, d'une modalité de paiement qui doit avoir été proposée par le débiteur et autorisée par le juge: on ne peut raisonnablement, dans ce contexte, accorder au créancier le pouvoir de désigner à l'encontre de la volonté du débiteur les biens qu'il devrait céder pour s'acquitter de sa dette.

8° La référence à l'article 1257 du Code judiciaire qui figure au *paragraphe* 9 de l'actuel article 301 C.civ. doit être remplacée par la référence au nouvel article 1255, § 5/1, du Code judiciaire, pour les raisons exposées à l'article 2.

9° Si la pension alimentaire après divorce est accordée sous la forme d'un capital, ou convertie en capital, conformément au nouveau *paragraphe* 8 de l'art. 301 C. civ., il faut éliminer la possibilité de revoir le montant

De echtgenoten die hierover een overeenkomst sluiten, moeten dit ook autonoom kunnen doen, zonder verplichting om deze overeenkomst ter homologatie aan de rechter voor te leggen. Indien ze zonder dergelijk toezicht aan de uitkering kunnen verzaken, moeten ze ook zonder dergelijk toezicht kunnen overeenkomen om de uitkering in een kapitaal om te zetten.

Deze maatregelen bieden ruimere mogelijkheden voor de echtgenoten om met betrekking tot de verschuldigde uitkering tot een definitieve financiële afwikkeling te komen, en bevorderen dus de *clean break* die in vele gevallen gewenst kan zijn, zonder ze nochtans op te dringen aan hen voor wie ze niet wenselijk, niet haalbaar, of niet met hun financiële mogelijkheden verzoenbaar is.

De betaling van een som ineens biedt vele voordelen, maar houdt in sommige gevallen, ook een misschien net iets te zware last in voor hem die betalen moet, ook al streeft hij zelf ook naar de *clean break*. Vandaar dat de rechter ook de bevoegdheid moet krijgen, enerzijds, de omzetting in een kapitaal slechts gedeeltelijk toe te staan, anderzijds, de betaling van het hele bedrag of een deel ervan in schijven toe te staan: komen de echtgenoten op dit punt niet overeen, dan zal de rechter ook hierover trancheren en de schijven, hun periodiciteit en hun aantal nader bepalen.

En vandaar ook dat de schuldenaar van het kapitaal (of een deel ervan) kan aanbieden om de verschuldigde betaling te voldoen door afstand van een goed, of een aandeel in een goed, in eigendom in vruchtgebruik, of in een ander zakelijk genotsrecht (recht van bewoning, of recht van gebruik). De rechter zal beslissen of deze betalingswijze kan worden toegelaten, met inachtneming van de belangen van de ene en de andere partij. Het moet in dit geval wel degelijk gaan om een betalingswijze die door de schuldenaar wordt aangeboden en door de rechter wordt toegelaten: men kan in deze context redelijkerwijze de schuldeiser niet de macht geven om, tegen de wil in van de schuldenaar, aan te wijzen welke goederen deze laatste zou moeten afstaan om zijn schuld te voldoen.

8° De verwijzing naar artikel 1257 van het Gerechtelijk Wetboek wordt in paragraaf 9 van het actuele artikel 301 BW vervangen door de verwijzing naar (het nieuwe) artikel 1255, § 5/1, van het Gerechtelijk Wetboek, om de redenen die bij artikel 2 werden uiteengezet.

9° Indien de uitkering overeenkomstig de nieuwe paragraaf 8 van art. 301 BW in de vorm van een kapitaal wordt toegekend of in een kapitaal wordt omgezet, is vervolgens herziening van het toegekende kapitaal

alloué ultérieurement: les circonstances qui mettent fin à la déduction de la pension alimentaire comme prévu au paragraphe 10 de l'article 301 C.civ., ne peuvent plus être invoquées si le débiteur alimentaire s'est déchargé de son obligation par le paiement d'un capital; en décider autrement porterait atteinte à la notion même de capitalisation. Cela implique que le juge qui détermine le montant du capital (ou les parties lorsqu'elles le déterminent de commun accord) fera l'escompte de ce que la pension alimentaire après divorce, si son paiement périodique avait été poursuivi, aurait été limitée dans le temps, non seulement par la durée du mariage et par la durée de la vie du créancier alimentaire, mais aussi par la possibilité d'un nouveau mariage ou d'une relation nouvelle par exemple.

CHAPITRE 2

Modification des règles relatives à la composition du patrimoine commun dans le régime légal, en ce compris les règles relatives aux assurances vie individuelles et collectives, avec la (ré) introduction de la notion d'acquêts dans le droit des régimes matrimoniaux

Section 1re

Généralités

Les dispositions relatives aux règles de droit matrimonial prévues par les articles 127 et 128 de la loi sur le contrat d'assurance terrestre (LCAT) qui ont été déclarées inconstitutionnelles, n'ont pas leur place dans cette LCAT. Cette loi doit régler les relations entre l'assureur et le preneur d'assurance et entre l'assureur et le bénéficiaire de l'assurance vie, mais certainement pas celles qui existent entre le preneur d'assurance et son conjoint. Ces dispositions ne doivent pas non plus être impératives; cela serait inconciliable avec les principes qui régissent le droit des régimes matrimoniaux.

C'est pourquoi le présent projet de loi transfère les règles nouvelles relatives aux assurances vie vers le Code civil, parmi les dispositions relatives au fonctionnement du régime légal. Toutes les dispositions relatives au régime légal sont, par l'effet de l'article 1390 C.civ., applicables à tous les époux qui sont mariés sous un régime de communauté, pour autant qu'ils n'aient pas prévu de règles dérogatoires eux-mêmes, par convention matrimoniale (contrat de mariage ou acte modificatif du régime matrimonial). Les règles nouvelles relatives aux assurances vie ne vaudront cependant pas, pas plus que ne valaient les règles anciennes prévues par les art.

uitgesloten: de omstandigheden die leiden tot beëindiging van de uitkeringsplicht zoals in paragraaf 10 van artikel 301 BW bepaald, kunnen niet meer worden ingeroepen wanneer de uitkeringsplicht volledig voldaan is door toekenning van een kapitaal; zoniet zou de kapitalisatie haar doel missen. Dat betekent uiteraard dat de rechter (of de partijen zelf als ze dit in onderling akkoord doen) bij het bepalen van het kapitaal moet verrekenen dat de uitkering na echtscheiding indien ze periodiek verschuldigd zou zijn geweest, niet alleen door de duur van het huwelijk en deze van het leven van de uitkeringsgerechtigde in de tijd beperkt is, maar ook kan wegvallen wegens een nieuw huwelijk of een nieuwe relatie bijvoorbeeld.

HOOFDSTUK 2

De herziening van de bepalingen inzake samenstelling van de gemeenschap in het wettelijk stelsel, m.i.v. de regels inzake individuele en collectieve levensverzekeringen, en de (her) invoering van het begrip "aanwinsten" in dit huwelijksvermogensstelsel

Afdeling 1

Algemeen

De huwelijksvermogensrechtelijke regeling van de levensverzekeringen die thans in de (ongrondwettig verklaarde) art. 127 en 128 van wet op de landverzekeringsovereenkomst (WLVO) is opgenomen hoort niet in die WLVO thuis. Die wet hoort de verhoudingen te regelen tussen verzekeraar en verzekeringsnemer en tussen verzekeraar en begunstigde van de levensverzekering, maar zeker niet deze tussen de verzekeringsnemer en zijn echtgenoot. Deze regeling inzake levensverzekering hoort ook niet van dwingend recht te zijn; dit zou strijdig zijn met de algemene principes van het huwelijksvermogensrecht.

Daarom wordt de nieuwe regeling inzake levensverzekeringen door dit wetsontwerp overgeheveld naar het BW, bij de bepalingen over de werking van het wettelijk stelsel. Alle bepalingen die voor het wettelijk stelsel gelden zijn krachtens artikel 1390 BW toepasbaar op alle echtgenoten die gehuwd zijn onder een gemeenschapsstelsel, voor zover ze zelf bij huwelijks-overeenkomst (huwelijkscontract of akte van wijziging van het huwelijksstelsel) in geen afwijkende regeling hebben voorzien. Deze nieuwe regeling geldt echter niet, net zoals degene die in de art. 127 en 128 WLVO voorkwam, voor echtgenoten gehuwd onder een stelsel

127 et 128 LCAT, à l'égard des époux mariés sous un régime de séparation de biens, parce qu'elles présupposent toutes l'existence d'un régime de communauté. Elles pourront néanmoins s'appliquer par analogie aux époux mariés sous un régime de séparation de biens qui auraient adopté ces règles, partiellement ou intégralement, par exemple en faisant le choix d'un régime de séparation de biens avec adjonction d'un patrimoine commun interne, ou d'un régime de participation ou de partage des acquêts, mais il s'agira alors d'un choix qu'ils restent libres de faire ou de ne pas faire.

Section 2

Assurances vie individuelles

Les règles nouvelles distinguent (1) le contrat d'assurance vie conclu par un preneur d'assurance marié en communauté, à son propre profit, pour le cas du décès de son conjoint (la mesure "égoïste" art. 1400.7 C. civ.) (2) le contrat d'assurance conclu par un preneur d'assurance marié en communauté, au profit de son conjoint, pour le cas de son propre décès (la mesure de "prévoyance" art. 1401, 6 C. civ.) et (3) le contrat d'assurance vie conclu par un preneur d'assurance marié en communauté en vue d'obtenir une prestation lorsqu'il aura atteint un âge déterminé, généralement l'âge de la retraite (la mesure "d'épargne" art. 1405/1 C. civ.).

Les règles proposées sont en ligne avec ce que la doctrine et la jurisprudence ont adopté comme point de vue, de manière quasi unanime, à l'égard des assurances sur la vie individuelles, depuis la déclaration d'inconstitutionnalité des art. 127 et 128 LCAT.

Article 3 (1400, 7 C. civ. remplacé)

La première hypothèse est celle du contrat d'assurance vie conclue par le preneur d'assurance (marié en communauté) à son propre profit, pour le cas du décès de son conjoint: la mesure égoïste par laquelle il se soucie de sa propre situation.

Cette prestation sera payée, par application du droit des assurances et du contrat lui-même, au seul preneur d'assurance. Si cette prestation est obtenue grâce au paiement de primes par des deniers communs, la communauté doit en être récompensée.

C'est bien ce que dit la règle nouvelle, insérée à l'article 1400 C. civ. Cet article énumère en effet les biens

van scheiding van goederen, want ze veronderstelt het bestaan van een gemeenschap. Ze kan wel naar analogie toepasselijk worden op echtgenoten gehuwd onder een stelsel van scheiding van goederen die beslist hebben om zich geheel of gedeeltelijk aan deze regels te onderwerpen, bijvoorbeeld door te kiezen voor een stelsel van scheiding van goederen met toevoeging van een intern gemeenschappelijk vermogen of voor een stelsel met verrekening of verdeling van aanwinsten, maar dat wordt dan aan hen overgelaten.

Afdeling 2

Individuele levensverzekeringen

De nieuwe regeling onderscheidt (1) het levensverzekeringscontract dat de in gemeenschap gehuwde verzekeringsnemer in eigen voordeel sluit voor het geval zijn echtgenoot eerder overlijdt (de "égoïstische" maatregel, art. 1400.7 BW) (2) het levensverzekeringscontract dat de in gemeenschap gehuwde verzekeringsnemer in voordeel van zijn echtgenoot sluit, voor het geval hij zelf eerder overlijdt (de "voorzorgsmaatregel" art. 1401, 6 BW) en (3) het levensverzekeringscontract dat de in gemeenschap gehuwde verzekeringsnemer sluit met het oog op het bekomen van een uitkering bij het bereiken van een bepaalde leeftijd, meestal de pensioengerechtigde leeftijd (de "spaarmaatregel" 1405/1 BW).

De voorgestelde regeling ligt in de lijn van wat de rechtsleer en de rechtspraak sedert de ongrondwettigheidsverklaring van de art. 127 en 128 WLVO vrij unaniem als standpunt hebben ingenomen met betrekking tot individuele levensverzekeringscontracten.

Artikel 3 (vervanging art. 1400, 7 BW)

De eerste hypothese is deze van de individuele levensverzekeringsovereenkomst, die de in gemeenschap gehuwde verzekeringsnemer in eigen voordeel heeft bedongen, voor het geval van overlijden van zijn echtgenoot: de "égoïstische maatregel" waarbij de verzekeringsnemer enkel voor zichzelf zorgt.

Deze prestatie zal krachtens het verzekeringsrecht en het verzekeringscontract exclusief aan de verzekeringsnemer worden uitbetaald. Indien ze echter bekomen is door betaling met gemeenschapsgelden, moet de gemeenschap hiervoor vergoed worden.

Dat is ook wat in deze nieuwe regel wordt bepaald, die opgenomen wordt onder artikel 1400 BW. Dat artikel

qui sont propres “quelque soit le moment de l’acquisition et *sauf récompense s’il y a lieu*” Il y a lieu à récompense si, et dans la mesure où, les primes ont été payées au moyen de deniers communs; les paiements durant le mariage sont réputés avoir été faits au moyen de deniers communs: il revient à l’époux qui affirme avoir payé les primes de ses deniers propres d’en rapporter la preuve.

La règle nouvelle vaut quelque soit par ailleurs la forme sous laquelle la prestation est payée: sous la forme d’un capital ou d’une rente.

Les époux peuvent en convenir autrement, si par exemple ils estiment qu’il est question d’une affectation normale des deniers communs au profit du survivant d’entre eux. Ils peuvent donc renoncer à la récompense (par une clause de leur convention matrimoniale), mais la renonciation n’est pas présumée. Ils se pourrait en effet qu’un époux ait conclu le contrat d’assurance seul et sans que son conjoint le sache, et qu’il ait donc utilisé les deniers communs dans son intérêt personnel exclusivement. Cela n’est pas interdit, mais donne lieu, dans la logique du régime légal, à une récompense au profit du patrimoine commun. La Cour constitutionnelle avait déjà, dans son arrêt du 26 mai 1999, relevé pourquoi on ne pouvait présumer ni l’assentiment ni l’intention libérale dans le chef de l’époux non bénéficiaire (point B.5 de cet arrêt).

Si le contrat d’assurance vie a été conclu avant le mariage, la prestation d’assurance sera un bien propre du bénéficiaire, mais à charge de récompense au profit de la communauté pour les primes payées au moyen de deniers communs, comme il est dit à l’article 1432 C.civ.

La règle nouvelle remplace la disposition antérieure de l’art. 1400, 7 que la LCAT n’avait abrogée qu’implicitement.

Article 4 (art. 1401,6 C.civ. complété)

La deuxième hypothèse est celle du contrat d’assurance vie conclu par le preneur d’assurance, marié en communauté, au profit de son conjoint, pour le cas de son propre décès: donc la mesure de “prévoyance” au profit du survivant.

somt inderdaad goederen op die in het wettelijk stelsel eigen zijn “ongeacht het tijdstip van verkrijging en *behoudens vergoeding indien daartoe aanleiding bestaat*” Er is aanleiding tot vergoeding indien en voor zover de premies met gemeenschapsgelden zijn betaald; voor de betaling tijdens het huwelijk wordt vermoed dat hiervoor gemeenschapsgelden zijn aangewend: het komt de echtgenoot toe die beweert dat er wel degelijk met eigen gelden is betaald, om dit aan te tonen.

De nieuwe regel geldt overigens ongeacht de vorm waaronder de prestatie wordt uitbetaald: in de vorm van een kapitaal of van een rente.

De echtgenoten mogen onderling anders overeenkomen, indien ze menen dat er sprake is van een normale aanwending van gemeenschapsgelden ten voordele van de langstlevende van hen. Ze kunnen dus van de vergoeding afzien (via een beding van hun huwelijks-overeenkomst), maar de verzaking aan de vergoeding wordt in dit geval niet vermoed. Het zou immers mogelijk zijn dat een echtgenoot dit contract alleen en zonder medeweten van de andere heeft gesloten, en aldus gemeenschapsgelden in zijn exclusief en persoonlijk voordeel aanwendt. Dat is niet verboden, maar leidt wel, in de logica van het wettelijk stelsel, tot een verplichting tot vergoeding ten voordele van het gemeenschappelijk vermogen. Ook het Grondwettelijk Hof wees in zijn arrest van 26 mei 1999 op de redenen waarom noch de instemming noch de vrijgevigheidsgedachte in hoofde van de echtgenoot-niet begunstigde mogen vermoed worden (punt B.5 van dit arrest).

Indien het levensverzekeringscontract vóór het huwelijk was gesloten, is de verzekeringsprestatie ook een eigen goed voor de begunstigde, met een vergoedingsplicht ten voordele van de gemeenschap voor de premies die met gemeenschapsgelden zijn betaald, zoals in artikel 1432 BW bepaald.

De nieuwe regel vervangt de vorige bepaling in art. 1400, 7 die door de WLVO slechts impliciet was opgeheven.

Artikel 4 (toevoeging art. 1401,6 BW)

De tweede hypothese is deze van de individuele levensverzekeringsovereenkomst, die de in gemeenschap gehuwde verzekeringsnemer in het voordeel van zijn echtgenoot sluit, voor het geval van zijn eigen overlijden: de “voorzorgsmaatregel” ten voordele van de langstlevende dus.

La prestation d'assurance est un bien propre de l'époux bénéficiaire. L'intention du preneur d'assurance serait en effet méconnue si la prestation ne devait pas revenir exclusivement au conjoint bénéficiaire, mais se retrouvait dans le patrimoine commun avec le risque, selon la clef de répartition de celui-ci, de voir le conjoint survivant n'en recevoir qu'une partie.

Il n'y a pas lieu dans cette hypothèse de prévoir une récompense pour les primes qui auraient été payées au moyen de deniers communs, quelle que soit par ailleurs la forme sous laquelle la prestation est due (capital ou rente). L'utilisation des deniers communs est ici censée conforme à la nature de la communauté, qui est en effet un patrimoine d'affectation qui peut donc servir à pourvoir aux besoins du survivant des époux. Si les époux voyaient les choses autrement, ils devraient en convenir autrement (par convention matrimoniale)

Si les primes sont payées au moyen de deniers propres, il n'y aura pas lieu à récompense non plus. Mais les règles des donations s'appliqueront si tous les éléments essentiels d'une donation sont présents (appauvrissement, enrichissement et intention libérale).

La règle nouvelle est insérée à l'article 1401 C.civ., parce que cette disposition contient l'énumération des biens qui sont propres *sans* récompense.

Article 5 (art. 1405 remplacé)

La troisième hypothèse est celle du contrat d'assurance vie individuelle, qui est conclu par le preneur d'assurance, marié en communauté, en vue d'obtenir une prestation lorsqu'il aura atteint un âge déterminé; l'assurance vie est alors une mesure ou une opération "d'épargne" à distinguer de l'opération qui ne vise qu'à couvrir le risque du décès sans droit au remboursement des réserves.

Les opérations d'épargne sont, en régime de communauté, des opérations qui profitent à la communauté, et devraient donc être comprises dans ou après l'énumération de l'article 1405. Cet article a cependant été revu entièrement, et c'est dès lors à l'article 1405/1 que sera placée la règle relative à l'assurance vie-opération d'épargne.

Deze verzekeringsprestatie moet als een eigen goed aan de begunstigde echtgenoot toekomen. De bedoeling van de verzekeringsnemer zou inderdaad miskend worden mocht de prestatie niet exclusief aan de begunstigde echtgenoot toekomen, maar wel in het gemeenschappelijk vermogen terecht komen, met het risico, afhankelijk van de verdeelsleutel van dit gemeenschappelijk vermogen, dat de langstlevende daarvan slechts een aandeel zou verkrijgen.

Er is geen vergoeding verschuldigd voor de betaling van premies met gemeenschapsgelden, ongeacht de vorm waaronder de uitkering verschuldigd is (kapitaal of rente). Deze aanwending van gemeenschapsgelden wordt geacht overeen te komen met de aard van de gemeenschap, die een bestemmingsvermogen is dat ook mag worden aangewend om te voorzien in de noden van de langstlevende van de echtgenoten. Mochten de echtgenoten dat anders zien, dan moeten ze iets anders overeenkomen (in hun huwelijksovereenkomst).

Indien premies met eigen gelden zijn betaald, zal voor de verkrijging van de verzekeringsprestatie evenmin vergoeding verschuldigd zijn. Maar er zal in dat geval sprake zijn van een schenking, voor zover de essentiële elementen daarvan aanwezig zijn (verarming van de schenker, verrijking van de begiftigde en intentie om te begiften).

De nieuwe regel wordt opgenomen in artikel 1401 BW, omdat in die bepaling de goederen worden vermeld die eigen zijn *zonder* vergoedingsplicht.

Artikel 5 (vervanging art. 1405)

De derde hypothese is deze van de individuele levensverzekeringsovereenkomst, die de in gemeenschap gehuwde verzekeringsnemer heeft bedongen met het oog op de verkrijging van een verzekeringsprestatie bij het bereiken van een bepaalde leeftijd; hier gaat het dus om de levensverzekering die kan omschreven worden als een "spaarmaatregel" of "spaarverrichting" te onderscheiden van een verrichting die, louter ten voordele van de begunstigde, het risico van overlijden dekt zonder recht op terugbetaling van reserves.

Spaarverrichtingen behoren in een gemeenschapsstelsel essentieel tot het gemeenschappelijk vermogen, dus in of onder artikel 1405. Bij deze gelegenheid werd echter het hele artikel 1405 herbekeken, en bleek dat het ook aan actualisering toe was. De individuele levensverzekering als spaarverrichting wordt daarom in 1405/1 opgenomen.

Pour ce qui est de la formulation nouvelle de l'article 1405, deux constatations justifient cette réécriture.

(1) les acquêts, notion-clé, et l'aspect "patrimoine d'épargne" ne figurent pas dans cet article, (2) l'énumération est trop exemplative et doit être élargie.

L'article 1405 C.civ. a donc été réécrit. Partiellement pour confirmer, partiellement pour actualiser les règles relatives à la composition du patrimoine commun. Ce sont les acquêts qui font partie de ce patrimoine dans le régime légal, en ce compris, selon la règle traditionnelle qui est maintenue sans modification, les biens que la loi ne range pas dans la catégorie des propres. Le patrimoine commun maintient donc sa composition résiduaire: tout ce qui n'est pas propre est commun.

Pour ce qui est des acquêts: ce terme est le plus adéquat pour indiquer l'essentiel de ce qui, dans le régime matrimonial, compose le patrimoine commun. Pourtant ce terme n'est plus repris dans la loi depuis 1976, de sorte que son utilisation ne peut plus être fondée sur une définition légale, situation à laquelle il convenait de remédier. Le terme est donc réintroduit, et défini en conformité avec son acception et son application actuelles.

Les acquêts sont, pour autant bien entendu qu'ils soient promérités pendant la durée du mariage:

(1) les revenus professionnels de chacun des époux (l'énoncé n'est pas modifié),

(2) les revenus des biens propres de chacun des époux (l'énoncé est simplifié — l'art. 1405 mentionne les "fruits, revenus, intérêts" ce qui est d'une redondance inutile; il suffit de mentionner les revenus pour couvrir aussi les fruits et les intérêts);

(3) les revenus des biens communs — l'article 1405 ne les mentionne pas, et bien que cela soit évident qu'ils fassent aussi partie du patrimoine commun (où d'autre pourrait-on les inclure?), on les mentionne néanmoins pour être complet;

(4) les biens donnés ou légués aux deux époux conjointement ou à l'un d'eux avec stipulation que ces biens seront communs; ceci n'est pas une règle nouvelle; elle est reprise de la rédaction antérieure de l'article 1405;

Met betrekking tot artikel 1405 leiden twee vaststellingen tot het herformuleren ervan.

(1) het sleutelbegrip aanwinsten ontbreekt en het aspect "spaarvermogen" van de gemeenschap komt niet aan bod; (2) de opsomming in dat artikel is te exemplatief en moet verruimd worden.

Artikel 1405 BW wordt daarom herschreven. Ter bevestiging en ter actualisering van de bestaande regels wordt de actieve samenstelling van het gemeenschappelijk vermogen als volgt omschreven. Tot het gemeenschappelijk vermogen behoren in het wettelijk stelsel in de eerste plaats de aanwinsten, daarin ook begrepen, overeenkomstig een traditionele regel die ongewijzigd mag worden behouden, de goederen die de wet niet als eigen goederen omschrijft. Het gemeenschappelijk vermogen behoudt dus zijn residuaire samenstelling: alles wat niet eigen is, is gemeenschappelijk.

Wat de aanwinsten betreft. Deze term wordt nog steeds gebruikt om de essentie weer te geven van wat in het wettelijk stelsel tot het gemeenschappelijk vermogen hoort. Toch komt de term sedert 1976 in de wet niet meer voort, zodat het hanteren ervan niet kan stoelen op een wettelijke omschrijving, en dit is een situatie die moet verholpen worden. Hier wordt de term dus opnieuw ingevoerd, en voor alle duidelijkheid meteen omschreven, zoals het tot op heden begrepen en toegepast wordt.

Aanwinsten zijn, voor zover ze uiteraard tijdens het huwelijk worden verkregen:

(1) de beroepsinkomsten van ieder van de echtgenoten (de omschrijving daarvan wordt niet gewijzigd);

(2) de inkomsten van eigen goederen van ieder van de echtgenoten (de omschrijving daarvan wordt vereenvoudigd — art. 1405 vermeldt nu nog "de vruchten, inkomsten en interesten van eigen goederen" maar dat is eigenlijk driemaal hetzelfde zeggen; het volstaat dus om inkomsten te vermelden om daaronder ook de vruchten en de interesten te begripen);

(3) de inkomsten van gemeenschappelijke goederen — art. 1405 vermeldt ze niet, en hoewel het evident is dat ze ook tot het gemeenschappelijk vermogen behoren (waar anders zouden ze toe behoren?) wordt dit hier toch opgenomen om het overzicht volledig te maken;

(4) de goederen geschenken of vermaakt aan de twee echtgenoten samen of aan een van hen onder beding dat die goederen gemeenschappelijk zullen zijn; dit is geen nieuwe regel; ze wordt zonder wijziging uit de eerdere versie van art. 1405 overgenomen;

(5) les biens que les époux ont acquis, ensemble ou séparément, directement ou indirectement, avec ces revenus — ici encore il s'agit d'insérer à l'article 1405 ce qui fait essentiellement partie du patrimoine commun, qui est tout à la fois un patrimoine d'épargne, de dépenses et d'affectation; les mots "directement ou indirectement" soulignent que les revenus qui sont d'abord économisés et ensuite placés ou remployés pour l'acquisition de biens meubles ou immeubles, ainsi que les revenus qui sont affectés au financement de l'achat ou de l'acquisition d'acquêts créent évidemment aussi des acquêts;

(6) les biens dont il n'est pas prouvé qu'ils sont propres par application d'une disposition de la loi; comme il a été dit, c'est le maintien pur et simple de la règle antérieure.

Article 6
(art. 1405/1 C.civ.)

On revient au dernier point à régler: les assurances sur la vie individuelles. Ces assurances peuvent faire naître un acquêt, et sont mentionnées dans ce nouvel article 1405/1. On distingue trois situations, dans lesquelles il y a chaque fois un contrat d'assurance vie conclu pendant la durée du régime matrimonial par un des époux, sur sa propre tête ou sur la tête de son conjoint.

Première situation: La prestation est due en cas de vie, et le régime matrimonial n'est pas dissous au moment où elle est due. Dans la logique du régime légal, cette prestation revient au patrimoine commun. Il s'agit en effet d'un acquêt: un bien acquis pendant le mariage au moyen de biens communs, quelle que soit la forme sous laquelle la prestation est payée.

Si les primes ont été payées au moyen de deniers propres, il y aura lieu à récompense selon les règles du régime légal (art. 1434 C.civ.). Si le contrat d'assurance a été conclu avant le mariage, la prestation d'assurance est un bien propre du bénéficiaire, mais naît alors une obligation de récompense au profit de la communauté pour les primes qui ont été payées par elle, conformément au prescrit de l'art. 1432 C.civ.

Deuxième situation: Le contrat d'assurance vie est racheté pendant la durée du régime matrimonial. Le montant perçu du chef de ce rachat, revient au patrimoine commun, parce qu'il s'agit d'un bien acquis pendant le mariage. Sauf récompenses pour les primes payées par le patrimoine propre.

(5) de goederen die de echtgenoten, samen of afzonderlijk, rechtstreeks of onrechtstreeks, met deze inkomsten verwerven — hiermee wordt in art. 1405 wel degelijk opgenomen wat essentieel deel uitmaakt van het gemeenschappelijk vermogen, als spaar-, bestedings- en bestemmingsvermogen; met de woorden "rechtstreeks of onrechtstreeks" wordt benadrukt dat de inkomsten die eerst worden opgespaard en belegd en pas vervolgens voor de verkrijging van roerende of onroerende goederen worden besteed, evenals de inkomsten die worden aangewend voor de financiering van de aankoop of verkrijging van aanwinsten, uiteraard ook aanwinsten opleveren;

(6) de goederen waarvan niet bewezen is dat ze aan een der echtgenoten eigen zijn ingevolge enige wetsbepaling; zoals vermeld wordt deze regel zonder meer behouden.

Artikel 6
(art. 1405/1 BW)

Voor de individuele levensverzekering die een aanwinst oplevert — het laatste punt dat hiervoor nog nader moest geregeld worden — wordt een afzonderlijke art. 1405/1 wettekst uitgeschreven. Deze nieuwe bepaling dekt drie situaties, waarbij het telkens gaat om een levensverzekeringscontract dat tijdens het huwelijksstelsel gesloten is door een van de echtgenoten, op zijn hoofd of op het hoofd van de andere echtgenoot.

Eerste situatie: De uitkering is verschuldigd bij leven, en op het tijdstip van uitkering is het huwelijksstelsel niet ontbonden. Deze prestatie komt, in de logica van het wettelijk stelsel, de gemeenschap toe. Het gaat immers om een aanwinst: een goed dat tijdens het huwelijk met gemeenschapsgelden is verkregen, ongeacht de vorm waaronder de uitkering verschuldigd is.

Indien premies zijn betaald met eigen gelden, geeft dit aanleiding tot een vergoeding, nog steeds bij toepassing van de gewone regels van het wettelijk stelsel (art. 1434 BW). Indien het levensverzekeringscontract vóór het huwelijk was gesloten, is de verzekeringsprestatie een eigen goed voor de begunstigde, maar ontstaat een vergoedingsplicht ten voordele van de gemeenschap voor de premies die met gemeenschapsgelden zijn betaald, overeenkomstig het bepaalde in art. 1432 BW.

Tweede situatie: Het levensverzekeringscontract wordt tijdens het huwelijksstelsel afgekocht. Het bedrag dat ingevolge deze afkoop wordt ontvangen, komt het gemeenschappelijk vermogen toe. Behoudens vergoeding voor de premies die door het eigen vermogen zouden betaald zijn.

Troisième situation: La prestation n'est pas encore due au moment où le régime matrimonial est dissous pour une autre cause que le décès — il s'agit essentiellement mais non uniquement de la dissolution pour cause de divorce (l'hypothèse couvre aussi celle de l'adoption conventionnelle d'un autre régime matrimonial, la séparation de corps et la séparation de biens judiciaire).

La date dont il y a lieu de tenir compte est, dans le cas de dissolution par divorce, bien entendu la date à laquelle le divorce produit ses effets, à l'égard des époux, en ce qui concerne leurs biens (art. 1278 et 1304 C.jud.).

Ce contrat d'assurance étant considéré comme une mesure ou une opération d'épargne, il faut faire entrer dans le patrimoine commun sa valeur à cette date, pour autant que les primes aient été payées au moyen de deniers communs (ce qui est présumé en régime légal). Mais il ne s'agit de faire entrer dans le patrimoine que la valeur qui peut être acquise à ce jour, soit la valeur de rachat (sans par ailleurs tenir compte de l'indemnité de rachat, ni des charges fiscales ou parafiscales éventuelles, sauf si le preneur d'assurance opère effectivement le rachat en vue du décompte avec son conjoint, auquel cas on tiendra compte du montant net).

Ceci présuppose bien sûr qu'il y ait une valeur de rachat qui puisse être liquidée en vertu de l'article 17 de l'AR du 14 novembre 2003 relatif à l'activité d'assurance sur la vie. Si la valeur de rachat est nulle, ou si le rachat n'est pas possible, il n'y a pas de valeur qui puisse être incluse dans le patrimoine commun dissous.

Le preneur d'assurance ne peut, bien évidemment, pas être tenu de racheter son assurance vie pour pouvoir verser la moitié de sa valeur à son ex-conjoint. Le régime fiscal du rachat est en effet trop lourd, et le preneur d'assurances perdrait l'avantage de l'accumulation de réserves s'il voulait ensuite conclure un nouveau contrat. On ne peut pas envisager une telle pénalité pour le preneur d'assurance qui a conclu une assurance vie et qui divorce: ce ne serait pas raisonnablement justifié.

C'est bien ici pourtant que se situe le désavantage de la règle: le conjoint qui a souscrit l'assurance vie et n'a pas encore touché la prestation doit, dès son divorce, en partager la valeur avec son ex-conjoint. Ce désavantage n'existerait pas, si le paiement à l'ex-conjoint pouvait être reporté à la date où le preneur lui-même perçoit la prestation. Mais ceci aurait deux autres inconvénients:

Derde situatie: De uitkering is nog niet verschuldigd op het ogenblik waarop het huwelijksstelsel door een andere oorzaak dan het overlijden ontbonden wordt — hieronder valt vooral (maar niet exclusief) het geval van ontbinding door echtscheiding (maar het kan ook om een conventionele overgang naar een ander huwelijksstelsel gaan, om een scheiding van tafel en bed gaan of om een gerechtelijke scheiding van goederen).

De relevante datum is in geval van ontbinding van het huwelijk door echtscheiding de datum waarop de echtscheiding tussen echtgenoten, wat hun goederen betreft, uitwerking heeft (art. 1278 en 1304 Ger.W.).

Omdat ook dit levensverzekeringscontract onder de categorie "spaarmaatregel" of "spaarverrichting" valt, moet de waarde op die datum in de gemeenschap worden opgenomen, voor zover de premies met gemeenschapsgelden zijn betaald (wat in het wettelijk stelsel vermoed wordt). Het gaat uiteraard slechts over de vermogenswaarde die op dat ogenblik kan verrekend worden, dus enkel de afkoopwaarde (zonder overigens rekening te houden met de afkoopvergoeding, noch met de eventuele fiscale en parafiscale lasten, tenzij de verzekeringsnemer met het oog op de verrekening met zijn ex-echtgenoot daadwerkelijk tot afkoop overgaat; in dat laatste geval houdt men rekening met het nettobedrag).

Dit veronderstelt uiteraard dat er een afkoopwaarde is die krachtens artikel 17 van het KB van 14 november 2003 betreffende de levensverzekeringsactiviteit kan worden vereffend. Indien de afkoopwaarde nul is, of indien de afkoop niet mogelijk is, is er uiteraard geen afkoopwaarde die in het ontbonden gemeenschappelijk vermogen kan worden opgenomen.

Uiteraard wordt de verzekeringsnemer niet verplicht zijn levensverzekering af te kopen om de helft van de afkoopwaarde aan zijn ex-echtgenoot te kunnen uitbetalen. Het fiscale regime van de afkoop is immers zwaar, en de verzekeringsnemer verliest het voordeel van de opbouw van reserves indien hij na afkoop opnieuw een levensverzekeringsovereenkomst wil sluiten. Dit zou dus neerkomen op een afstraffing van de verzekeringsnemer omdat hij een levensverzekeringscontract heeft gesloten en omdat hij uit de echt is gescheiden; een dergelijke afstraffing is niet redelijk te verantwoorden.

Het nadeel van deze regel ligt dan ook hierin: de echtgenoot-verzekeringsnemer heeft de verzekeringsprestatie nog niet ontvangen, en moet deze nu reeds, omwille van de echtscheiding, met de andere echtgenoot delen. Dit nadeel zou niet bestaan, mocht de uitbetaling aan de ex-echtgenoot worden uitgesteld tot op het tijdstip waarop de verzekeringsnemer de uitkering inderdaad

l'ex-conjoint serait tributaire du preneur d'assurance sans avoir de certitude quant à la poursuite du contrat, d'une part; le décompte ultérieur sera difficile, parce que le montant de la prestation ne va pas produire d'intérêts mais va augmenter par une participation aux bénéfices, d'autre part.

Malgré cet inconvénient, la règle introduite dans ce projet de loi est conforme à un consensus très large auquel sont arrivées la jurisprudence et la doctrine pour qualifier la valeur patrimoniale de l'assurance vie individuelle: il s'agit d'un acquêt, d'un actif du patrimoine commun dissous par le divorce, sauf récompense pour les primes qui auraient été payées au moyen de deniers propres.

C'est en effet la solution qui est la plus compatible avec le caractère strictement personnel des droits que le preneur d'assurance puise dans le contrat d'assurance vie (droit de désigner le bénéficiaire, droit de révocation, droit de rachat et de réduction, droit à une avance, droit de transfert, etc.) et avec les intérêts du conjoint avec lequel il est marié sous un régime de communauté. Le "titre" ou la qualité du preneur d'assurance est donc propre; la valeur patrimoniale ou économique est commune si et pour autant qu'elle ait été constituée au moyen de deniers communs. Ceci est en parfaite conformité avec la logique du régime légal.

Si, et dans la mesure où, les primes ont été payées au moyen de deniers propres, le patrimoine propre sur lequel les fonds ont été prélevés pour ces paiements, aura bien sûr droit à une récompense à charge du patrimoine commun (art. 1434 C.civ.). On appliquera une compensation entre la récompense due et la valeur patrimoniale à laquelle le patrimoine commun a droit.

Rappelons que la règle énoncée vaut pour les assurances sur la vie individuelles, et donc notamment pour celles de type "assurance mixte" lorsque, comme il est prévu, à l'article 1405/1, la prestation vient à échéance pendant la durée du régime matrimonial, ou lorsqu'il y a rachat pendant la durée du régime, ou, mais alors à concurrence seulement de la valeur de rachat, lorsque la prestation n'est due qu'après la dissolution du régime matrimonial — si toutefois celui-ci n'est pas dissous par le décès: en cas de dissolution par le décès, on appliquera, selon la circonstance, soit l'article 1400,7, soit l'article 1401,6.

ontvangt. Maar dat zou dan weer tot twee andere nadelen leiden: de afhankelijkheid van de ex-echtgenoot die moet wachten op een uitkering terwijl hij zelfs geen zekerheid heeft dat de levensverzekeringsovereenkomst zal worden voortgezet, enerzijds; de moeilijke verrekening van de uitgestelde betaling van de uitkering, die geen interesten oplevert maar wel nog kan toenemen als gevolg van winstdeelname, anderzijds.

Ondanks dit nadeel, spoort de hier uitgewerkte regeling met de vrij algemene consensus waartoe rechtsleer en rechtspraak sedert het arrest van het Grondwettelijk Hof zijn gekomen ter kwalificatie van de vermogenswaarde van deze individuele levensverzekering: het gaat om een aanwinst, een actief van het door echtscheiding ontbonden gemeenschappelijk vermogen, behoudens vergoeding voor de premies die met eigen gelden zouden zijn betaald.

Dat is inderdaad de oplossing die het best verenigbaar is met het strikt persoonlijk karakter van de rechten die de verzekeringsnemer uit het verzekeringscontract ontleent (recht van aanwijzing van de begunstigde, recht van herroeping, recht van afkoop en reductie, recht van voorschot, recht van overdracht, enz.) en met de belangen van zijn mede-echtgenoot, met wie hij onder een gemeenschapstelsel gehuwd is. De "titel" of "hoedanigheid" van verzekeringsnemer is dus eigen; de "vermogenswaarde" of "financiële waarde" is gemeenschappelijk indien en voor zover ze met gemeenschapsgelden is opgebouwd. Dit is dan ook volkomen in overeenstemming met de logica van het wettelijk stelsel.

Indien en in de mate waarin premies met eigen gelden zijn betaald, heeft het eigen vermogen waaruit voor de betaling van deze premies is geput, uiteraard recht op een vergoeding ten laste van het gemeenschappelijk vermogen (art. 1434 BW). Er zal dan compensatie worden toegepast tussen deze vergoeding en de vermogenswaarde waarop het gemeenschappelijk vermogen recht heeft.

Benadrukt wordt dat de hier ingevoerde regeling geldt voor individuele levensverzekeringen, en dus met name voor verzekeringen van het type "gemengde verzekering" wanneer, zoals in artikel 1405/1 bepaald, de uitkering verschuldigd is tijdens het huwelijksstelsel, of wanneer er tijdens het stelsel tot afkoop wordt overgegaan, of, maar dan slechts ten belope van de afkoopwaarde, wanneer de uitkering slechts verschuldigd is na ontbinding van het huwelijksstelsel — althans indien de ontbinding niet door overlijden plaats vindt: in geval van ontbinding door overlijden zal men, al naargelang van het geval, ofwel artikel 1400,7, ofwel artikel 1401,6 toepassen.

Sont également visées par l'article 1405/1, les prestations de pension issues de contrats personnels facultatifs liés à une assurance de groupe visés par l'article 45, § 2, 6° de l'arrêté royal du 14 novembre 2003 relatif à l'activité d'assurance sur la vie. Ces contrats sont communément appelés les contrats "P". Dans ce cas, l'époux affilié a pris lui-même l'initiative de faire des versements supplémentaires volontaires (lorsque le règlement de l'assurance groupe le permet). Il s'agit bien d'une mesure d'épargne, puisque cet époux a décidé lui-même, en accord ou non avec son conjoint, de destiner une partie de ses revenus à la formation d'un capital. Ce contrat est soumis aux règles de l'assurance vie individuelle; il ne s'agit pas d'une pension complémentaire.

Pour autant que de besoin, il est encore précisé que la règle de l'article 1405/1 ne vaut donc pas pour les assurances vie individuelles exécutant un engagement de pension complémentaire et relevant donc du deuxième pilier (voyez plus loin concernant ces engagements de pension).

Section 3

Pensions complémentaires

Les pensions complémentaires doivent en effet être soumises, au regard du droit des régimes matrimoniaux, à des règles distinctes. La Cour constitutionnelle et la Cour de cassation se sont, il est vrai, exprimées tant pour les assurances individuelles que pour les assurances groupe (c-à-d. des pensions complémentaires gérées par un assureur) et elles ont jugé qu'elles devaient toutes être soumises aux mêmes règles dans un régime de communauté. Pourtant, les assurances vie individuelles et les assurances vie groupe diffèrent sur des points essentiels (ce que par ailleurs ni la Cour constitutionnelle ni la Cour de cassation ne contestent), et ces différences justifient bel et bien une approche matrimoniale différente, pour autant que celle-ci soit suffisamment élaborée et convenablement motivée.

Les pensions complémentaires sont en effet, à la différence des assurances individuelles sur la vie, des règlements *collectifs* au sein du deuxième pilier des pensions; elles sont définies par le règlement de pension de l'employeur ou du secteur, et des clauses dérogatoires individuelles sont exclues.

Vallen eveneens onder artikel 1405/1, de pensioenuitkeringen die toegekend werden krachtens een facultatief persoonlijk contract verbonden met een groepsverzekering bedoeld door artikel 45, § 2, 6°, van het koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende de levensverzekeringsactiviteit. Deze overeenkomsten worden doorgaans "P"-overeenkomsten genoemd. In dat geval heeft de verzekerde echtgenoot zelf het initiatief genomen om vrijwillige bijkomende stortingen te verrichten (indien het groepsverzekeringsreglement de mogelijkheid daartoe biedt). Er is dus wel degelijk sprake van een spaarverrichting, want dan heeft de verzekeringsnemer zelf beslist, al of niet in overleg met zijn echtgenoot of echtgenote, om een deel van zijn inkomsten te besteden aan de opbouw van een kapitaal. Dat contract is aan de regels van de individuele levensverzekering onderworpen; het gaat niet om een aanvullend pensioen.

Voor zover als nodig wordt nog gepreciseerd dat de regel van artikel 1405/1 dus niet geldt voor individuele levensverzekeringen in uitvoering van een pensioentoezegging die onder de tweede pijler ressorteert (zie verder voor deze pensioentoezeggingen).

Afdeling 3

Aanvullende pensioenen

Voor aanvullende pensioenen (waartoe groepsverzekeringen of collectieve levensverzekeringen horen) moeten inderdaad andere huwelijksvermogensrechtelijke regels gelden. Het Grondwettelijk Hof en het Hof van Cassatie spraken zich weliswaar uit over levensverzekeringen én over groepsverzekeringen (dit zijn aanvullende pensioenen die door een verzekeraar worden beheerd), en oordeelden dat dezelfde huwelijksvermogensrechtelijke regels op beide verzekeringsprestaties moeten toegepast worden. Tussen individuele levensverzekeringen en groepsverzekeringen zijn nochtans essentiële verschillen (wat het Grondwettelijk Hof en het Hof van Cassatie overigens zelf ook bevestigden), die wel degelijk een onderscheiden huwelijksvermogensrechtelijke benadering verantwoorden, als ze maar voldoende uitgewerkt en behoorlijk gemotiveerd is.

Aanvullende pensioenen zijn inderdaad, anders dan individuele levensverzekeringen, als *collectieve* regelingen te benaderen binnen de "tweede pijler" van de pensioenen; ze zijn door het pensioenreglement van de werkgever of van de sector bepaald, en persoonlijke afwijkende bepalingen zijn uitgesloten.

Il s'agit, pour les travailleurs, des pensions complémentaires dont il est question dans la loi du 28 avril 2003 relative aux pensions complémentaires et au régime fiscal de celles-ci et de certains avantages complémentaires en matière de sécurité sociale (LPC). Une "pension complémentaire" est, selon la LPC: "*La pension de retraite et/ou de survie en cas de décès de l'affilié avant ou après la retraite, ou la valeur en capital qui y correspond, qui sont octroyées sur la base de versements obligatoires déterminés dans un règlement de pension en complément d'une pension fixée en vertu d'un régime légal de sécurité sociale*" (art. 3, § 1er, 1° de la loi). Il s'agit (1) d'engagements de pension, aussi bien individuels que collectifs au profit de travailleurs et (2) d'engagements de pension au niveau des entreprises comme au niveau des secteurs.

Font en outre partie des engagements de pension du "deuxième pilier" les engagements de pension individuels ou collectifs pour les dirigeants d'entreprise indépendants, les anciennes promesses de pension financées par des provisions internes ou par une assurance dirigeant d'entreprise et la pension libre complémentaire des indépendants.

Par ailleurs, les pensions complémentaires peuvent être gérées soit par un assureur soit par une institution de retraite professionnelle (anciennement les fonds de pension).

Si on isolait les assurances groupe de cet ensemble de règlements visant à accorder une pension complémentaire, pour soumettre ces assurances groupe, sur le plan du régime matrimonial, aux mêmes règles que les assurances individuelles sur la vie, on introduirait des dispositions qui ne serait pas raisonnablement justifiées.

À cette approche qui consiste à considérer les assurances vie groupe comme des pensions complémentaires plutôt que comme un produit d'épargne on oppose généralement deux objections: elle ne serait pas conciliable avec la logique du régime légal et elle ne serait pas équitable. Ces deux objections peuvent cependant être réfutées au bénéfice de l'approche admise ici.

La logique du régime matrimonial légal. Le raisonnement est construit comme suit: une pension complémentaire est financée par des primes qui sont payées par l'employeur, et qui font donc partie de la rémunération du travail presté; donc elles sont payées au moyen de revenus professionnels; dans le régime légal, les revenus professionnels promérités pendant le

Voor werknemers gaat het om de aanvullende pensioenen waarvan sprake in de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid (hierna de WAP). Een "aanvullend pensioen" is, aldus de WAP: "*Het rust- en/of overlevingspensioen bij overlijden van de aangeslotene vóór of na pensionering, of de ermee overeenstemmende kapitaalswaarde, die op basis van de in een pensioenreglement of een pensioenovereenkomst bepaalde verplichte storting worden toegekend ter aanvulling van een krachtens een wettelijke socialezekerheidsregeling vastgesteld pensioen*" (art. 3, § 1, 1° van de wet). Het gaat over (1) zowel individuele als collectieve pensioentoezeggingen ten gunste van werknemers en (2) zowel pensioentoezeggingen op het niveau van de ondernemingen als op het niveau van de sectoren.

Daarnaast horen ook tot de pensioentoezeggingen van de "tweede pijler" individuele en collectieve pensioentoezeggingen voor bedrijfsleiders zelfstandigen; oude pensioenbeloftes gefinancierd door interne provisies of via een bedrijfsleidersverzekering, en het vrij aanvullend pensioen voor zelfstandige.

Aanvullende pensioenen kunnen overigens door een verzekeraar of door een instelling voor bedrijfs-pensioenvoorziening (voorheen pensioenfondsen) worden beheerd.

Indien uit dit geheel van regelingen ter verkrijging van een aanvullend pensioen binnen de "tweede pijler" groepsverzekeringen zouden worden afgezonderd om ze huwelijksvermogensrechtelijk aan dezelfde regels als individuele levensverzekeringen te onderwerpen, dan zou men een regeling invoeren die niet redelijk verantwoord is.

De benadering van de groepsverzekering als aanvullend pensioen en niet als spaarverrichting stuit weliswaar meestal op twee bezwaren: ze zou niet te verzoenen zijn met de logica van het wettelijk stelsel en ze zou niet billijk zijn. Beide bezwaren kunnen echter worden weerlegd, ten voordele van de regeling die hiervoor wordt voorgesteld.

De logica van het wettelijk huwelijksstelsel. Deze redenering is als volgt opgebouwd: groepsverzekeringen worden gefinancierd door premies die door de werkgever worden betaald, en dus deel uitmaken van de vergoeding voor de gepresteerde arbeid; dus worden ze betaald met het inkomen; in het wettelijk stelsel valt het tijdens het huwelijk verworven inkomen uit arbeid in de

mariage reviennent au patrimoine commun; le capital de pension complémentaire acquis grâce à ce revenu professionnel doit donc, lui aussi, entrer dans le patrimoine commun. C'est ce raisonnement qu'ont tenu tant la Cour constitutionnelle que la Cour de cassation pour les assurances groupe (c.-à-d. un engagement de pension collectif géré par un assureur).

Réfutation de cet argument. Le paiement des primes en exécution d'un plan de pension dans le cadre d'une pension complémentaire a en effet lieu en exécution des règles qui régissent la relation entre l'employeur et le travailleur concernant la rémunération des prestations de travail. Mais il n'en est pas autrement en ce qui concerne les cotisations pour la constitution de la pension légale ("premier pilier"). Et, dans l'état actuel du droit des régimes matrimoniaux, les prestations de pension d'un époux retraité marié sous le régime légal rentrent dans le patrimoine commun tant qu'il est marié. Et après le divorce, ces prestations lui sont propres. Pourquoi dès lors en serait-il autrement pour les assurances groupe qui octroient une pension complémentaire? Et surtout, pourquoi en serait-il autrement, uniquement pour les prestations d'assurance groupe, et non pour toutes les pensions complémentaires? Comment justifier raisonnablement un traitement différent? Le fait que la prestation d'assurance groupe est généralement versée sous la forme d'un capital, et non par paiements périodiques, ne permet certainement pas, à lui seul, de justifier cette différence de traitement. Ce qui est déterminant dans cette approche, ce n'est donc pas de savoir si les primes ou les contributions ont été payées au moyen de deniers communs. Ce qui est déterminant, c'est de savoir si la pension complémentaire est due pendant le mariage, et donc alors que le régime de communauté fonctionne toujours.

L'équité. C'est un argument fréquemment invoqué. Il repose sur le constat suivant. Dans beaucoup de mariages, un des époux (souvent la femme) est financièrement dépendant de son conjoint, parce qu'elle a renoncé à ses ambitions professionnelles pour des raisons familiales; elle n'a dès lors, dans de nombreux cas, pas eu de carrière professionnelle à temps plein, et elle n'a pas acquis de droits à une pension complète. Sa situation financière en cas de divorce est donc bien plus précaire que celle de son ex-conjoint, qui ne devra jamais lui verser qu'une pension (alimentaire) après divorce, limitée au tiers de ses revenus, et pour une période limitée dans le temps (art. 301 C.civ.). Cette iniquité n'est pas toujours, ni toujours suffisamment compensée par le fait que la femme peut avoir droit à une pension de conjoint divorcé.

gemeenschap; het groepsverzekeringskapitaal dat met dat inkomen is opgebouwd komt dus de gemeenschap toe. Dat is ook de redenering die het Grondwettelijk Hof en het Hof van Cassatie voor een groepsverzekering (met name een door een verzekeraar beheerde collectieve pensioentoezegging) volgden.

Weerlegging van dit argument. De betaling van premies voor elk pensioenplan binnen een aanvullend pensioen gebeurt inderdaad in uitvoering van de regels die de relatie tussen de werkgever en de werknemer met betrekking tot de vergoeding van arbeidsprestaties beheersen. Dit is ook zo voor de betaling van premies voor groepsverzekeringen, die immers een aanvullend pensioen verlenen. Maar dat is net zo voor alle bijdragen die verschuldigd zijn voor de opbouw van het wettelijk pensioen ("eerste pijler"). En in het wettelijk stelsel, en overigens in elk gemeenschapsstelsel, vallen de pensioenuitkeringen aan de gepensioneerde die gehuwd is onder het wettelijk stelsel in de gemeenschap zolang hij gehuwd is; na zijn echtscheiding is die uitkering hem eigen. Waarom zou dat anders moeten zijn voor de aanvullende pensioenuitkering, en dus voor een groepsverzekering? En waarom vooral zou dat alleen anders zijn voor de groepsverzekeringsuitkering, en niet voor andere aanvullende pensioenen? Hoe zou men een dergelijk verschil in behandeling redelijk kunnen verantwoorden? Het louter feit dat de aanvullende pensioenuitkering meestal als een kapitaal, en niet als een periodiek inkomen wordt uitbetaald, is daarvoor zeker niet voldoende. Wat in deze benadering dus doorslaggevend is, is niet om te weten of de premies of bijdragen werden betaald door middel van gemeenschapsgelden. Wat doorslaggevend is, is te weten of het aanvullend pensioen tijdens het huwelijk verschuldigd is, en dus terwijl het gemeenschapsstelsel nog werkzaam is.

De billijkheid. Het vaak ingeroepen argument is dat in vele huwelijken een van de echtgenoten (meestal de vrouw) financieel afhankelijk is van de andere, omdat zij om familiale redenen haar professionele ambitie ter zijde heeft geschoven, en in vele gevallen dan ook geen voltijdse loopbaan heeft opgebouwd, en dus ook geen volwaardige pensioenrechten. Hierdoor zou haar financiële situatie in geval van echtscheiding veel slechter zijn dan die van haar gewezen echtgenoot, die niet meer dan een derde van zijn inkomen, en dan nog slechts voor een aflopende periode, aan zijn ex-vrouw als uitkering na echtscheiding verschuldigd kan zijn (art. 301 BW); dit wordt niet altijd en niet altijd voldoende gecompenseerd door het echtscheidingspensioen waarop de gescheiden vrouw soms gerechtigd kan zijn.

Réfutation de cet argument. On ne peut nier le sérieux de cet argument. Mais on peut contester que la seule approche juste de cette situation consisterait à faire entrer en communauté une prétendue “valeur patrimoniale” de la seule assurance groupe au moment du divorce.

La solution peut se trouver aussi dans la révision des critères pour l’attribution de la pension alimentaire après divorce, comme proposé dans le présent projet de loi. Cette solution présente en outre l’avantage de ne pas se limiter à une seule catégorie de pension complémentaire, mais de permettre d’inclure tous les aspects personnels, professionnels et économiques de la situation de chacun des époux. Dans ce cas, l’argument invoqué pour intégrer l’assurance groupe dans la communauté, tombe: une pension complémentaire, même si elle est acquise dans le cadre d’une assurance vie groupe, revient, après la dissolution du mariage, au retraité exclusivement.

L’on veillera aussi à ne pas se leurrer sur les assurances groupe, sous le mauvais prétexte qu’elles accordent toujours des avantages exorbitants. Il y a là une vue très restrictive, et fausse, de ce qu’est une assurance groupe et des avantages qu’elle procure dans la généralité des cas.

Prenons l’exemple suivant. Un fonctionnaire a été marié avec une femme qui a travaillé pendant le mariage, durant quelques années, comme salariée, et qui s’est constitué une pension complémentaire par une assurance groupe. Si ce couple divorce, monsieur ne partagera pas avec madame sa pension de fonctionnaire cependant considérée comme un salaire différé. Pourquoi madame devrait-elle alors partager avec lui son assurance groupe?

Ceci démontre qu’il vaut mieux envisager la situation dans le chef des deux époux sous l’angle de l’obligation alimentaire et éventuellement compensatoire telle que prévue à l’article 301 modifié par le présent projet de loi.

Cette modification permettra en effet de tenir compte des droits de pension de retraite que chacun des époux a pu ou n’a pas pu se constituer pendant le mariage. Par droits de pension de retraite, on entend non seulement les droits légaux de pension (premier pilier de pension) mais également les droits extra-légaux de pension (les pensions complémentaires, soit le deuxième pilier de pensions).

Ne sont, par contre, pas visées, les pensions qui relèvent du troisième pilier de pension et qui sont, pour

Weerlegging van dit argument. De ernst van dit argument wordt niet ontkend. Alleen wordt ontkend dat de enige juiste aanpak van deze situatie zou gelegen zijn in het opnemen, in de gemeenschap, van een beweerde “vermogenswaarde” en dan nog enkel van de groepsverzekering, op het ogenblik van de echtscheiding.

De oplossing kan daarentegen ook gevonden worden door de herziening van de criteria voor de toekenning van de onderhoudsuitkering na echtscheiding, zoals in dit wetsontwerp voorgesteld. De oplossing biedt bovendien het voordeel dat ze niet beperkt wordt tot één enkel categorie van aanvullend pensioen, maar toelaat om alle persoonlijke, professionele en economische aspecten van de situatie van elk van de echtgenoten daarin te verwerken. In dat geval, vervalt het argument dat wordt ingeroepen om de groepsverzekering in de gemeenschap op te nemen: een aanvullend pensioen, zelfs als groepsverzekering verkregen, komt na ontbinding van het huwelijk exclusief aan de pensioengerechtigde toe.

Men lette er daarbij op slechts oog te hebben voor groepsverzekeringen, in de verkeerde overtuiging dat ze altijd exorbitante voordelen opbrengen. Dit zou op een zeer restrictieve en overigens foutieve benadering steunen van wat een groepsverzekering is en van de voordelen die ze meestal oplevert.

Laat ons het volgende voorbeeld nemen. Een ambtenaar is gehuwd geweest met een vrouw die tijdens het huwelijk gedurende enkele jaren heeft gewerkt, als loontrekkende, en die een aanvullend pensioen via een groepsverzekering heeft opgebouwd. Als ze scheiden moet de ambtenaar zijn pensioen niet mijn zijn ex-vrouw delen, hoewel dit pensioen als een “uitgesteld loon” wordt gekwalificeerd. Waarom zou zij dan wel haar groepsverzekering met hem moeten delen?

Hiermee is aangetoond dat het beter is om de situatie in hoofdte van beide echtgenoten te bekijken in het licht van de onderhoudsuitkering die alimentair en eventueel compensatoir is, zoals thans in het door dit wetsontwerp gewijzigde artikel 301 mogelijk gemaakt.

Deze wijziging laat inderdaad toe om rekening te houden met de rustpensioenrechten die iedere echtgenoot tijdens het huwelijk heeft kunnen opbouwen, of niet heeft kunnen opbouwen. Onder rustpensioenrechten begrijpt men dan niet alleen de wettelijke pensioenrechten (eerste pensioenpijler), maar ook de extralegale pensioenrechten (aanvullende pensioenen, d.w.z. tweede pensioenpijler).

Worden hierbij echter niet betrokken, de pensioenen die onder de derde pensioenpijler ressorteren en die,

l'application du droit patrimonial du couple considérés comme une épargne.

Pour évaluer si l'un des conjoints s'est moins constitué de droits de pension que l'autre parce qu'il a limité ses activités professionnelles pour des raisons familiales, le juge doit tenir compte du fait qu'il existe des situations où bien que l'un des conjoints n'a pas développé ses activités professionnelles, il s'est peut-être pourtant constitué des droits de pension de retraite pour ces périodes de réduction de travail. Ceci s'explique par les différences qui peuvent exister au sein des régimes de pension légaux et extra-légaux. Ainsi par exemple, certaines périodes de réduction de travail sont assimilées à des périodes à temps plein pour le calcul de la pension légale ou de la pension complémentaire. Dans un tel cas, il serait inéquitable de tenir compte du fait que le conjoint a limité ses activités professionnelles pour lui accorder une pension alimentaire plus élevée. De même, le juge devra tenir compte du fait que le conjoint bénéficiera ou non d'une pension de conjoint divorcé. Enfin, le juge devra tenir compte des clauses éventuelles d'un contrat de mariage qui auraient réglé entre époux la situation où l'un des conjoints se constituent moins de droits de pension en raison du fait qu'il limite ses activités professionnelles pour des raisons familiales par exemple.

Article 7
(art. 1405/2 C.civ. nouveau)

Dans la logique des principes exposés les assurances groupes sont donc traitées pour ce qu'elles sont, des pensions complémentaires. L'incertitude qui a régné dans la pratique, dans la jurisprudence et dans la doctrine, prend dès lors fin. Il est vrai que le projet s'écarte de la jurisprudence de la Cour constitutionnelle et de la Cour de cassation, qui ne s'étaient bien sûr prononcées que sur base de la loi existante. Mais le projet rencontre le besoin d'une règle qui soit équilibrée et bien pensée, en conformité avec aussi bien les règles des régimes matrimoniaux que celles des pensions, et qui évite les iniquités. Et qui, en outre, tient compte des différences essentielles entre les assurances sur la vie individuelles et les assurances groupe, en évitant l'écueil d'une disposition qui, en ce qui concerne ces dernières, ne serait pas justifiée parce qu'elle ne pourrait pas être étendue à toutes les pensions complémentaires.

voor de toepassing van het huwelijksvermogensrecht, als een spaarverrichting worden beschouwd.

Om te bepalen of een van de echtgenoten minder pensioenrechten dan de andere heeft opgebouwd, omdat hij zijn professionele activiteiten om familiale redenen heeft beperkt, moet de rechter er rekening houden mee houden dat er situaties zijn waar, hoewel een van de echtgenoten zijn beroepsloopbaan niet ontwikkeld heeft, hij toch pensioenrechten heeft opgebouwd tijdens deze periodes van verminderde arbeidsprestaties. Dit is het gevolg van de verschillen die kunnen bestaan tussen de stelsels van wettelijke en extralegale pensioenen. Zo worden, bij voorbeeld, sommige periodes van arbeidsvermindering voor de berekening van het wettelijk of het aanvullend pensioen met periodes van voltijdse arbeid gelijkgesteld. In dergelijk geval zou het onbillijk zijn om rekening te houden met het feit dat de echtgenoot zijn professionele activiteiten heeft beperkt om hem een hogere onderhoudsuitkering toe te kennen. Evenzo zal de rechter rekening moet houden met het feit dat de echtgenoot al of niet van een echtscheidingspensioen zal genieten. Ten slotte zal de rechter ook rekening houden met de eventuele bedingen van het huwelijkscontract waarin de echtgenoten de situatie van verminderde professionele activiteiten omwille van familiale redenen, en dus van verminderde pensioenrechten, reeds geregeld zouden hebben.

Artikel 7
(nieuw art. 1405/2 BW)

In de logica van de uiteengezette principes moeten groepsverzekeringen dus worden behandeld voor wat ze zijn: een aanvullend pensioen. De onzekerheid die hierover in de praktijk, in de rechtspraak en in de rechtsleer heeft geheerst wordt hiermee beëindigd. Niet conform de uitspraken van het Grondwettelijk Hof en het Hof van Cassatie, die zich overigens louter op basis van de bestaande wettelijke regels konden uitspreken, maar conform de analyse van het begrip aanvullend pensioen die reeds werd aangehaald, en waarbij gestreefd wordt naar een evenwichtige en doordachte regeling, in overeenstemming zowel met het huwelijksvermogensrecht als met het pensioenrecht, waarbij onbillijkheden worden opgevangen. En waarbij het verschil in benadering tussen groepsverzekeringen en individuele levensverzekeringen verantwoord wordt door de essentieel verschillende aspecten ervan, en waarbij groepsverzekeringen geen afzonderlijk, niet te verantwoorden, regime wordt toegekend die niet zou kunnen uitgebreid worden naar andere aanvullende pensioenen.

C'est ainsi qu'est suggérée l'introduction d'un nouvel article 1405/2 sous un titre spécifique ("§ 3/1 Pension complémentaire", dont le point de départ est qu'une pension complémentaire fournit un revenu complémentaire, même si elle est accordée sous la forme d'un revenu capitalisé, et que les revenus font partie du patrimoine commun, pendant la durée du mariage et tant que le régime matrimonial dure; pour la période postérieure au mariage, ce revenu est par contre personnel et revient exclusivement au conjoint qui y a droit.

On distingue dès lors cinq situations différentes:

(1) La pension complémentaire est perçue sous forme de revenus périodiques pendant le mariage: ces revenus tombent dans le patrimoine commun parce qu'il s'agit d'un revenu complémentaire promérité pendant le mariage;

Par pension complémentaire perçue sous forme de revenus périodiques, l'on vise également les prestations qui sont en vertu du règlement de pension normalement prévues en capital mais qui, à la demande de l'affilié, au moment de la liquidation des prestations, sont converties en rente, par exemple en application de l'article 28 de la loi du 28 avril 2003 relative aux pensions complémentaires et au régime fiscal de celles-ci et de certains avantages complémentaires en matière de sécurité sociale (LPC).

(2) Les revenus périodiques de la pension complémentaire sont perçus après la dissolution du régime (en cas de modification conventionnelle du régime de communauté vers un régime de séparation de biens par exemple) ou après dissolution du mariage (par divorce ou suite au décès du conjoint du retraité): seul le conjoint retraité a droit à ces revenus; il n'y a plus de patrimoine commun dans lequel ils pourraient tomber.

(3) La pension complémentaire est perçue pendant le mariage sous la forme d'un capital. Ce capital revient au patrimoine commun, parce qu'il s'agit de revenus capitalisés. Aucun problème ne se pose si le mariage de l'époux retraité et de son conjoint dure jusqu'au décès du retraité: le pension a été perçue par le patrimoine commun à juste titre.

Si le mariage est ensuite dissous par le décès du conjoint retraité, le capital qui est tombé en communauté peut y rester: il avait été accordé pour la durée de la vie du retraité et le patrimoine commun qui a été poursuivi durant toute cette période y avait donc droit.

Zo wordt dus een nieuw artikel 1405/2 voorgesteld, onder een afzonderlijke titel (§ 3/1 Aanvullend pensioen"), steunend op de regel dat een aanvullend pensioen een aanvullend inkomen verleent, ook wanneer dit een gekapitaliseerd inkomen is, en dat een inkomen tijdens het huwelijk en zolang het gemeenschapsstelsel duurt aan het gemeenschappelijk vermogen toekomt; voor de periode na het huwelijk komt dat inkomen echter individueel en exclusief toe aan de echtgenoot die erop gerechtigd is.

Er worden bijgevolg vijf verschillende situaties onderscheiden:

(1) Het aanvullend pensioen wordt tijdens het huwelijk in de vorm van periodieke inkomsten uitgekeerd: deze inkomsten komen het gemeenschappelijk vermogen toe omdat het om een aanvullend inkomen gaat dat tijdens het huwelijk wordt uitbetaald.

Onder aanvullend pensioen dat in de vorm van periodieke inkomsten wordt geïnd begrijpt men ook de uitkeringen die volgens het reglement in kapitaal zouden worden uitgekeerd maar die op verzoek van de aangeslotene in een rente worden omgezet, bijvoorbeeld bij toepassing van artikel 28 van de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid (WAP).

(2) De periodieke inkomsten uit het aanvullend pensioen worden na ontbinding van het stelsel (bijvoorbeeld door conventionele overgang naar een stelsel van scheiding van goederen), of na ontbinding van het huwelijk (hetzij na echtscheiding, hetzij na overlijden van de echtgenoot van de pensioengerechtigde), uitgekeerd; deze inkomsten komen exclusief de pensioengerechtigde echtgenoot toe. Er is immers geen gemeenschappelijk vermogen meer waarin het kan worden opgenomen.

(3) Het aanvullend pensioen wordt tijdens het huwelijk in de vorm van een kapitaal uitgekeerd. Dit kapitaal komt het gemeenschappelijk vermogen toe, want het gaat om gekapitaliseerde inkomsten. Dit leidt tot geen problemen indien het huwelijk van de pensioengerechtigde en zijn echtgenoot voort blijft duren tot aan het overlijden van de pensioengerechtigde: dan is dat kapitaal terecht aan het gemeenschappelijk vermogen toegekomen.

Indien het huwelijk wordt ontbonden door het overlijden van de pensioengerechtigde blijft dat kapitaal ook deel uitmaken van het ontbonden gemeenschappelijk vermogen: het was toegekend voor de duur van het leven van de pensioengerechtigde en kwam voor de duur van dit leven het gemeenschappelijk vermogen toe.

Si par contre le mariage est dissous, après que le capital ait été perçu, pour une autre cause que le décès du retraité, cet époux retraité doit pouvoir récupérer une partie de sa pension complémentaire à charge du patrimoine commun: la partie qui correspond aux revenus de pension pour la période postérieure à la dissolution; il lui revient une récompense pour la valeur capitalisée de cette pension pour cette période, qui sera calculée comme il sera dit à l'article 1435/2.

Tel est le cas si le mariage est dissous par le décès du conjoint du retraité. C'est donc le retraité qui est le conjoint survivant. C'est sa pension qui, sous forme de capital, est tombée dans le patrimoine commun. Il doit pouvoir l'en sortir pour le montant correspondant aux arrérages dus pour la période après ce décès. Il n'y a pas de raison qu'il le partage avec les héritiers de son conjoint décédé: il s'agit de sa pension, ces arrérages lui reviennent à lui et à personne d'autre. Il a donc droit à une récompense, calculée comme il sera dit à l'article 1435/2 (voy. plus loin).

Tel est le cas aussi si le mariage est dissous par le divorce. Dans ce cas aussi le conjoint retraité doit pouvoir extraire du patrimoine commun le montant qui correspond à la valeur capitalisée de sa pension pour la période postérieure au divorce: ces montants-là lui reviennent exclusivement, à lui et à personne d'autre; il ne doit pas les partager avec son ex-conjoint.

Et enfin, il en est de même aussi si le régime matrimonial est dissous sans dissolution du mariage (adoption conventionnelle d'un autre régime que celui de communauté, séparation de biens judiciaire ou séparation de corps) — sauf bien sûr le droit des époux de déroger à cette règle au moment de la liquidation du régime de communauté.

Pour couvrir toutes ces hypothèses, la récompense est donc prévue pour tous les cas de dissolution du régime matrimonial pour une autre cause que le décès du conjoint retraité. Parce que la règle est nouvelle et déroge à ce que certains en auraient peut-être attendu, le mode de calcul de cette récompense est réglé de manière explicite et précise dans le nouvel article 1435/2 (voy. plus loin).

(4) La pension complémentaire est versée après la dissolution du régime. Peu importe que le régime soit

Indien echter, nadat het aanvullend pensioen in de vorm van een kapitaal werd uitgekeerd, het huwelijk om een andere oorzaak dan het overlijden van de pensioengerechtigde echtgenoot wordt ontbonden, heeft deze echtgenoot recht op een vergoeding ten laste van het gemeenschappelijk vermogen, voor het deel van de uitkering dat overeenstemt met de toekomstige pensioenuitkeringen na de ontbinding, m.a.w. met de kapitaalswaarde van het aanvullend pensioen waarop hij na de ontbinding gerechtigd is, zoals in artikel 1435/2 bepaald.

Dit is het geval indien het huwelijk wordt ontbonden door het overlijden van de echtgenoot van de pensioengerechtigde. De langstlevende echtgenoot is nu de pensioengerechtigde, wiens pensioen, als kapitaal, in het gemeenschappelijk vermogen is gevallen. Hij moet daaruit kunnen terughalen, het bedrag dat de tegenwaarde vertegenwoordigt van de pensioenuitkeringen waarop hij nog gerechtigd is voor de periode na het overlijden van zijn echtgenoot. Hij moet dit niet delen met de erfgenamen van zijn echtgenoot: het gaat om zijn pensioen, dat is van hem en van niemand anders. Hij heeft dus recht op een vergoeding, nader bepaald in het nieuwe artikel 1435/2 (zie verder).

Indien het huwelijk ontbonden wordt door echtscheiding, is dat niet anders. Ook hier moet de pensioengerechtigde echtgenoot uit het gemeenschappelijk vermogen het bedrag kunnen halen dat overeenkomt met (de gekapitaliseerde waarde) van zijn aanvullend pensioen voor de periode na de echtscheiding: dat aanvullend pensioen is ook in dit geval van hem en van niemand anders; hij moet dat niet met zijn ex-echtgenoot of ex-echtgenote delen.

En zo ook dus voor het geval van ontbinding van het huwelijksstelsel zonder ontbinding van het huwelijk (conventionele overgang naar een ander stelsel, gerechtelijke scheiding van goederen of scheiding van tafel en bed) — onverminderd uiteraard het recht van de echtgenoten om bij de vereffening van het gemeenschapsstelsel van deze regel af te wijken.

Om al deze hypotheses te dekken wordt de vergoeding toegekend voor ieder geval van ontbinding van het huwelijksstelsel door een andere oorzaak dan het overlijden van de pensioengerechtigde echtgenoot. Omdat de regel nieuw is en afwijkt van wat sommigen misschien van de nieuwe regel hadden verwacht, wordt de berekening van deze vergoeding heel expliciet en heel nauwkeurig geregeld, in een nieuw artikel 1435/2 (zie verder).

(4) Het aanvullend pensioen wordt uitbetaald na de ontbinding van het huwelijksstelsel. Ongeacht of het

dissous par le décès du conjoint de l'époux retraité, ou par divorce, peu importe que la pension soit versée sous forme de capital ou de revenus: elle revient exclusivement à l'époux retraité. Il s'agit toujours d'un revenu complémentaire, qui ne peut plus tomber en communauté parce qu'il n'y a plus de communauté. Dans ce cas il n'y aura ni partage ni récompense quant à la valeur de rachat.

(5) L'époux retraité n'atteint pas l'âge de la retraite; il décède avant. Le mariage est dissous. Le conjoint survivant peut avoir droit à une prestation du chef du contrat d'assurance groupe. Cette prestation lui est propre, sans récompense au patrimoine commun, parce que cette prestation est destinée au seul conjoint survivant, et non aux héritiers du conjoint décédé. Il n'est pas question dans ce cas d'une récompense qui serait due au patrimoine commun pour le paiement de primes au moyen des deniers communs, parce qu'il est question ici aussi de l'affectation de ces deniers conformément à la nature de la communauté comme patrimoine d'affectation devant pourvoir aux besoins du survivant des époux. Sauf bien sûr dans la mesure où les primes auraient été payées au moyen de deniers propres (avant le mariage par exemple).

Ici encore, il est indifférent que la pension complémentaire soit payée sous forme de capital ou de rente.

Par pension complémentaire, notons que sont par exemples visées les pensions complémentaires issues des régimes, engagements et conventions suivants:

— Les régimes collectifs de retraite pour les travailleurs salariés et les régimes de solidarité tels que visés aux articles 3, § 1er, 2° et 17° de la LPC;

— Les engagements individuels de pension pour ces mêmes travailleurs salariés tels que visés à l'article 3, § 1er, 4° de la LPC;

— Les régimes collectifs de retraite pour les dirigeants d'entreprise indépendants;

— Les engagements individuels de pension en faveur de dirigeants d'entreprise indépendants;

— Les conventions de pension ainsi que les régimes de solidarité tels que visés à l'article 42, 7° et 9° de la

huwelijksstelsel is ontbonden door het overlijden van de echtgenoot van de pensioengerechtigde echtgenoot of door echtscheiding, ongeacht of het als kapitaal of periodieke inkomsten wordt uitgekeerd: het komt enkel toe aan de pensioengerechtigde echtgenoot. Ook hier gaat het immers om zijn aanvullend inkomen, dat niet langer in het gemeenschappelijk vermogen kan opgenomen worden, vermits er geen gemeenschappelijk vermogen meer is. Geen verdeling noch vergoeding van de afkoopwaarde in dat geval dus.

(5) De verzekerde echtgenoot bereikt de pensioengerechtigde leeftijd niet; hij overlijdt eerder. Hierdoor wordt het huwelijk ontbonden. De langstlevende echtgenoot kan gerechtigd zijn op uitkering van het aanvullend pensioen (bijv. via de groepsverzekering). Deze uitkering is hem eigen, zonder vergoeding aan het gemeenschappelijk vermogen, omdat de uitkering exclusief voor die langstlevende echtgenoot bestemd is, en niet met de erfgenamen van de overleden echtgenoot moet worden gedeeld. Er is in dat geval geen vergoeding aan het gemeenschappelijk vermogen verschuldigd voor de betaling van premies met gemeenschapsgelden, omdat er ook hier sprake is van een aanwending van gemeenschapsgelden die geacht wordt overeen te komen met de aard van de gemeenschap als bestemmingsvermogen om te voorzien in de noden van de langstlevende van de echtgenoten. Hierop geldt uiteraard wel een uitzondering mochten de premies zijn betaald met eigen gelden van de overleden echtgenoot (vóór het huwelijk bijvoorbeeld).

Ook hier is het onverschillig onder welke vorm het aanvullend pensioen wordt uitgekeerd, in de vorm van een kapitaal of van een rente.

Met aanvullende pensioenen worden onder meer volgende pensioenen begrepen, die ontstaan uit verschillende stelsel, toezeggingen en overeenkomsten:

— De collectieve pensioenregelingen voor werknemers, en de solidariteitsregelingen zoals bedoeld in de artikels 3, § 1, 2° en 17° van de WAP;

— De individuele pensioentoezeggingen voor diezelfde werknemers, zoals bedoeld in artikel 3, § 1, 4° van de WAP;

— De collectieve pensioenregelingen voor de zelfstandige bedrijfsleiders;

— De individuele pensioentoezeggingen ten gunste van zelfstandige bedrijfsleiders;

— De pensioenovereenkomsten alsook de solidariteitsstelsels zoals bedoeld in artikel 42, 7° en 9° van de

loi-programme (I) du 24 décembre 2002, c'est-à-dire les pensions libres complémentaires pour indépendants;

— Les conventions en matière de pension complémentaire au profit des travailleurs visés par l'article 54 de la loi relative à l'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité et ce, que les médecins, pharmaciens, dentistes ou kinésithérapeutes soient indépendants, salariés ou fonctionnaires (également dénommées conventions INAMI);

— Les conventions conclues dans le cadre de l'article 33 de la LPC à savoir la continuation à titre individuel de l'engagement de pension;

— Les conventions conclues dans le cadre de l'article 32, § 1er, 2° de la LPC, c'est-à-dire les contrats individuels conclus auprès d'organisme répartissant la totalité des bénéfices et limitant les frais par un travailleur en vue de transférer ses réserves en cas de sortie;

— Les conventions conclues dans le cadre de l'article 32, § 2 de la LPC, c'est-à-dire les structures d'accueil.

— Les promesses de pension financées par des provisions au passif du bilan d'une société ou par une assurance dirigeant d'entreprise.

Par pension complémentaire, ne sont, par contre, pas visées, les prestations de pension issues du troisième pilier des pensions. Ainsi, ne sont notamment pas visés les contrats d'épargne-pension à titre individuel et les prestations de pension issues de contrats personnels facultatifs liés à une assurance de groupe visés par l'article 45, § 2, 6° de l'arrêté royal du 14 novembre 2003 relatif à l'activité d'assurance sur la vie. Ces contrats sont communément appelés les contrats "P". Pour l'application des règles relatives au régime matrimonial, ces prestations sont assimilées à des assurances vie individuelles, ainsi qu'il a été dit.

Chapitre 3: Modification de certaines règles relatives à la liquidation et au partage du patrimoine commun dans le régime légal.

Les règles nouvelles en matière d'assurance et de pension requièrent la révision des dispositions relatives aux récompenses, qui font en outre l'objet de modifications plus larges, parce qu'il est apparu qu'elles ne convenaient pas toujours pour réaliser les objectifs qu'elles visent.

Il en est de même de la révision de la disposition de l'article 1447 concernant l'attribution préférentielle

programmawet (I) van 24 december 2002, d.w.z. de vrije aanvullende pensioenen voor zelfstandigen;

— De overeenkomsten op het vlak van aanvullend pensioen ten gunste van de werknemers bedoeld in artikel 54 van de wet betreffende de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, en dit ongeacht of de artsen, apothekers, tandartsen of kinesitherapeuten zelfstandigen, loontrekkenden of ambtenaren (RIZIV overeenkomsten) zijn;

— De overeenkomsten die worden gesloten in het kader van artikel 33 van de WAP, namelijk de voortzetting van een pensioentoezegging ten individuele titel;

— De overeenkomsten die worden gesloten in het kader van artikel 32, § 1, 2° van de WAP, d.w.z. individuele contracten die worden gesloten bij instellingen die alle opbrengsten verdelen en de kosten beperken door een werknemer met het oog op de overdracht van zijn reserves in geval van uitbreiding;

— De overeenkomsten die worden gesloten in het kader van artikel 32, § 2 van de WAP, d.w.z. de onthaalstructuren;

— De pensioenbeloftes gefinancierd door provisies op de passiefzijde van de balans van een vennootschap of door een bedrijfsleidersverzekering.

Onder een aanvullend pensioen worden niet begrepen, de pensioenuitkeringen die onder de derde pensioenpijler ressorteren. Zo zijn hier niet beoogd, onder meer, de contracten van individueel pensioensparen en de facultatieve persoonlijke contracten verbonden met een groepsverzekering bedoeld door artikel 45, § 2, 6°, van het koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende de levensverzekeringsactiviteit. Deze overeenkomsten worden doorgaans "P"-overeenkomsten genoemd. Voor de toepassing van huwelijksvermogensrechtelijke regels worden ze met individuele levensverzekeringen gelijkgesteld, zoals reeds werd vermeld.

Hoofdstuk 3: De aanpassing van de regels m.b.t. de vereffening en de verdeling van het gemeenschappelijk vermogen in het wettelijk stelsel.

De nieuwe regels inzake levensverzekering en pensioenen vereisen dat ook de bepalingen inzake huwelijksvermogensrechtelijke vergoedingen worden herzien; meteen worden ze overigens ruimer herbekeken, omdat gebleken is dat ze niet altijd aangepast zijn om het doel te bereiken dat ermee beoogd wordt.

Zo ook voor de herziening van de bepaling die in artikel 1447 is vervat met betrekking tot de hypothese van

après divorce. Cette modification est, pour l'instant en effet, limitée à l'hypothèse d'un divorce — l'hypothèse du décès (art. 1446) devant être traitée dans le cadre de la réforme successorale qui se prépare.

Article 8
(art. 1433 C.civ. complété)

L'article 1433 contient déjà le principe d'une récompense dont serait redevable l'époux qui a accompli un acte au détriment du patrimoine et lui a dès lors causé un préjudice. Le préjudice que le patrimoine commun peut avoir subi, sera réparé par le biais du compte des récompenses. Mais cette disposition requiert, pour son application, que l'acte ait été accompli comme il est dit à l'article 1422, ce qui veut dire que les règles de gestion n'ont pas été respectées ou que l'époux a agi dans une intention frauduleuse.

Telle qu'elle est rédigée actuellement, cette disposition ne permet pas de capter les situations dans lesquelles un époux, étant resté dans le cadre de ses pouvoirs de gestion objectifs, a néanmoins méconnu l'intérêt de la famille, et devrait dès lors une récompense au patrimoine commun pour le dommage subi.

La règle nouvelle précise la charge de la preuve: c'est au conjoint qui exige la récompense à prouver le préjudice suite au détournement de pouvoir; c'est au conjoint qui s'en défend à démontrer, le cas échéant, qu'il a, par son acte, servi l'intérêt de la famille. Ceci permettra de contrer deux pratiques courantes, qui causent préjudice au patrimoine commun.

D'abord, le fait de retirer des avoirs bancaires juste avant la date de l'introduction d'une demande en divorce. Même si l'intention frauduleuse ne peut pas être prouvée, le seul retrait de ces avoirs sans intérêt démontré pour le patrimoine est un acte qui pourra dorénavant être sanctionné par une obligation de récompense pour cause d'atteinte à l'intérêt de la famille.

Ensuite, conformément à la disposition explicite qui est insérée dans cet article, le fait pour un époux de soustraire ses revenus professionnels au patrimoine commun lorsque l'activité professionnelle est exercée au sein d'une structure sociétaire propre.

de echtscheiding. De hypothese van het overlijden (art. 1446) zal samen met de hervorming van het erfrecht, waaraan wordt gewerkt, worden behandeld.

Artikel 8
(aanvulling art. 1433 BW)

Artikel 1433 bevat nu reeds een bijkomende grond tot vergoeding ten voordele van het gemeenschappelijk vermogen, voor het geval een van de echtgenoten tijdens het huwelijk heeft gehandeld ten nadele van dit gemeenschappelijk vermogen, en hieruit schade voor het gemeenschappelijk vermogen is ontstaan. Deze schade wordt dan via de vergoedingsrekening hersteld. Maar het artikel vereist in zijn actuele versie dat er een handeling zou zijn gesteld zoals bepaald in artikel 1422 BW, dat betekent dat de bestuursregeling niet werd nageleefd of dat er werd gehandeld met het inzicht om te bedriegen.

Deze bepaling laat in zijn meest strikte interpretatie niet toe om situaties te vatten waarin een echtgenoot wel binnen zijn objectieve bestuursbevoegdheden heeft gehandeld, maar daarbij het belang van het gezin heeft miskend, en daarom het gemeenschappelijk vermogen voor de geleden schade zou moeten vergoeden.

De voorgestelde wijziging verduidelijkt de bewijslast: de echtgenoot die de vergoeding eist moet het nadeel bewijzen dat door de bevoegdheidsafwending is geleden; de echtgenoot die zich hiertegen verweert moet desgevallend bewijzen dat hij met zijn handelen het belang van het gezin heeft gediend. Dit zal onder meer toelaten om twee vaak voorkomende praktijken tegen te gaan, die ten nadele van het gemeenschappelijk vermogen worden gesteld.

Eerst, het afhalen van banktegoeden vlak voor de datum van inleiding van een echtscheidingseis. Zelfs indien het bedrieglijk inzicht niet kan aangetoond worden is de afhaling van die tegoeden zonder aange-toond belang voor het gemeenschappelijk vermogen een handeling die voortaan wegens de aantasting van het gezinsbelang kan worden gesanctioneerd via een vergoedingsplicht.

Vervolgens, overeenkomstig de uitdrukkelijke bepaling die in dit artikel wordt opgenomen, het feit dat een echtgenoot zijn beroepsinkomsten aan het gemeenschappelijk vermogen onttrekt, wanneer hij zijn beroepsactiviteit binnen een eigen vennootschapsstructuur uitoefent.

Il est dû une récompense au patrimoine commun pour les revenus professionnels qu'il aurait perçus si l'activité professionnelle n'avait pas été exercée dans une telle structure. Et il est ajouté: qu'il aurait raisonnablement pu percevoir, de sorte qu'on pourra aussi tenir compte, d'une part, des attributions par la société (sous la forme de rétribution pour le travail accompli, indemnité à l'administrateur, tantièmes, dividendes, etc.) et, d'autre part, des motifs financiers ou économiques propres à l'entreprise qui ont amené la société à ne pas procéder à de telles attributions.

Il convient, suite à une observation du Conseil d'État, de préciser que l'hypothèse ici envisagée est bien celle où la profession est exercée au sein d'une structure sociétaire propre, c.-à-d. une structure sociétaire dont le conjoint qui exerce son activité professionnelle détient les parts sociales et qui lui sont propres au sens des dispositions relatives au régime matrimonial (donc des parts sociales qui font parties de son patrimoine propre). Si la valeur de ces parts fait partie du patrimoine commun, la disposition nouvelle ne trouve en effet pas à s'appliquer, le patrimoine commun pouvant retrouver l'épargne réalisée par la valeur de ces parts qui lui revient (art. 1401, 5°).

Enfin, en ce qui concerne la charge de la preuve de ce droit à récompense, s'appliquent ici, comme pour toutes les récompenses, les règles de droit commun: le conjoint qui réclame une récompense doit apporter la preuve de ce qu'elle est due, en précisant, sur base des documents émanant de la société qu'il devra pouvoir se faire remettre, qu'il n'y a pas eu de rétribution raisonnable; si le conjoint qui veut limiter le montant de celle-ci à ce qu'il considère lui comme raisonnable, en invoquant par exemple qu'il y avait des motifs financiers ou économiques justifiant la non attribution de rétribution, c'est à lui à en rapporter la preuve. Le droit à récompense et l'importance de celle-ci s'établissent par toutes voies de droit (art. 1436, al. 2er, inchangé).

Article 9 (modification de l'art. 1434 C.civ.)

Cette disposition porte sur les circonstances dans lesquelles le patrimoine commun doit une récompense au patrimoine propre. La disposition correspondante pour la récompense due au patrimoine commun par un patrimoine propre (art. 1432 C.civ.) prévoit qu'il est dû récompense à concurrence des sommes prises sur le patrimoine commun pour acquitter une dette propre et généralement toutes les fois qu'il a tiré un profit

Aan het gemeenschappelijk vermogen is vergoeding verschuldigd voor de beroepsinkomsten die het had ontvangen indien de beroepsactiviteit niet binnen een dergelijke structuur was uitgeoefend. Daar wordt aan toegevoegd: die het redelijkerwijze had kunnen ontvangen, zodat ook rekening kan worden gehouden enerzijds, met uitkeringen waartoe de vennootschap wel overging (in de vorm van vergoeding voor arbeidsprestaties, beheerdersvergoeding, tantièmes, dividenden, enz.) en anderzijds met de financiële of bedrijfseconomische redenen waarom de vennootschap niet tot dergelijke uitkeringen is overgegaan.

Er moet, als gevolg op een opmerking van de Raad van State, nader gepreciseerd worden dat de hier overwogen situatie wel degelijk deze is waarin het beroep wordt uitgeoefend in een eigen vennootschapsstructuur, d.w.z. een vennootschapsstructuur waarin de echtgenoot die er zijn beroepsactiviteit uitoefent de aandelen of deelbewijzen eigen zijn in de zin die daaraan in het huwelijksvermogensrecht wordt gegeven (dus aandelen of deelbewijzen die deel uitmaken van zijn eigen vermogen). Indien de waarde van die aandelen deel uitmaken van het gemeenschappelijk vermogen, dan vindt deze nieuwe bepaling geen toepassing, vermits het gemeenschappelijk vermogen het opgespaarde geld via de waarde van de aandelen of deelbewijzen verkrijgt (art. 1401, 5°).

Ten slotte, wat de bewijslast betreft voor dit vergoedingsrecht, gelden hier, zoals voor alle vergoedingen, het gemeen recht; de echtgenoot die een vergoeding vordert moet bewijzen dat ze verschuldigd is, en zal dus, op basis van de stukken die van de vennootschap uitgaan en waarvan hij de overlegging zal kunnen eisen, dat er geen redelijke arbeidsvergoeding is geweest; indien de echtgenoot die het bedrag van die vergoeding wil beperken tot wat hij redelijk acht, door bijvoorbeeld in te roepen dat er bedrijfseconomische redenen waren die de niet uitkering verantwoorden, moet daar het bewijs van leveren. Het recht op vergoeding en de omvang ervan mogen door alle middelen bewezen worden (art. 1436, 2de lid, ongewijzigd).

Artikel 9 (wijziging art. 1434 BW)

Dit artikel bepaalt wanneer het gemeenschappelijk vermogen vergoeding verschuldigd is aan het eigen vermogen. De overeenstemmende bepaling voor de vergoeding die aan het gemeenschappelijk vermogen verschuldigd is (art. 1432 BW) schrijft voor dat er vergoeding verschuldigd ten belope van de bedragen die een echtgenoot uit het gemeenschappelijk vermogen heeft opgenomen om een eigen schuld te voldoen en

personnel du patrimoine commun. En sens contraire cependant, aux termes de l'actuel art. 1434, il est dû récompense par le patrimoine commun toutes les fois qu'il a tiré profit des biens propres d'un époux, mais aussi "dès que des fonds propres sont entrés dans ce patrimoine"

La simple confusion ouvre donc dans le droit actuel un droit à récompense, sans que doive être démontré que le patrimoine commun aurait effectivement tiré profit de ces deniers propres. Alors que l'argent n'a peut-être pas du tout été utilisé au profit du patrimoine commun, mais que son utilisation précise ne peut être démontrée: c'est le conjoint de celui qui a géré ses propres fonds qui porte la charge de la preuve, et dans bien des cas il lui sera impossible de retrouver à quoi l'argent qui ne se trouve plus sur le compte a été dépensé, parce que l'argent s'est trouvé sur un compte au nom de l'époux qui y avait droit et qu'il les a confondus avec des fonds communs. L'argent a peut-être été consommé tout simplement, ou dépensé à de purs divertissements, et pourtant il serait exigé du patrimoine commun qu'il le rembourse. Ce n'est pas raisonnable. La disparité entre la règle applicable selon que la récompense est due par ou au patrimoine commun, n'est pas justifiée.

Cette règle doit donc être modifiée: récompense ne sera due au patrimoine propre que s'il est établi que les fonds propres ont profité au patrimoine commun. Chacun des époux doit veiller lui-même à la gestion convenable de ses fonds propres, et ne peut faire supporter par le patrimoine commun sa négligence ou sa distraction. La simple confusion avec des fonds communs, à laquelle il peut à tout moment mettre fin, en retirant ses fonds propres pour en reprendre la gestion exclusive, ne peut ouvrir un droit à récompense.

Puisqu'il faut un profit pour le patrimoine commun, la règle nouvelle précise aussi quand un tel profit est exclu: lorsque les fonds propres ont été *consommés* pour des dépenses qui, eu égard aux ressources du ménage, sont excessives. S'il s'agit de dépenses du ménage "normales" récompense est due si la destination des fonds peut être prouvée.

in het algemeen, telkens als hij *persoonlijk voordeel heeft getrokken* uit het gemeenschappelijk vermogen. Omgekeerd echter is, naar luid van artikel 1434 BW, aan het eigen vermogen vergoeding verschuldigd, niet alleen telkens het eigen gemeenschappelijk vermogen voordeel heeft getrokken uit de eigen goederen van een der echtgenoten, maar ook als eigen gelden "in dat gemeenschappelijk vermogen zijn gevallen"

De loutere vermenging verleent onder het actuele recht al een recht op vergoeding, zonder dat zou moeten aangetoond worden dat het gemeenschappelijk vermogen uit die gelden voordeel heeft gehaald. Terwijl het geld misschien helemaal niet ten behoeve van het gemeenschappelijk vermogen is aangewend, maar de exacte aanwending niet kan worden aangetoond: de bewijslast ligt dan ook bij de echtgenoot van degene die de gelden heeft beheerd, en hij zal in vele gevallen helemaal niet kunnen achterhalen wat ermee gebeurd is, omdat het geld niet op zijn bankrekening is gestort maar op die van de echtgenoot die erop gerechtigd was en het met gemeenschapsgelden heeft vermengd. Het geld heeft misschien louter voor vermaak en verbruik gediend, is misschien exclusief door de echtgenoot aan wie die gelden toekwamen in het voordeel van zijn eigen vermogen besteed, en toch zou het gemeenschappelijk vermogen dit moeten vergoeden. Dit is niet redelijk. De verschillende regeling voor het geval het gemeenschappelijk vermogen een vergoeding verschuldigd is, dan wel op een vergoeding gerechtigd is, is niet verantwoord.

Deze regel moet dus worden gewijzigd: een vergoeding is aan het eigen vermogen slechts verschuldigd als aangetoond wordt dat eigen gelden het gemeenschappelijk vermogen tot voordeel hebben gestrekt. Elke echtgenoot moet immers zelf zorgen voor het degelijk beheer van zijn eigen gelden, en mag zijn slordigheid of onachtzaamheid niet door het gemeenschappelijk vermogen laten dragen. Uit de loutere vermenging met gemeenschapsgelden kan niet zonder meer een recht op vergoeding ontstaan, omdat de echtgenoot die de gelden vermengd heeft ook op ieder ogenblik zijn eigen gelden weer van de rekening kan halen om ze voor eigen rekening verder afzonderlijk te beheren.

Vermits er sprake moet zijn van een voordeel voor het gemeenschappelijk vermogen, verduidelijkt de nieuwe regel ook uitdrukkelijk dat er van een dergelijk voordeel geen sprake kan zijn indien eigen gelden werden *verteerd* door uitgaven die, gelet op de bestaansmiddelen van het gezin, buitensporig waren. Indien het om "normale" gezinsuitgaven gaat, is vergoeding verschuldigd als de besteding wordt bewezen.

Mais non s'il s'agit de "dépenses excessives" c'est-à-dire de dépenses de consommation, qui n'auraient pas pu être payées au moyen des revenus de la famille, et qui n'ont généré aucun avantage patrimonial (un voyage de luxe, un train de vie plus élevé que les époux ne peuvent se permettre que s'ils y affectent des fonds propres, etc.).

Si, par contre, il s'agit de dépenses d'investissement ou de dépenses en vue d'apurer une dette commune existante, par lesquelles un profit patrimonial durable naît pour la communauté, alors bien sûr l'obligation de récompense est maintenue.

La règle nouvelle quant aux récompenses à charge du patrimoine commun se retrouve aussi dans la disposition relative à la récompense suite à l'absorption par le patrimoine commun, du capital d'une pension complémentaire (art. 1435/2, voy. plus loin).

Article 10 (nouvel art. 1435/1)

L'article 1435 contient une règle dont l'application est injuste lorsqu'il s'agit de l'appliquer aux biens professionnels. Les "outils et instruments servant à l'exercice de la profession" sont en principe propres, sauf récompense au patrimoine commun si le patrimoine commun en a payé le prix (art. 1400,6 C.civ.).

Que la récompense ne puisse être inférieure à l'appauvrissement du patrimoine créancier, n'est en effet pas juste dans ce contexte. Les outils et instruments ne sont plus, au moment où le compte de récompenses est établi, présents pour leur valeur originale: ils ont été utilisés, ils sont peut-être usés, même mis au rebut ou jetés — et pourtant le patrimoine commun (qui a cependant recueilli les revenus de l'activité professionnelle exercée au moyen de ces outils et instruments) doit toucher une récompense égale au prix payé pour l'acquisition de ces outils et instruments. Pourquoi? Déjà en 1976 on avait, lors de la réforme des régimes matrimoniaux, prévu que ceci aurait des conséquences iniques. Il est donc temps d'y apporter une solution: la récompense pour les outils et instruments professionnels ne sera pas supérieure à la valeur résiduaire (c'est-à-dire la valeur vénale) de ces biens au moment de la dissolution du régime — c'est en effet à partir de cette date que les revenus professionnels cessent de rentrer dans le patrimoine commun, c'est donc à compter de cette date que la valeur résiduaire sera déterminée.

Niet zo echter indien het om "buitensporige uitgaven" gaat, dat wil zeggen om uitgaven van vertering, die met het gezinsinkomen niet hadden kunnen betaald worden, en die geen vermogensvoordeel opleveren (een dure reis, een hogere levensstandaard die enkel via kapitaalsbesteding kan worden betaald, enz.).

Gaat het daarentegen om investeringsuitgaven of uitgaven om een bestaande gemeenschapsschuld te voldoen, waardoor er een duurzaam vermogensvoordeel voor de gemeenschap ontstaat, dan blijft uiteraard de vergoedingsplicht bestaan.

Deze wijziging aan de vergoedingsregel ten laste van het gemeenschappelijk vermogen heeft ook belang voor de vergoeding van een aandeel van het gekapitaliseerd aanvullend pensioen, waarvan sprake in art. 1435/2 (zie verder).

Artikel 10 (nieuw art. 1435/1)

Art. 1435 bevat een regel die onrechtvaardig is als ze ook moet toegepast worden op beroepsgoederen. De "werktuigen en gereedschappen" zijn in principe eigen, behoudens vergoeding aan het gemeenschappelijk vermogen als het gemeenschappelijk vermogen de prijs ervan betaald heeft (art. 1400, 6 BW).

Dat die vergoeding niet kleiner mag zijn dan de prijs die het gemeenschappelijk vermogen ervoor betaald heeft, is in deze context inderdaad niet rechtvaardig. Deze werktuigen en gereedschappen zijn op het ogenblik waarop de vergoedingsrekening wordt opgemaakt immers niet meer voor hun volle waarde aanwezig: ze zijn al gebruikt, wellicht versleten, misschien zelfs al afgedankt of weggegooid — en toch moet het gemeenschappelijk vermogen (waarin nochtans de inkomsten uit de beroepsactiviteit die met deze werktuigen en gereedschappen werd uitgeoefend werden opgenomen) de volledige destijds daarvoor betaalde prijs vergoed krijgen. Waarom? Reeds in 1976 werd bij de hervorming van het huwelijksvermogensrecht voorspeld dat dit tot onbillijke gevolgen zou leiden. Nu wordt hiervoor een oplossing uitgewerkt: de vergoeding voor gereedschappen en werktuigen zal niet hoger zijn dan de restwaarde (d.w.z. de verkoopswaarde) van die goederen op het tijdstip van ontbinding: vanaf dat tijdstip houdt immers het recht van het gemeenschappelijk vermogen op de beroepsinkomsten op, dus dat is het tijdstip waarop de restwaarde wordt vastgesteld.

Article 11 (nouvel art. 1435/2)

§ 1er. Ce nouvel article détermine comment doit se calculer la récompense due sur base de l'article 1405/2 en raison de l'absorption par le patrimoine commun du capital de pension complémentaire.

L'hypothèse est, on le rappelle, celle d'une pension complémentaire attribuée sous forme de capital, ensuite de quoi le régime matrimonial est dissous pour une autre cause que le décès du conjoint retraité. Ce capital était un acquêt et était donc entré dans le patrimoine commun, mais une portion de celui-ci doit maintenant être versée au patrimoine propre du conjoint retraité — la partie correspondant aux revenus pour la période après la dissolution.

Comment se calcule cette récompense? Il faut partir de l'idée que lorsque le capital a été versé, il représentait la valeur capitalisée des revenus complémentaires dus à l'époux retraité pour la durée de sa vie telle que calculée à cette date. La durée de sa vie doit donc être scindée en deux périodes: la période pendant laquelle il était encore marié, et la période depuis son divorce ou son veuvage. C'est la base du calcul de la portion du capital qui revient au patrimoine propre du conjoint retraité.

On va donc appliquer au capital une fraction. Tant d'années d'espérance de vie (telle que calculée au moment où le capital de pension était dû) restant à courir après la dissolution du régime: c'est le numérateur de la fraction. Et tant d'années d'espérance de vie calculée au moment où le capital de pension était dû: c'est le dénominateur de la fraction. C'est ce qu'exprime la formule légale.

La règle précise qu'on ne tient compte que du solde des années d'espérance de vie (telle que déterminée au départ), parce que cette espérance n'est calculée qu'une fois: au moment où le capital est dû. Et on déduit le nombre d'années de vie depuis ce moment jusqu'au divorce (ou une autre cause de dissolution du régime matrimonial) pour obtenir le "solde". On ne peut pas en effet recalculer l'espérance de vie au moment du divorce ou du décès du conjoint, cela fausserait l'approche.

Artikel 11 (nieuw art. 1435/2)

§ 1. Dit nieuw artikel bepaalt hoe de vergoeding, die op grond van het nieuw art. 1405/2 voor het opslorpen van het pensioenkapitaal verschuldigd kan zijn, moet worden berekend.

De hypothese is, zo werd reeds vermeld, deze van een aanvullend pensioen dat in de vorm van een kapitaal wordt uitgekeerd, waarna het huwelijksstelsel wordt ontbonden om een andere oorzaak dan het overlijden van de pensioengerechtigde echtgenoot. Het kapitaal was als aanwinst in het gemeenschappelijk vermogen opgenomen, maar het deel daarvan dat overeenstemt met het aanvullend inkomen voor de periode na ontbinding, komt exclusief de pensioengerechtigde echtgenoot toe.

Hoe wordt het bedrag van die vergoeding berekend? Men gaat uit van de vaststelling dat toen het kapitaal werd uitgekeerd, het de gekapitaliseerde waarde voorstelde van een inkomen dat de pensioengerechtigde echtgenoot voor de rest van zijn leven zou mogen innen. Maar de rest van zijn leven bestaat dus uit twee periodes: zovele jaren waarin hij nog getrouwd was, zovele jaren waarna hij weduwnaar of gescheiden was. Dat is de basis om de verhouding te bepalen tussen het aandeel van het kapitaal dat aan het gemeenschappelijk vermogen toekomt, en het aandeel dat hem alleen toekomt.

Men gaat dus op het kapitaal een breukdeel toepassen. Zoveel jaren levensverwachting (zoals berekend op het tijdstip waarop het pensioenkapitaal verschuldigd was) vanaf de ontbinding van het huwelijksstelsel: dat is de teller van het breukdeel. En zoveel jaren levensverwachting, op het tijdstip waarop het pensioenkapitaal verschuldigd was: dat is de noemer van het breukdeel. Dat is wat de wettelijke formule voorschrijft.

Met de precisering dat men slechts rekening houdt met het overblijvend aantal jaren van de (oorspronkelijk vastgestelde) levensverwachting, omdat deze levensverwachting slechts eenmaal wordt berekend: op het ogenblik waarop het pensioenkapitaal verschuldigd is. Daar trekt men dan van af, het aantal levensjaren vanaf dat ogenblik tot aan de echtscheiding (of enige andere oorzaak van ontbinding van het huwelijksstelsel): zo bekomt men het overblijvend aantal of saldo van het aantal jaren. Men herberekent de levensverwachting inderdaad niet op het ogenblik van de echtscheiding of van het overlijden van de andere echtgenoot; dit zou de wijze van benadering vertekenen.

Exemple: A et B sont mariés sous le régime légal. A perçoit le capital de sa pension complémentaire à 65 ans. Trois ans plus tard ils divorcent. L'espérance de vie d'A était, au moment où il a touché sa pension, de 15 ans. Donc le solde de son espérance de vie est à ce moment $15-3=12$. A a droit au moment du divorce à $12/15$ du capital pension.

§ 2. Afin d'éviter les erreurs ou les errements l'espérance de vie doit être calculée sur base de tables de mortalités qui ne suscitent pas de controverse. La loi prévoit donc que l'espérance de vie sera déterminée sur la base des tables de mortalité visées par l'article 19 § 1er de l'arrêté royal du 14 novembre 2003 portant exécution de la loi sur les pensions complémentaires (LPC).

§ 3. La récompense que peut réclamer le conjoint retraité conformément l'art. 1405/2, calculée comme il est dit à l'art. 1435/2, n'est cependant pas due dans la mesure où le capital pension, même pour la partie correspondant aux revenus complémentaires pour la période suivant la dissolution du régime, a déjà été consommée pendant le mariage ou utilisée sans profit pour le patrimoine commun. Il n'y a là rien d'autre que la confirmation de la règle déjà exprimée à l'article 1434 C. civ. à laquelle il est renvoyé; la justification est forcément la même. Si les époux, après avoir touché le capital de pension, se mettent à vivre sur un plus grand pied que ce que leur permettent leurs revenus à ce moment-là, et utilisent cet argent pour le consommer, pour se divertir, pour un confort passager ou pour un train de vie plus luxueux, voilà quelque chose qu'ils décident ensemble et c'est très bien; mais il n'en découle aucun avantage pour le patrimoine commun et il serait indécent que le conjoint retraité vienne ensuite (en cas de divorce ou en cas de décès de l'autre conjoint) prétendre être remboursé du capital ainsi dépensé à charge du patrimoine commun.

Article 12 (art. 1442 C.civ. remplacé)

Les articles 1442 et 1443 prévoient des règles pour le règlement des récompenses par un prélèvement lors du partage, de biens communs dont la valeur doit, en cas de contestation, être déterminée par le tribunal. Ces dispositions ne sont jamais appliquées en pratique et sont en outre difficilement conciliables avec celles instaurées par la loi du 13 août 2011 sur la procédure de partage judiciaire: aux termes de cette loi, les contestations doivent toutes être soumises dès le début de la procédure, et d'abord faire l'objet d'une appréciation par le notaire liquidateur, ensuite seulement par le juge. Les

Bijvoorbeeld: A en B zijn gehuwd onder het wettelijk stelsel. A ontvangt op 65 jaar een aanvullend pensioenkapitaal. Drie jaar later volgt een echtscheiding. De levensverwachting van A bedraagt op het ogenblik van de uitkering 15 jaar. Bij de echtscheiding is het overblijvend aantal levensjaren dus $15-3=12$. A heeft bij echtscheiding recht op $12/15$ van het pensioenkapitaal.

§ 2. Om vergissingen en dwalingen te vermijden moet de levensverwachting kunnen bepaald worden op grond van sterftetafels waaromtrent geen betwisting kan rijzen. Daarom wordt bepaald dat de levensverwachting wordt berekend volgens de sterftetafels bedoeld in artikel 19 § 1 van het koninklijk besluit van 14 november 2003 tot uitvoering van de wet op de aanvullende pensioenen (WAP).

§ 3. De vergoeding waarop de pensioengerechtigde echtgenoot overeenkomstig art. 1405/2 aanspraak kan maken, berekend zoals in dit artikel 1435/2 bepaald, is echter niet verschuldigd in de mate waarin het pensioenkapitaal, ook voor het deel overeenstemmend met een aanvullend inkomen na de ontbinding van het huwelijksstelsel, reeds tijdens het huwelijk is verbruikt of besteed op een wijze die het gemeenschappelijk vermogen geen voordeel heeft opgeleverd. Dit is niets anders dan de bevestiging van de nieuwe regel die in het nieuwe art 1434 BW zal worden opgenomen; de verantwoording is uiteraard dezelfde. Als de echtgenoten na het ontvangen van het pensioenkapitaal op grotere voet gaan leven dan wat hun inkomen op dat ogenblik toelaat en het geld besteden aan verbruik, vermaak, vluchtig comfort of zelfs luxe, dan is dat uiteraard iets wat ze samen beslissen, en dat is prima zo. Maar dit levert voor het gemeenschappelijk vermogen geen duurzaam voordeel op. Het zou niet betamen dat de pensioengerechtigde echtgenoot vervolgens (bij echtscheiding of bij overlijden van de andere echtgenoot) beweert dat hij een deel van het aldus besteed kapitaal ten laste van het gemeenschappelijk vermogen kan recupereren.

Artikel 12 (vervanging art. 1442 BW)

De art. 1442 en 1443 voorzien in de betaling van vergoedingen door voorafname van goederen uit het gemeenschappelijk vermogen, waarvan de waarde, in geval van geschil, door de rechtbank wordt bepaald. Deze bepalingen worden in de praktijk niet toegepast, en staan bovendien haaks op de bepalingen van de wet van 13 augustus 2011 op de gerechtelijke verdeling: deze wet voorziet er immers in dat alle geschillen met betrekking tot de verdeling meteen bij aanvang van de procedure worden gemeld, en eerst door de notaris-vereffenaar worden beoordeeld, daarna pas door de

difficultés concernant le paiement des récompenses qui ne peuvent se régler à l'amiable, doivent donc être intégrées dans la procédure de liquidation et de partage, et non faire l'objet de dispositions particulières et dérogatoires dans le Code civil.

Les articles 1442 et 1443 sont donc remplacés par une règle nouvelle unique: les récompenses dues au ou par le patrimoine commun sont réglées en moins ou en plus prenant dans la masse de partage.

Article 13
(art. 1443 C.civ. supprimé)

Voir l'exposé des motifs à l'article précédent.

Article 14
(art. 1447 C.civ. remplacé)

L'article 1447 actuel prévoit l'attribution préférentielle en cas de divorce, de séparation de corps et de séparation de biens judiciaire, du logement familial et du mobilier qui le garnit, ou de l'immeuble professionnel et des meubles professionnels qui s'y trouvent.

Cette règle fait suite à celle de l'article 1446, prévue pour le cas de décès d'un des époux; ce projet de loi ne voulant pas anticiper sur la réforme du droit successoral, l'article 1446 n'est pas modifié pour le moment. La règle de l'article 1447, pour le cas du divorce, tout en étant maintenue dans son principe, est corrigée là où son application rencontrait des difficultés dans la pratique.

Il est d'abord précisé que l'attribution du logement familial ne doit pas nécessairement aller de pair avec l'attribution du mobilier, et que l'attribution du logement professionnel ne doit pas davantage aller de pair avec l'attribution des biens meubles professionnels qui le garnissent.

Ensuite, les critères difficilement applicables tels qu'ils sont actuellement prévus et qui se réfèrent aux "intérêts sociaux et familiaux" des époux et aux "droits de récompense ou de créance au profit de l'autre" sont écartés et remplacés par ceux, plus larges, des "intérêts que chacun des époux peut faire valoir" et des "possibilités financières de celui qui devra payer une soulte s'il y a lieu" Ceci permettra au juge de procéder à une appréciation globale, sans qu'il ait à se limiter à des intérêts définis de manière trop restrictive.

rechter. De moeilijkheden die rijzen omtrent de betaling van vergoedingen die niet minnelijk geregeld geraken, moeten geïntegreerd worden in de procedure van vereffening en verdeling, en moeten dus niet het voorwerp maken van een afzonderlijke, afwijkende regeling in het Burgerlijk Wetboek.

De art. 1442 en 1443 worden dus vervangen door één nieuwe regel: de vergoedingen aan of door het gemeenschappelijk vermogen worden zo mogelijk door minder of meer ontvangst in de vereffening verrekend.

Artikel 13
(opheffing art. 1443 BW)

Zie de toelichting bij het vorige artikel.

Artikel 14
(vervanging art. 1447 BW)

In het actuele art. 1447 BW wordt voorzien in een recht van toewijzing bij voorrang, voor de gezinswoning met huisraad of voor het professioneel onroerend goed met daarin aanwezige professionele roerende goederen; deze bepaling geldt voor het geval van echtscheiding, scheiding van tafel en bed en gerechtelijke scheiding van goederen.

Deze regel volgt op deze van art. 1446, dat geldt voor het geval van overlijden van een van de echtgenoten; vermits dit wetsontwerp niet vooruit wil lopen op de hervorming van het erfrecht, wordt artikel 1446 voorlopig niet gewijzigd. De regel van artikel 1447 dat geldt voor het geval van echtscheiding wordt principieel behouden, maar gecorrigeerd daar waar de toepassing ervan in de praktijk tot moeilijkheden leidde.

Er wordt eerst verduidelijkt dat de toewijzing van de woning niet moet gepaard gaan met de toewijzing van het huisraad, en dat de toewijzing van het professioneel onroerend goed niet moet gepaard gaan met de toewijzing van de inhoud ervan.

Er wordt afstand genomen van de moeilijk toe te passen criteria van de "maatschappelijke en gezinsbelangen" en van de "vergoedings- of vorderingsrechten van de andere" dit wordt vervangen door het breder criterium van "de belangen van ieder van de echtgenoten" en "de financiële mogelijkheden van degene die de opleg desgevallend zal moeten betalen." Dit zal de rechter toelaten tot een globale afweging over te gaan, zonder zich tot vooraf omschreven belangen te moeten beperken.

Les règles au profit de la victime de violence conjugale sont maintenues, mais complétées en conformité avec l'énoncé des faits punissables déterminés par l'article 727 C.civ. tel que modifié par la loi du 10 décembre 2012 relativement à l'indignité successorale et la substitution. En ce qui concerne l'auteur de violence conjugale, il faut rappeler que le droit de demander l'attribution préférentielle lui est retiré s'il se trouve dans les conditions d'indignité successorale: les dispositions relatives à l'indignité successorale s'appliquent par analogie à l'indignité de recueillir ou de conserver un avantage matrimonial (art. 1429*bis* C. civ.); cette règle peut également être invoquée lors de la liquidation et du partage du régime matrimonial après divorce, si l'indignité a été constatée comme il est dit à l'art. 727 C.civ.

Enfin, il est confirmé, dans la continuité de la réforme du partage judiciaire par la loi du 13 août 2011, que la demande d'attribution préférentielle doit, si une contestation s'élève à ce propos, être intégrée dans la procédure de partage judiciaire et ne pas faire l'objet d'une procédure distincte. On évite dès lors le risque de retard qui pourrait être encouru si un des époux demande l'attribution préférentielle, mais veut se réserver le droit d'y renoncer ultérieurement, avec toutes les incertitudes qui peuvent en découler. Il faut que les parties prennent position clairement et fassent connaître leurs revendications dès le début de la procédure pour qu'elles puissent être prises en considération globalement, en même temps que toutes les autres difficultés de la liquidation et du partage.

CHAPITRE 4

Quelques modifications au régime de séparation de biens et suppression de l'interdiction de la vente entre époux

Article 15
(art. 1467 C.civ. abrogé)

L'article 1467 C.civ. actuel contient une règle particulière au régime de séparation de biens. Il dispose que l'époux qui a assuré l'administration des biens de l'autre ne doit pas rendre compte des revenus qu'il aurait perçus en raison de cette administration. Il n'est tenu que de "représenter les fruits existants" et n'est pas "comptable de ceux qui ont été consommés jusqu'alors". Il est certes bon que des époux se fassent confiance et que, sur base de cette confiance, celui qui a laissé l'administration de ses biens à son conjoint renonce à exiger une reddition de comptes; mais il n'est pas

De regels ten voordele van het slachtoffer van gezinsgeweld worden behouden, maar aangevuld in overeenstemming met de opsomming van strafbare feiten die ook in de wet van 10 december 2012 over de erfonaardigheid en de plaatsvervulling voorkomen. Voor wat betreft de dader van het gezinsgeweld die erfonaardig werd bevonden: voor hem vervalt door artikel 1429*bis* BW het recht om de toewijzing bij voorrang te vragen: de bepalingen inzake onwaardigheid om te erven zijn van overeenkomstige toepassing op de onwaardigheid om huwelijksvoordelen te verkrijgen of te behouden; dit kan ook worden ingeroepen bij de vereffening en verdeling van het huwelijksstelsel na echtscheiding, indien de onwaardigheid reeds werd vastgesteld zoals in art. 727 BW bepaald.

Ten slotte wordt, ook in lijn met de hervorming van de gerechtelijke verdeling door de wet van 13 augustus 2011, bevestigd dat de vraag om toewijzing, indien hieromtrent een geschil zou rijzen, deel moet uitmaken van de procedure van gerechtelijke verdeling, en niet het voorwerp kan zijn van een afzonderlijke procedure. Hierdoor verdwijnt ook het risico van vertraging indien een echtgenoot de toewijzing principieel vraagt, maar zich daarbij het recht zou willen voorbehouden om later toch van de toewijzing af te zien, wat tot onnoemelijke vertraging en onzekerheid kan leiden. Ook hierover moet meteen duidelijkheid heersen, conform de regels die voortaan voor de gerechtelijke verdeling gelden: de partijen moeten hun standpunten en hun aanspraken bij het begin van de procedure kenbaar maken, en ze worden globaal beoordeeld, samen met alle andere moeilijkheden aangaande de vereffening en verdeling.

HOOFDSTUK 4

Enkele wijzigingen m.b.t. het stelsel van scheiding van goederen en opheffing van het verbod van verkoping tussen echtgenoten

Artikel 15
(opheffing art. 1467 BW)

Het actuele artikel 1467 BW bevat een regel die bij scheiding van goederen geldt. Het bepaalt dat de echtgenoot die het beheer waarneemt van de goederen van de andere, geen verantwoording verschuldigd is over de inkomsten die hij aldus heeft geïnd. Hij is "slechts gehouden tot het opleveren van de aanwezige vruchten" en "geen verantwoording schuldig van die welke tot dan toe zijn gebruikt". Echtgenoten mogen mekaar vertrouwen en op basis van dat vertrouwen afzien van het eisen van rekening en verantwoording indien de ene de goederen van de andere beheert; maar de rekening

justifié que la loi exclue la possibilité de cette reddition de comptes. Cette règle légale est donc supprimée.

Article 16
(art. 1469, al. 2, C.civ. remplacé)

Le deuxième alinéa de l'art. 1469 C.civ., applicable lui aussi dans le seul cas d'une séparation de biens, dispose que si des époux veulent sortir d'indivision des biens qui leur appartiennent conjointement, et que l'un d'eux veut racheter la part de l'autre, cela ne peut se faire que dans une vente publique ou moyennant l'autorisation du juge.

Cette règle est évidemment issue de l'interdiction de la vente entre époux, mais n'est plus justifiée. Les époux peuvent en effet, sans contrôle judiciaire, modifier à souhait leur régime matrimonial: il n'est donc pas raisonnable qu'ils doivent obtenir une autorisation, ou se limiter à un achat en vente publique, pour mettre fin à une indivision existant entre eux.

La règle est donc supprimée.

Par contre il est ajouté à cet article une nouvelle disposition, afin de permettre l'attribution préférentielle (art. 1446 ancien et 1447 nouveau C.civ.) aussi pour le partage des biens indivis qui appartiennent aux époux mariés sous le régime de la séparation de biens, même lorsque le partage a lieu durant le mariage. Pour les époux communs en bien, ces articles ne sont applicables qu'après dissolution du régime; il ne doit pas en être ainsi en cas de séparation de biens.

Article 17
(art. 1595 C.civ. abrogé)

Pour les mêmes motifs que ceux qui ont amené à la suppression du deuxième alinéa de l'art. 1469 C.civ., l'interdiction de la vente entre époux est supprimée également. Cette interdiction n'est plus justifiée, tenant compte des possibilités extrêmement larges dont disposent les époux, par d'autres dispositions du Code civil, pour conclure entre eux des conventions à effet patrimonial, comme ils l'entendent et sans contrôle judiciaire, donc sans obligation de justification vis-à-vis des tiers. Les risques de vices de consentement, d'abus ou de fraude sont couverts par le droit commun des obligations et des contrats.

en verantwoording principieel uitsluiten is niet verantwoord. Deze wettelijke regel wordt dan ook opgeheven.

Artikel 16
(wijziging art. 1469, 2° lid BW)

Het tweede lid van artikel 1469 BW, ook enkel in geval van scheiding van goederen toepasselijk, bepaalt dat indien echtgenoten uit onverdeeldheid willen treden van goederen die hen beiden toebehoren, de ene het aandeel van de andere slechts kan inkopen op een openbare verkoping of met machtiging van de rechter.

Deze regel ligt in het verlengde van het verbod van verkoop tussen echtgenoten, maar is niet langer verantwoord. Echtgenoten mogen immers zonder rechterlijk toezicht hun huwelijksstelsel naar goeddunken wijzigen, het is dan ook niet redelijk dat ze voor deze ene verrichting een dergelijke machtiging wel nodig zou hebben, of zich zouden moeten beperken tot een openbare verkoop om de onverdeeldheid te beëindigen.

De regel wordt dus afgeschaft.

In dit artikel wordt dan wel een bepaling toegevoegd, om het mogelijk te maken dat de toewijzing bij voorrang (art. 1446 oud en 1447 nieuw BW) ook toepasselijk wordt bij de verdeling van onverdeelde goederen die aan echtgenoten, gehuwd onder het stelsel van scheiding van goederen, toebehoren, ook al heeft de verdeling tijdens het huwelijk plaats. De art. 1446 en 1447 zijn in een gemeenschapsstelsel enkel toepasselijk na ontbinding van het stelsel, maar dit hoeft in een scheiding van goederen niet het geval te zijn.

Artikel 17
(opheffing art. 1595 BW)

Om dezelfde redenen als toegelicht met betrekking tot de opheffing van art. 1469, tweede lid, BW, wordt ook het verbod van verkoop tussen echtgenoten opgeheven. Dit verbod is niet meer te verantwoorden, gelet op de contractuele ruimte die de echtgenoten door andere bepalingen van het Burgerlijk Wetboek genieten om hun vermogensrechtelijke relaties naar goeddunken en zonder rechterlijke controle, dus ook zonder verantwoording naar derden, te regelen. De risico's van wilsgebreken, misbruik of bedrog worden door het gemeen recht inzake verbintenissen en contracten gedekt.

CHAPITRE 5

Adaptations corrélatives de quelques dispositions du Code judiciaire**Article 18**
(art. 1255 C.jud. modifié)

L'article 1255 C.jud. actuel prévoit la possibilité pour les époux qui divorcent pour cause de désunion irrémédiable de conclure des accords sur les conséquences de leur divorce, à soumettre à l'homologation du juge. Mais il restreint cette possibilité au divorce basé sur l'art. 229 § 2 (sur demande conjointe ou réitérée). Que cette possibilité ne soit pas accordée aux époux qui divorcent sur base du § 1 ou du § 3 de l'article 229, n'est pas objectivement justifié. C'est en ce sens qu'est modifié l'art. 1255: le troisième alinéa du paragraphe 1er de l'article 1255 C.jud., trop spécifique, est remplacé par un § 5/1, plus général: "Lorsqu'il prononce le divorce, le juge homologue le cas échéant les accords intervenus entre les parties".

Il est ajouté que si l'accord porte sur un immeuble, il doit faire l'objet d'un acte notarié: cela est évident au regard de l'article 1er de la loi hypothécaire, mais il a semblé utile de le confirmer, afin d'éviter que des accords soient conclus quant à un immeuble, sans qu'un notaire ait procédé préalablement à toutes les vérifications légales, décretales et réglementaires requises en vue de réaliser l'objectif poursuivi, que ce soit le partage, l'attribution ou la cession d'un bien immobilier ou une autre opération nécessitant l'intervention du notaire.

L'expression "porter sur un immeuble" doit être comprise, dans ce contexte, comme celle, identique, qui figure à l'article 1287 du Code judiciaire: lorsque la convention doit faire l'objet d'une formalité hypothécaire pour la rendre valide ou à tout le moins opposable aux tiers (transcription, inscription, mention marginale, mainlevée, etc.).

HOOFDSTUK 5

Overeenstemmende aanpassingen aan enkele bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek**Artikel 18**
(wijziging art. 1255 Ger.W.)

In het actuele artikel 1255 Ger.W. wordt in de mogelijkheid voorzien, voor de echtgenoten die scheiden wegens onherstelbare ontwrichting van hun huwelijk, om over de gevolgen van hun echtscheiding akkoorden te sluiten (die ze ter homologatie aan de rechter voorleggen). Maar deze mogelijkheid wordt beperkt tot het geval waarin de echtscheiding wordt gevorderd op grond van art. 229 § 2 (echtscheiding op gezamenlijk of op herhaald verzoek). Er is echter geen objectieve verantwoording om echtgenoten die scheiden op grond van art. 229 § 1 of § 3 de mogelijkheid te ontzeggen om dergelijke akkoorden te sluiten. In artikel 1255 van het Gerechtelijk Wetboek wordt het derde alinea van § 1 daarom vervangen door een § 5/1 als volgt: "Wanneer de rechter de echtscheiding uitspreekt, homologeert hij desgevallend de tussen de partijen gesloten akkoorden".

Daaraan wordt nog toegevoegd dat, indien het akkoord op een onroerend goed betrekking heeft, het bij notariële akte moet worden vastgesteld: dit is ten aanzien van artikel 1 Hypotheekwet evident, maar het bleek toch nuttig te zijn om dit te bevestigen, om te vermijden dat er akkoorden met betrekking tot een onroerend goed zouden worden gesloten, zonder dat een notaris vooraf is overgegaan tot het nazicht, conform de toepasselijke wettelijke, decretale en reglementaire bepalingen, om het beoogde doel te bereiken, ongeacht of het om de verdeling, de toewijzing of de afstand van een onroerend goed zou gaan of om een andere verrichting die de tussenkomst van een notaris vereist.

De uitdrukking "betrekking hebben op een onroerend goed" moet, in deze context, worden begrepen zoals deze die, in identieke bewoordingen, in artikel 1287 Ger.W. voorkomt: wanneer de overeenkomst het voorwerp moet zijn van een hypothecaire formaliteiten om ze geldig minstens aan derden tegenwerpelijk te maken (overschrijving, inschrijving, randmelding, opheffing, enz.).

CHAPITRE 6

Suppression des art. 127 et 128 de la loi sur le contrat d'assurance terrestre

Article 19
(art. 127 en 128 LCAT abrogé)

Les motifs pour la suppression des art. 127 et 128 de la loi sur le contrat d'assurance terrestre ont déjà été exposés.

CHAPITRE 7

Entrée en vigueur et dispositions transitoires

Article 20
(entrée en vigueur et dispositions transitoires)

L'article 20 règle l'application dans le temps de la loi nouvelle. Les praticiens du droit doivent pouvoir se préparer à son entrée en vigueur. Il est donc prévu que cette entrée en vigueur est reportée jusqu'au premier jour du sixième mois qui suit sa publication au *Moniteur belge*.

Les dispositions de la loi nouvelle influent toutes sur les relations entre époux: soit sur les effets de leur divorce (art. 301 du Code civil), soit sur les effets de leur régime matrimonial. Il est évident que ces dispositions seront applicables à tous ceux qui contractent mariage à compter de l'entrée en vigueur de la loi.

Il convient cependant aussi d'envisager dans quelle mesure les dispositions de la loi nouvelle s'appliqueront aussi aux époux déjà mariés au moment de son entrée en vigueur. Les dispositions transitoires sont élaborées sur base des principes de l'application dans le temps d'une loi nouvelle, avec grande précision, afin d'éliminer toute incertitude à cet égard.

Les principes qui s'appliquent en l'occurrence sont:

(1) La non rétroactivité de la loi (art. 2 C.civ.), et donc sa non application aux faits du passé;

(2) Le maintien de la loi ancienne en matière contractuelle;

(3) L'application immédiate de la loi aux situations en cours de constitution ou en cours d'effet au moment de son entrée en vigueur;

HOOFDSTUK 6

Opheffing van de art. 127 en 128 van de wet op de landverzekeringsovereenkomst

Artikel 19
(opheffing art. 127 en 128 WLVO)

De opheffing van de art. 127 en 128 van de wet op de levensverzekeringsovereenkomst is reeds toegelicht.

HOOFDSTUK 7

Inwerkingtreding en overgangsbepalingen

Artikel 20
(inwerkingtreding en overgangsbepalingen)

Dit artikel 20 regelt de toepassing in de tijd van de nieuwe wet. Omwille van de noodzakelijke voorbereiding van de juridische praktijk op de inwerkingtreding, wordt voorzien dat deze is uitgesteld tot de eerste dag van de zesde maand die volgt op de publicatie in het Belgisch Staatsblad.

De bepalingen van de nieuwe wet beïnvloeden alle relaties tussen de echtgenoten: hetzij de gevolgen van hun echtscheiding (art. 301 en 301/1 van het burgerlijk wetboek), hetzij de gevolgen van hun huwelijksstelsel. Om evidente redenen zullen deze bepalingen vanaf de inwerkingtreding van de wet toepasselijk zijn op al wie van dan af een huwelijk aangaat.

Het past echter ook om na te gaan in welke mate de bepalingen van de nieuwe wet ook toepasselijk zullen zijn op echtgenoten die op het tijdstip van inwerkingtreding van de wet reeds gehuwd waren. De overgangsbepalingen zijn uitgeschreven op basis van de principes die inzake toepassing in de tijd van een nieuwe wet gelden, en nauwkeurig uitgewerkt om alle onzekerheden ter zake uit te schakelen.

De ter zake toepasselijke principes zijn:

(1) De niet terugwerking van de wet (art. 2 BW), en dus de niet toepassing van de nieuwe wet op feiten die zich onder de nieuwe wet voordeden;

(2) De blijvende werking van de wet op lopende overeenkomsten;

(3) De onmiddellijke toepassing van de wet op situaties waarvan de gevolgen na de inwerkingtreding van de wet tot stand komen of voortgezet worden;

(4) L'application immédiate des lois de procédure, sauf si la loi en dispose autrement (art. 3 C.jud.).

La mise en oeuvre de ces principes doit être considérée séparément pour chacune des dispositions nouvelles, pour lesquelles les règles transitoires suivantes ont été élaborées. Que l'entrée en vigueur de ces dispositions nouvelles ne soit pas exposée dans l'ordre de numérotation de ces dispositions légales est dû à la nécessité d'exposer l'entrée en vigueur en fonction du contenu de ces dispositions et non de la place à laquelle elles figurent dans le Code civil.

Les articles 2, 1° et 8°, et 18 de la loi nouvelle influent sur la possibilité de conclure des accords préalablement au divorce demandé sur la base de l'article 229 du Code civil. Ils seront donc applicables aux époux déjà mariés avant son entrée en vigueur, si la procédure en divorce est intentée à compter de l'entrée en vigueur de la loi nouvelle. Mais s'agissant de dispositions relatives à la procédure de divorce, ils seront également applicables aux procédures en divorce en cours au moment de l'entrée en vigueur de la loi nouvelle.

Les points 2° à 7° et 9° de l'article 2 modifient les conditions d'obtention d'une pension alimentaire après divorce ou ses modalités et seront donc applicables aux époux déjà mariés ou même déjà divorcés avant son entrée en vigueur, si la procédure tendant à l'obtention ou à la modification d'une telle pension est intentée à compter de l'entrée en vigueur de la loi nouvelle. Si les époux avaient déjà valablement conclu, avant cette date, un accord portant sur cette pension, ils ne pourront pas se prévaloir de la loi nouvelle à l'encontre de cet accord.

L'article 16, en ce qu'il supprime la restriction au pouvoir de rachat par un époux de la part indivise de son conjoint dans un ou plusieurs biens, et l'article 17, qui supprime l'interdiction de vente entre époux, sont d'application immédiate: cette restriction et cette interdiction ne seront plus applicables aux conventions de rachat ou de vente entre époux conclues à compter de l'entrée en vigueur de la loi; elles restent cependant d'application pour les conventions de rachat ou de vente conclues antérieurement à cette entrée en vigueur.

L'article 19 de la loi nouvelle supprime les articles 127 et 128 de la loi sur le contrat d'assurance terrestre; ces dispositions ayant été déclarées inconstitutionnelles,

(4) De onmiddellijke toepassing van de wet inzake rechtspleging, behoudens indien de wet anders beschikt (art. 3 Ger.W.)

De uitwerking van deze principes wordt afzonderlijk onderzocht voor elk van de nieuwe wetsbepalingen, waarvoor de hierna vermelde overgangsbepalingen zijn uitgeschreven. Dat de inwerkingtreding van de nieuwe wetsbepalingen niet in de volgorde van de nummering van deze wetsbepalingen wordt toegelicht, is het gevolg van de noodzaak om de toelichting te geven in functie van de inhoud van deze bepalingen, en niet in functie van de plaats waarin ze in het Burgerlijk Wetboek voorkomen.

De artikelen 2, 1° en 8°, en 18 van de nieuwe wet wijzigen de mogelijkheid om akkoorden te sluiten voorafgaand aan een echtscheiding die op grond van artikel 229 van het Burgerlijk Wetboek wordt gevraagd. Ze zullen dus toepasselijk zijn op echtgenoten die op de datum van haar inwerkingtreding reeds gehuwd zijn, indien de echtscheidingsprocedure vanaf die datum wordt ingeleid. Omdat het echter gaat om bepalingen met betrekking tot de rechtspleging, zullen ze ook worden toegepast op echtscheidingsprocedures die nog hangende zijn op de datum van inwerkingtreding van de nieuwe wet.

De punten 2° tot 7° en 9° van artikel 2 wijzigen de voorwaarden voor de toekenning van een uitkering na echtscheiding of de modaliteiten ervan, en zullen dus toepasselijk zijn op echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de nieuwe wet reeds gehuwd zijn, of zelfs reeds gescheiden zijn, voor zover de procedure tot het bekomen of tot het wijzigen van een dergelijke uitkering wordt ingesteld vanaf de datum van inwerkingtreding van de nieuwe wet. Indien de echtgenoten reeds, vóór deze datum, een akkoord hadden gesloten met betrekking tot deze uitkering, zullen ze zich niet tegen dit akkoord in op de nieuwe wet kunnen beroepen.

Artikel 16, dat de bevoegdheidsbeperking voor de inkoop door een echtgenoot van het onverdeeld deel van de andere in een of meer goederen opheft, en artikel 17, dat het verbod van verkoop tussen echtgenoten opheft, zijn van onmiddellijke toepassing: deze beperking en dit verbod zullen niet meer toepasselijk zijn op overeenkomsten tot inkoop of verkoop tussen echtgenoten gesloten vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van de nieuwe wet; ze zullen echter toepasselijk blijven voor overeenkomsten tot inkoop of verkoop die vóór het tijdstip van inwerkingtreding waren gesloten.

Artikel 19 van de nieuwe wet schaft de artikelen 127 en 128 van de wet op de landverzekeringsovereenkomst af; deze bepalingen waren ongrondwettig

leur suppression est immédiate et sortit ses effets dès l'entrée en vigueur de la loi nouvelle.

Pour les autres dispositions nouvelles, qui modifient les règles du régime matrimonial légal, les règles de droit transitoire exposées ci-après seront applicables comme il sera dit, moyennant les précisions ou réserves suivantes:

(1) l'application immédiate des règles relatives aux divers aspects du fonctionnement du régime matrimonial légal — sa composition, sa liquidation et son partage en particulier — vaut pour les couples qui étaient déjà mariés à la date de l'entrée en vigueur de la loi, et qui étaient soumis aux règles du régime matrimonial légal, soit parce qu'ils se sont mariés sans contrat de mariage, soit parce que leur convention matrimoniale (contrat de mariage ou acte modificatif du régime matrimonial pendant le mariage) ne déroge pas, pour l'aspect particulier de ce régime à propos duquel il est légiféré, aux règles du régime légal et que dès lors s'applique l'article 1390 C.civ.: les règles nouvelles forment pour ces époux également, le droit commun;

(2) cette application immédiate de la loi ne portera donc pas atteinte aux conventions matrimoniales (contrat de mariage ou acte modificatif du régime matrimonial pendant le mariage) qui seront respectées, ces dispositions nouvelles n'étant pas impératives;

(3) cette application immédiate de la loi sera restreinte aux couples déjà mariés au moment de l'entrée en vigueur de la loi, pour autant que leur régime matrimonial ne soit pas dissous à cette date (par le décès par exemple) ou ne doive pas être considéré comme déjà dissous à cette date, parce qu'ils auraient déjà entamé une procédure de divorce; ces dispositions nouvelles ne seront donc pas applicables si les époux avaient déjà intenté une procédure de divorce pour cause de désunion irrémédiable (art. 1278, alinéa 2, C.jud.) ou une procédure de divorce par consentement mutuel (art. 1304, alinéa 2, C. jud.). Pour cette dernière hypothèse c'est donc bien la date à laquelle la requête est déposée (art. 1288*bis* C.jud.) qu'il faut prendre en considération, et non la date à laquelle les conventions préalables sont établies, même si ces conventions prévoient que le règlement des droits respectifs sortit ses effets à une date antérieure à celle de l'introduction de la requête.

Lorsqu'il sera donc question, ci-après, de l'application aux époux "déjà mariés sous le régime légal au

verklaard, zodat hun afschaffing onmiddellijk intreedt, meteen bij de inwerkingtreding van de nieuwe wet .

Voor de overige nieuwe wettelijke bepalingen, die de regels van het wettelijk huwelijksstelsel wijzigen, zijn de hierna vermelde overgangsbepalingen toepasselijk zoals hierna bepaald, met volgende verduidelijkingen en mits volgend voorbehoud:

(1) De onmiddellijke toepassing van de regels die betrekking op diverse aspecten van de werking van het wettelijk huwelijksstelsel — zijn samenstelling, zijn vereffening en zijn verdeling in het bijzonder — gelden voor de echtparen die op de datum van inwerkingtreding van de nieuwe wet reeds gehuwd waren, en die op die datum onderworpen waren aan de regels van het wettelijk huwelijksstelsel, hetzij omdat ze zonder huwelijkscontract waren gehuwd, hetzij omdat ze bij huwelijksvereenkomst (huwelijkscontract of akte van wijziging van hun huwelijksstelsel) voor het specifieke aspect waarover de wet beschikt, van de regels van het wettelijk stelsel niet waren afgeweken, en dus krachtens artikel 1390 BW aan deze regels onderworpen worden: de nieuwe regels vormen ook voor deze echtgenoten het gemeen recht;

(2) deze onmiddellijke toepassing van de nieuwe wet zal de gesloten huwelijksvereenkomsten (huwelijkscontract of akte van wijziging van het huwelijksstelsel tijdens het huwelijk) niet raken; zij zullen nageleefd worden vermits de nieuwe regels niet van dwingend recht zijn;

(3) deze onmiddellijke toepassing van de nieuwe wet zal beperkt zijn tot echtparen die op het tijdstip van haar inwerkingtreding reeds gehuwd zijn, voor zover hun huwelijksstelsel op dat ogenblik niet reeds ontbonden is (door overlijden bijv.) of als reeds ontbonden moet worden beschouwd, omdat ze reeds een echtscheidingsprocedure hebben ingezet; de nieuwe bepalingen zullen dus niet toepasselijk zijn indien de echtgenoten hetzij een procedure tot echtscheiding wegens onherroepelijke ontwijking van het huwelijk (art. 1278, 2de lid Ger.W.) hetzij een procedure tot echtscheiding door onderlinge toestemming (art. 1304, 2de lid Ger.W.) hebben ingeleid. Voor deze laatste hypothese is de datum die in aanmerking moet worden genomen dus wel degelijk deze van de neerlegging van het verzoekschrift (art. 1288*bis* Ger.W.), en niet deze van het ondertekenen van de voorafgaande overeenkomst, zelfs indien in deze overeenkomst is bedongen dat de regeling van wederzijdse rechten uitwerking heeft vanaf een eerdere datum dan deze van de neerlegging van het verzoekschrift.

Wanneer hierna sprake is van toepassing van de wet op "echtgenoten die op het tijdstip van haar

moment de l'entrée en vigueur de la loi nouvelle" cette application doit être comprise comme il est dit sous les numéros 1 à 3 ci-dessus.

Les articles 3, 4 et 6 instaurent des dispositions qui remplacent une disposition (art. 1400, 7 C.civ.) déjà considérée comme implicitement supprimée et qui confirment une interprétation antérieure quant aux assurances sur la vie individuelles. Ces dispositions nouvelles seront donc applicables aux époux déjà mariés sous le régime légal à la date de l'entrée en vigueur de la loi, quelque soit par ailleurs la date à laquelle les prestations envisagées étaient dues ou ont été versées (avant ou après l'entrée en vigueur de la loi).

L'article 5 qui précise sans la modifier la portée de l'article 1405 dans sa rédaction antérieure, sera applicable aux époux mariés sous le régime légal à la date de l'entrée en vigueur de la loi.

Les articles 8, 9, 12 et 13 instaurent des règles nouvelles concernant les récompenses dues au patrimoine commun, ou par le patrimoine commun. Ces règles s'appliqueront aux époux déjà mariés sous le régime légal à la date de l'entrée en vigueur de la loi. Les causes de récompenses ne seront cependant, pour ces époux, déterminées par les règles nouvelles que si les faits générateurs ou exclusifs de ces récompenses se sont situés après l'entrée en vigueur de la loi: si les faits sont antérieurs, il ne serait pas équitable ni conforme aux principes de droit transitoire de les soumettre à une règle qui n'existait pas au moment où ils ont été accomplis.

Les articles 7 et 11 instaurent une règle nouvelle concernant les pensions complémentaires et sont applicables aux assurances groupe.

Ces dispositions nouvelles distinguent les paiements qui sont dus pendant la durée du régime matrimonial et ceux qui sont dus après la dissolution de ce régime.

Pour les paiements dus pendant la durée du régime matrimonial, elles ne portent pas atteinte au principe admis tant par la Cour constitutionnelle que par la Cour de cassation concernant le caractère commun des prestations de pension lorsqu'elles sont versées pendant la durée du régime. Elles instaurent uniquement une règle nouvelle de récompense.

inwerkingtreding reeds onder het wettelijk stelsel gehuwd zijn" moet deze toepassing begrepen worden met inachtneming van het bepaalde onder nummers 1 tot 3 hierboven.

De artikelen 3, 4 en 6 voeren nieuwe bepalingen in, die een bestaande bepaling vervangen (art. 1400, 7 BW) die echter als impliciet opgeheven werd beschouwd; verder bepalingen die een eerdere interpretatie inzake individuele levensverzekeringen bevestigen. Deze nieuwe bepalingen zullen dus toepasselijk zijn op echtgenoten die op het tijdstip van inwerkingtreding van de wet reeds onder het wettelijk stelsel gehuwd zijn, ongeacht overigens de datum waarop de daarin vermelde uitkeringen verschuldigd waren of daadwerkelijk uitbetaald werden (voor of na inwerkingtreding van de wet).

Artikel 5 preciseert zonder ze te wijzigen de draagwijdte van artikel 1405 BW in zijn vorige formulering; het zal toepasselijk zijn op echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet onder het wettelijk stelsel gehuwd zijn.

De artikelen 8, 9, 12 en 13 voeren nieuwe regels in met betrekking tot vergoedingen die aan of door het gemeenschappelijk vermogen verschuldigd zijn. Deze regels zullen toepasselijk zijn op echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet reeds onder het wettelijk stelsel gehuwd zijn. De gronden tot vergoedingen zullen echter, voor deze echtgenoten, enkel door de nieuwe regels bepaald worden indien de feiten die aanleiding geven tot vergoeding of die de vergoeding uitsluiten, zich hebben voorgedaan na de datum van inwerkingtreding van de wet; indien de feiten zich eerder hebben voorgedaan, zou het niet billijk zijn noch in overeenstemming met de principes inzake overgangsrecht dat ze zouden worden onderworpen aan regels die nog niet golden toen ze gepleegd zijn.

De artikelen 7 en 11 voeren een nieuwe regel inzake aanvullend pensioen en zijn op groepsverzekeringen toepasselijk.

Deze nieuwe bepalingen onderscheiden de betalingen die tijdens of na ontbinding van het huwelijksstelsel verschuldigd zijn.

Voor de betalingen die tijdens het huwelijksstelsel verschuldigd, tasten deze nieuwe bepalingen het principe niet aan, dat zowel door het Grondwettelijk Hof als door het Hof van Cassatie is aangenomen, dat deze pensioenuitkeringen gemeenschappelijk zijn indien ze tijdens het huwelijksstelsel worden betaald. Ze voeren enkel een nieuwe vergoedingsregel in.

L'obligation de récompense ne naît cependant pas au moment où la prestation est perçue, mais uniquement au moment de la dissolution du régime, et uniquement si le régime est dissous pour une autre cause que le décès de l'époux pensionné. L'existence même d'une obligation de récompense ne peut donc être déterminée qu'au moment de la dissolution. Dès lors les règles nouvelles doivent s'appliquer si le régime est dissous après l'entrée en vigueur de la loi nouvelle.

Pour les prestations dues après dissolution du régime, qui sont des biens qu'il n'y a pas lieu d'intégrer dans le patrimoine commun, les dispositions nouvelles peuvent également être appliquées aux époux mariés sous le régime légal lorsque celui-ci n'était pas encore dissous à la date de l'entrée en vigueur de la loi; le développement de la carrière professionnelle pourra par ailleurs être pris en considération pour l'attribution d'une pension alimentaire après divorce.

Les articles 7 et 11 seront donc applicables aux époux déjà mariés sous le régime légal à la date de l'entrée en vigueur de la loi.

L'article 10 instaure une règle nouvelle relative au montant de la récompense due pour l'acquisition de biens professionnels. Déterminer le montant d'une récompense due d'après la date de la dissolution du régime est une opération de liquidation: la règle nouvelle sera applicable aux époux mariés sous le régime légal à la date de l'entrée en vigueur de la loi, quelle que soit la date à laquelle les biens professionnels ont été acquis.

L'article 15 instaure une règle nouvelle concernant l'attribution préférentielle après divorce, c-à-d. une règle relative aux opérations de liquidation. La règle nouvelle s'appliquera aux époux mariés sous le régime légal au moment de l'entrée en vigueur de la loi.

Enfin, deux dispositions de la loi nouvelle ne concernent que les époux mariés sous un régime de séparation de biens.

L'article 15 de la loi nouvelle abroge la dispense partielle de reddition de comptes entre époux séparés de biens lorsqu'un d'eux a géré les biens de l'autre. Cette règle nouvelle s'appliquera à ceux qui sont déjà mariés sous le régime de séparation de biens à la date de l'entrée en vigueur de la loi, ici encore, moyennant une double réserve: pour autant que leur régime matrimonial ne soit pas dissous à cette date, ou ne doive pas être considéré, à cette date, comme déjà dissous,

De vergoedingsplicht ontstaat echter niet op het ogenblik waarop de prestatie ontvangen wordt, maar enkel op het ogenblik waarop het huwelijk ontbonden wordt, en enkel indien het huwelijk ontbonden wordt om een andere reden dan het overlijden van de pensioengerechtigde echtgenoot. Het bestaan zelf van een vergoedingsplicht kan enkel op het ogenblik van deze ontbinding worden vastgesteld. De nieuwe regels moeten dus worden toegepast wanneer het huwelijksstelsel na de inwerkingtreding van de nieuwe wet ontbonden wordt.

Voor de uitkeringen die na ontbinding van het stelsel verschuldigd zijn, en die niet in het gemeenschappelijk vermogen moeten opgenomen worden, kunnen de nieuwe bepalingen eveneens worden toegepast op echtgenoten die reeds onder het wettelijk stelsel gehuwd waren indien dit op het tijdstip van inwerkingtreding van de wet nog niet ontbonden was; de loopbaan zal overigens bij de toekenning van een onderhoudsuitkering na echtscheiding in aanmerking kunnen genomen worden.

De artikelen 7 en 11 zullen dus toepasselijk zijn op echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet reeds onder het wettelijk stelsel gehuwd zijn.

Artikel 10 voert een nieuwe regel in met betrekking tot het bedrag van de vergoeding die verschuldigd is voor de verkrijging van professionele goederen. De omvang bepalen van een vergoeding die volgens de datum van ontbinding verschuldigd is, is een vereffenningsverrichting: de nieuwe regel zal worden toegepast op echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet onder het wettelijk stelsel gehuwd zijn, ongeacht de datum waarop de professionele goederen werden verworven.

Artikel 15 voert een nieuwe regel in met betrekking tot de preferentiële toewijzing bij voorrang, d.w.z. op een vereffenningsverrichting. De nieuwe regel zal toepasselijk zijn op echtgenoten die op het tijdstip van inwerkingtreding van de wet onder het wettelijk stelsel gehuwd zijn.

Ten slotte betreffen twee bepalingen van de nieuwe wet louter echtgenoten die gehuwd zijn onder het stelsel van scheiding van goederen.

Artikel 15 van de nieuwe wet heft de gedeeltelijke vrijstelling van rekening en verantwoording af voor het geval een van goederen gescheiden echtgenoot de goederen van de andere heeft beheerd. Het zal toepasselijk zijn op echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet onder het stelsel van scheiding van goederen gehuwd zijn, maar onder een dubbel voorbehoud: voor zover hun huwelijksstelsel op dat tijdstip niet ontbonden is of als ontbonden moet worden

par l'application de la règle prévue à l'article 1278, 2ème alinéa C.jud. et 1304, 2e alinéa C. jud., et sans que la disposition nouvelle ne porte atteinte aux conventions matrimoniales qui prévoiraient des règles différentes quant à cette reddition de compte.

L'article 16 de la loi nouvelle permet l'attribution préférentielle des biens indivis entre époux séparés de biens. Il sera applicable aux époux mariés sous ce régime à la date de l'entrée en vigueur de la loi, mais moyennant la même double réserve: pour autant que leur régime matrimonial ne soit pas dissous à cette date ou ne doive pas être considéré, à cette date, comme déjà dissous, par l'application de la règle prévue aux articles 1278, 2e alinéa C.jud. et 1304, 2e alinéa C. jud., et sans que la disposition nouvelle ne porte atteinte aux conventions matrimoniales qui régleraient différemment l'attribution préférentielle après divorce.

beschouwd, bij toepassing van de regels vervat in art. 1278, 2de lid of 1304, 2de lid Ger.W., en zonder dat de nieuwe bepaling afbreuk kan doen aan de huwelijks-overeenkomsten waarin de rekening en verantwoording anders zou geregeld zijn.

Artikel 16 van de nieuwe wet laat de toewijzing bij voorrang toe voor goederen die tussen echtgenoten, gescheiden van goederen, onverdeeld zijn. Het zal toepasselijk zijn op echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet onder het stelsel van scheiding van goederen gehuwd zijn, maar onder hetzelfde dubbel voorbehoud: voor zover hun huwelijksstelsel op dat tijdstip niet ontbonden is of als ontbonden moet worden beschouwd, bij toepassing van de regels vervat in art. 1278, 2de lid of 1304, 2de lid Ger.W., en zonder dat de nieuwe bepaling afbreuk kan doen aan de huwelijks-overeenkomsten waarin de preferentiële toewijzing na echtscheiding anders zou geregeld zijn

AVANT-PROJET DE LOI

soumis à l'avis du Conseil d'État

Avant-projet de loi visant à introduire une compensation de pensions de retraite après divorce, à modifier diverses dispositions en matière de régimes matrimoniaux, et en particulier en rapport avec l'assurance vie, les récompenses et les conséquences du divorce

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

À l'article 301 du Code civil, modifié par la loi du 27 avril 2007, les modifications suivantes sont apportées:

1° Dans le § 1er, les mots "article 1257" sont remplacés par les mots "article 1255, § 5/1";

2° Le § 8 est remplacé par ce qui suit:

"§ 8. Pour autant que cela soit compatible avec les intérêts et les moyens des deux parties, le juge peut accorder la pension sous forme de capital. Il peut, aux mêmes conditions, à tout moment, décider de convertir la pension en un capital. Il peut autoriser le paiement du capital par tranches, dont il déterminera la périodicité et le nombre.

Il peut aussi autoriser le paiement de la pension par la cession d'un bien, ou d'une quotité dans un bien, en propriété, en usufruit, ou en un autre droit réel de jouissance.

Les parties peuvent aussi convenir entre elles de la conversion en capital et de ses modalités."

3° Dans le § 9, les mots "aux conditions fixées par l'article 1257 du Code judiciaire" sont remplacés par le mots "conformément à l'article 1255, 5/1, du Code judiciaire".

4° Le § 10 est complété par un alinéa rédigé comme suit:

"Ce paragraphe n'est pas applicable si la pension a été accordée sous la forme d'un capital ou a été convertie en capital."

VOORONTWERP VAN WET

onderworpen aan het advies van de Raad van State

Voorontwerp van wet tot invoering van een pensioencompensatie na echtscheiding, en tot wijziging van diverse bepalingen inzake het huwelijksvermogensrecht, in het bijzonder met betrekking tot de levensverzekering, de vergoedingsregelingen de gevolgen van de echtscheiding

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid zoals bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 27 april 2007, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In § 1 worden de woorden "artikel 1257" vervangen door de woorden "artikel 1255, § 5/1";

2° § 8 wordt vervangen als volgt:

"§ 8. Voor zover dit verenigbaar is met de belangen en mogelijkheden van beide partijen, kan de rechter de uitkering in de vorm van een kapitaal toekennen. Hij kan, onder dezelfde voorwaarden, op elk ogenblik beslissen om de toegekende uitkering in een kapitaal om te zetten. Hij kan toestaan dat het kapitaal in schijven wordt betaald, waarvan hij de periodiciteit en het aantal bepaalt.

Hij kan ook toestaan dat de uitkering wordt betaald door overdracht van een goed, of van een aandeel in een goed, in eigendom, in vruchtgebruik of in een ander zakelijk genotsrecht.

De omzetting in kapitaal en de modaliteiten daarvan kunnen partijen ook in onderling overleg vastleggen."

3° In § 9 worden de woorden "met inachtneming van de in artikel 1257 van het Gerechtelijk Wetboek gestelde voorwaarden" vervangen door de woorden "overeenkomstig artikel 1255, 5/1, van het Gerechtelijk Wetboek".

4° § 10 wordt aangevuld met een lid, luidend als volgt:

"Deze paragraaf is niet toepasselijk indien de uitkering in de vorm van een kapitaal is toegekend of in een kapitaal is omgezet."

Art. 3

L'article 301*bis* du même Code, abrogé par la loi du 27 avril 2007, est rétabli dans la rédaction suivante:

“Art. 301*bis*. § 1. Sans préjudice du précédent article, l'époux divorcé qui, pendant le mariage, a été, de manière significative, moins en mesure que son conjoint de se constituer des droits de pension de retraite propres, parce qu'il a limité ses activités professionnelles pour des raisons familiales, peut obtenir une compensation de pensions de retraite raisonnable, à charge de l'autre époux.

§ 2. La compensation de pensions de retraite est accordée sous la forme d'un capital. Le juge détermine les modalités de son payement, selon ce qu'il estime raisonnable et équitable.

Le juge peut autoriser le payement de la compensation par tranches, dont il déterminera la périodicité et le nombre. Il peut aussi autoriser le payement de la compensation par la cession d'un bien, ou d'une quotité dans un bien, en propriété, en usufruit ou en un autre droit réel de jouissance

§ 3. La compensation de pensions de retraite peut être fixée conventionnellement:

1° si les époux ont conclu un accord sur le principe et l'étendue de cette compensation par contrat de mariage;

2° si les époux ont, au cours de la procédure de divorce sur base de l'article 229, et conformément à l'article 1255 § 5/1 du Code judiciaire, conclu un accord sur le principe et l'étendue de cette compensation;

3° si les époux ayant divorcé sur la base de l'article 229 concluent un accord sur le principe et l'étendue de la compensation.

§ 4. Si les époux ont divorcé par application de l'article 229, et que la liquidation-partage judiciaire du régime matrimonial a été ordonnée, la demande de compensation de pensions de retraite doit être présentée dans le délai imparti par l'article 1218 § 1 du Code judiciaire, et son évaluation et son obtention seront ensuite traitées dans les opérations de liquidation et de partage.

§ 5. Si la liquidation-partage judiciaire du régime matrimonial n'a pas été ordonnée, la demande tendant à l'obtention de la compensation de pensions de retraite peut être introduite devant le juge compétent pour connaître de la demande tendant à l'obtention de la prestation dont question à l'article précédent.

§ 6. Dans le dispositif du jugement ou de l'arrêt accordant la compensation de pensions de retraite, le juge précise qu'il ne s'agit pas d'une pension alimentaire et que le créancier de cette compensation doit la destiner à la constitution de ses droits de pension de retraite.

Art. 3

Artikel 301*bis* van hetzelfde Wetboek, opgeheven bij de wet van 27 april 2007, wordt hersteld als volgt:

“Art. 301*bis*. § 1. Onverminderd het vorige artikel, kan de uit de echt gescheiden echtgenoot die, tijdens het huwelijk, aanzienlijk minder dan de andere eigen rustpensioenrechten kon opbouwen, omdat hij zijn professionele prestaties om familiale redenen heeft beperkt, aanspraak maken op een redelijke pensioencompensatie ten laste van de andere echtgenoot.

§ 2. De pensioencompensatie wordt toegekend onder de vorm van een kapitaal. De rechter bepaalt de modaliteiten van de betaling ervan, naar hetgeen hij redelijk en billijk acht.

De rechter kan toestaan dat de compensatie wordt betaald in schijven, waarvan hij de periodiciteit en het aantal bepaalt. Hij kan ook toestaan dat de compensatie wordt betaald door overdracht van een goed, of van een aandeel in een goed, in eigendom, in vruchtgebruik of in een ander zakelijk genotsrecht.

§ 3. De pensioencompensatie kan conventioneel worden vastgelegd:

1° Indien de echtgenoten bij huwelijkscontract een overeenkomst hebben gesloten over het principe en de omvang van de pensioencompensatie;

2° indien de echtgenoten, tijdens de procedure tot echtscheiding op grond van artikel 229, en overeenkomstig artikel 1255, § 5/1, van het Gerechtelijk Wetboek, een akkoord hebben gesloten over het principe en de omvang van de pensioencompensatie;

3° indien de echtgenoten die gescheiden zijn op grond van artikel 229 een akkoord sluiten over het principe en over de omvang van de compensatie.

§ 4. Indien de echtgenoten met toepassing van artikel 229 uit de echt gescheiden zijn, en de gerechtelijke verdeling na ontbinding van het huwelijksstelsel bevolen is, moet de vraag tot toekenning van deze pensioencompensatie worden ingediend binnen de termijn die bij artikel 1218, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek is bepaald, en wordt de beoordeling en de toekenning ervan binnen de verrichtingen van vereffening en verdeling.

§ 5. Indien de gerechtelijke verdeling van het huwelijksstelsel niet werd bevolen, kan de vraag tot toekenning van de pensioencompensatie worden ingediend bij de rechter die bevoegd is om kennis te nemen van de vraag tot toekenning van een uitkering zoals in het vorige artikel bepaald.

§ 6. In het beschikkend gedeelte van het vonnis of arrest dat de pensioencompensatie toekent, verduidelijkt de rechter dat het niet om een onderhoudsuitkering gaat en dat de schuldeiser van deze compensatie ze aan de opbouw van zijn rustpensioenrechten moet besteden.

§ 7. Si les époux divorcent par consentement mutuel, la compensation de pensions de retraite ne peut être accordée que par la convention préalable au divorce dont question à l'article 1287 du Code judiciaire.”.

Art. 4

Dans l'article 1400 du même Code , remplacé par la loi du 14 juillet 1976, le 7. est remplacé par ce qui suit:

“7. La prestation qui est due en exécution d'un contrat d'assurance vie individuelle, lorsque le contrat est conclu par un des époux, et que la prestation est due au preneur d'assurance au décès de son conjoint. Cette disposition s'applique à toute prestation, qu'elle soit payée sous la forme d'un capital ou d'une rente.”.

Art. 5

L'article 1401 du même Code , remplacé par la loi du 14 juillet 1976 et modifié par la loi du 1er avril 1987, est complété par un 6. rédigé comme suit:

“6. La prestation qui est due en exécution d'un contrat d'assurance vie individuelle, lorsque le contrat est conclu par un des époux et que la prestation est due, au décès du preneur d'assurance, à son conjoint. Cette disposition s'applique à toute prestation, qu'elle soit payée sous la forme d'un capital ou d'une rente.”.

Art. 6

L'article 1405 du même Code , remplacé par la loi du 14 juillet 1976, est remplacé par ce qui suit:

“Art. 1405. Font partie du patrimoine commun, les acquêts des époux. Les acquêts sont:

1. les revenus de l'activité professionnelle de chacun des époux, tous revenus ou indemnités en tenant lieu ou les complétant, ainsi que les revenus provenant de l'exercice de mandats publics ou privés;
2. les revenus des biens propres de chacun des époux;
3. les revenus des biens communs;
4. les biens donnés ou légués aux deux époux conjointement ou à l'un d'eux avec stipulation que ces biens seront communs;
5. les biens acquis par les époux, ensemble ou séparément, directement ou indirectement, au moyen des biens mentionnés aux alinéas précédents;

§ 7. Indien de echtgenoten door onderlinge toestemming scheiden, kan de pensioencompensatie enkel worden toegekend door de overeenkomst voorafgaand aan de echtscheiding waarvan sprake in artikel 1287 van het Gerechtelijk Wetboek.”.

Art. 4

In artikel 1400 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt 7. vervangen als volgt:

“7. de uitkering die verschuldigd is in uitvoering van een individueel levensverzekeringscontract, wanneer het contract door een van de echtgenoten is gesloten, en de uitkering aan de verzekeringsnemer bij overlijden van zijn echtgenoot verschuldigd is. Deze bepaling is toepasselijk op iedere uitkering, ongeacht of ze in de vorm van een kapitaal of van een rente betaald wordt.”.

Art. 5

Artikel 1401 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976 en gewijzigd bij de wet van 1 april 1987, wordt aangevuld met een 6., luidend als volgt:

“6. De uitkering die verschuldigd is in uitvoering van een individueel levensverzekeringscontract, wanneer het contract door een van de echtgenoten is gesloten en de uitkering bij overlijden van de verzekeringsnemer aan zijn echtgenoot verschuldigd is. Deze bepaling is toepasselijk op iedere uitkering, ongeacht of ze in de vorm van een kapitaal of van een rente betaald wordt.”.

Art. 6

Artikel 1405 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt vervangen als volgt:

“Art. 1405. Tot het gemeenschappelijk vermogen behoren de aanwinsten van de echtgenoten. Aanwinsten zijn

1. de inkomsten uit de beroepsbezigheden van elk der echtgenoten, alle inkomsten of vergoedingen die ze vervangen of aanvullen, evenals de inkomsten uit openbare of particuliere mandaten;
2. de inkomsten van eigen goederen van ieder van de echtgenoten;
3. de inkomsten van gemeenschappelijke goederen;
4. de goederen geschonken of vermaakt aan de twee echtgenoten samen of aan een van hen onder beding dat die goederen gemeenschappelijk zullen zijn;
5. de goederen die de echtgenoten, samen of afzonderlijk, rechtstreeks of onrechtstreeks verwerven met goederen zoals in de vorige alinea's vermeld;

6. les biens dont il n'est pas prouvé qu'ils sont propres à l'un des époux par application d'une disposition de la loi."

Art. 7

Dans le même Code, il est inséré un article 1405/1 rédigé comme suit:

"Art. 1405/1. Sont également des acquêts, et font donc partie du patrimoine commun, sauf récompense si et pour autant que les primes aient été payées avec des deniers propres, les biens suivants relatifs à un contrat d'assurance sur la vie individuel, conclu pendant la durée du régime matrimonial par un des époux, sur sa tête ou sur celle de son conjoint:

1. la prestation qui est due pendant la durée du régime matrimonial, qu'elle soit payée sous la forme d'un capital ou d'une rente.

2. le montant perçu suite au rachat pendant la durée du régime matrimonial;

3. la valeur de rachat du contrat, si la prestation est due après la dissolution du régime matrimonial pour une autre cause que le décès; cette valeur de rachat est déterminée à la date de la dissolution."

Art. 8

Dans le même Code, il est inséré un article 1405/2 rédigé comme suit:

"Art. 1405/2. § 1. La pension complémentaire qui est versée sous la forme de revenus périodiques est un acquêt et fait donc partie du patrimoine commun à concurrence des paiements dus pendant la durée du régime matrimonial.

§ 2. La pension complémentaire qui est versée sous la forme de revenus périodiques revient, pour les paiements dus après la dissolution du régime matrimonial, exclusivement à l'époux pensionné.

§ 3. La pension complémentaire qui est versée pendant la durée du régime matrimonial sous la forme d'un capital, est un acquêt et fait donc partie du patrimoine commun.

Si néanmoins, après que la pension complémentaire ait été versée sous la forme d'un capital, le régime matrimonial est dissous pour une autre cause que le décès de l'époux pensionné, cet époux aura droit à une récompense à charge du patrimoine commun, pour la part de la prestation totale qui correspond à la valeur en capital de la pension complémentaire pour la période postérieure à la dissolution du régime, comme il est dit à l'article 1435/2.

§ 4. La pension complémentaire qui est due, après la dissolution du régime matrimonial, à l'époux pensionné, sous la

6. de goederen waarvan niet bewezen is dat ze aan een der echtgenoten eigen zijn ingevolge enige wetsbepaling."

Art. 7

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1405/1 ingevoegd, luidende:

"Art. 1405/1. Zijn eveneens aanwinsten, en behoren dus tot het gemeenschappelijk vermogen, behoudens vergoeding indien en voor zover premies met eigen gelden werden betaald, de volgende goederen die betrekking hebben op een individueel levensverzekeringscontract dat door een van de echtgenoten tijdens het huwelijkstelsel is gesloten, op zijn hoofd of op het hoofd van zijn echtgenoot:

1. de uitkering die tijdens het huwelijkstelsel verschuldigd is, ongeacht of ze in de vorm van een kapitaal of van een rente betaald wordt;

2. het bedrag dat ingevolge de afkoop tijdens het huwelijkstelsel wordt ontvangen;

3. de afkoopwaarde van het contract indien de prestatie verschuldigd is na ontbinding van het huwelijkstelsel om een andere oorzaak dan het overlijden; deze afkoopwaarde wordt bepaald op het ogenblik van de ontbinding."

Art. 8

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1405/2 ingevoegd, luidende:

"Art. 1405/2. § 1. Het aanvullend pensioen dat in de vorm van periodieke inkomsten wordt uitgekeerd is een aanwinst en behoort dus tot het gemeenschappelijk vermogen ten belope van de betalingen die tijdens het huwelijkstelsel verschuldigd zijn.

§ 2. Het aanvullend pensioen dat in de vorm van periodieke inkomsten wordt uitgekeerd komt voor de betalingen die na ontbinding van het huwelijkstelsel verschuldigd zijn, exclusief de pensioengerechtigde echtgenoot toe.

§ 3. Het aanvullend pensioen dat tijdens het huwelijkstelsel in de vorm van een kapitaal wordt uitgekeerd, is een aanwinst en behoort dus tot het gemeenschappelijk vermogen.

Indien echter, nadat het aanvullend pensioen in de vorm van een kapitaal werd uitgekeerd, het huwelijkstelsel om een andere oorzaak dan het overlijden van de pensioengerechtigde echtgenoot wordt ontbonden, heeft deze echtgenoot recht op een vergoeding ten laste van het gemeenschappelijk vermogen, voor het deel van de totale uitkering dat overeenstemt met de kapitaalswaarde van het aanvullend pensioen waarop hij na de ontbinding gerechtigd is, zoals in artikel 1435/2 bepaald.

§ 4. Het aanvullend pensioen dat na de ontbinding van het huwelijkstelsel in de vorm van een kapitaal aan de

forme d'un capital, revient à lui seul. Il n'est dû au patrimoine commun ni récompense ni valeur de rachat.

§ 5. La pension complémentaire qui est due au conjoint survivant, en cas de décès de l'époux assuré, lui est propre, sans récompense au patrimoine commun. Cette disposition vaut pour toute pension complémentaire, qu'elle soit payée sous la forme d'un capital ou d'une rente.”

Art. 9

L'article 1433 du même Code, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, est complété par deux alinéas rédigés comme suit:

“Il est également dû récompense au patrimoine commun à concurrence du préjudice qu'il a subi suite à un acte accompli par un des époux qui a détourné ses pouvoirs de gestion, s'il ne peut démontrer qu'il a, par cet acte, servi l'intérêt de la famille.

Le conjoint qui, pendant la durée du régime matrimonial, exerce son activité professionnelle au sein d'une structure sociétaire propre doit récompense au patrimoine commun si et dans la mesure où ce patrimoine n'a pas perçu ce qu'il aurait raisonnablement pu percevoir comme revenus professionnels si l'activité professionnelle avait été exercée en-dehors d'une telle structure sociétaire.”

Art. 10

L'article 1434 du même Code, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, est remplacé par ce qui suit:

“Art. 1434. Il est dû récompense par le patrimoine commun chaque fois qu'il a tiré profit des biens propres d'un des époux. Il n'y a pas profit pour le patrimoine commun si des deniers propres ont été consommés pour des dépenses qui, compte tenu des ressources du ménage, sont excessives.”

Art. 11

Dans le même Code, il est inséré un article 1435/1 rédigé comme suit:

“Art. 1435/1. Par dérogation à la règle prévue à l'article précédent, la récompense due pour l'acquisition d'outils et d'instruments servant à l'exercice de la profession ne peut pas être supérieure à la valeur résiduaire de ces biens à la date de la dissolution du régime.”

Art. 12

Dans le même Code, il est inséré un article 1435/2, rédigé comme suit:

pensioengerechtigde echtgenoot wordt uitbetaald, komt uitsluitend deze echtgenoot toe. Aan het gemeenschappelijk vermogen is geen vergoeding noch afkoopwaarde verschuldigd.

§ 5. Het aanvullend pensioen dat in geval van overlijden van de verzekerde echtgenoot aan de langstlevende echtgenoot wordt uitbetaald, is hem eigen, zonder vergoeding aan het gemeenschappelijk vermogen. Deze bepaling geldt voor ieder aanvullend pensioen, ongeacht of zij in de vorm van een kapitaal of van een rente uitbetaald wordt.”

Art. 9

Artikel 1433 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt aangevuld met twee leden, luidende:

“Aan het gemeenschappelijk vermogen is ook vergoeding verschuldigd ten belope van de schade die het heeft geleden wegens een handeling die een echtgenoot heeft gesteld met afwending van zijn bestuursbevoegdheid, als hij niet kan aantonen dat hij met deze handeling het belang van het gezin heeft gediend.

De echtgenoot die, tijdens de duur van het huwelijksstelsel, zijn beroepsactiviteit uitoefent binnen een eigen vennootschapsstructuur is vergoeding aan het gemeenschappelijk vermogen verschuldigd indien en voor zover dit vermogen niet heeft ontvangen wat het redelijkerwijze als beroepsinkomsten had kunnen ontvangen indien de beroepsactiviteit buiten een dergelijke vennootschapsstructuur uitgeoefend zou zijn.”

Art. 10

Artikel 1434 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt vervangen als volgt:

“Art. 1434. Het gemeenschappelijk vermogen is vergoeding verschuldigd telkens als het voordeel heeft getrokken uit de eigen goederen van een der echtgenoten. Er is geen voordeel voor het gemeenschappelijk vermogen als eigen gelden werden verteerd door uitgaven die, gelet op de bestaansmiddelen van het gezin, buitensporig zijn.”

Art. 11

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1435/1 ingevoegd, luidende:

“Art. 1435/1. Bij afwijking van de regel in het vorige artikel vermeld, kan de vergoeding die verschuldigd is voor het verkrijgen van gereedschappen en werktuigen die dienen tot het uitoefenen van het beroep niet hoger zijn dan de restwaarde van deze goederen bij de ontbinding van het stelsel.”

Art. 12

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1435/2 ingevoegd luidende:

“Art. 1435/2. § 1er. La récompense dont question à l'article 1405/2, est égale à une fraction de la prestation totale de la pension versée. Cette fraction correspond au rapport entre, d'une part, le solde au moment de la dissolution du régime matrimonial du nombre d'années d'espérance de vie du conjoint retraité calculée au moment où le capital de pension a été versé, et, d'autre part, le nombre total d'années de cette espérance de vie calculée à ce même moment.

§ 2. L'espérance de vie est calculée sur la base des tables de mortalité visées par l'article 19 § 1er de l'arrêté royal du 14 novembre 2003 portant exécution de la loi du 28 avril 2003 relative aux pensions complémentaires et au régime fiscal de celles-ci et de certains avantages complémentaires en matière de sécurité sociale.

§ 3. L'époux retraité n'a néanmoins pas droit à récompense pour les deniers, provenant de la prestation dont il est question au présent article, qui ont été utilisés pendant le mariage sans profit pour le patrimoine commun, comme il est dit à l'article 1434.”

Art. 13

L'article 1442 du Code civil, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, est remplacé par ce qui suit:

“Art. 1442. Les récompenses dues au patrimoine commun ou par le patrimoine commun sont, pour autant que possible, réglées en moins prenant dans la masse de partage.”

Art. 14

L'article 1443 du même Code, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, est abrogé.

Art. 15

L'article 1447 du même Code, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, est remplacé par ce qui suit:

“Art. 1447. Lorsque le régime matrimonial est dissous par le divorce pour cause de désunion irrémédiable, par la séparation de corps ou par la séparation de biens judiciaire, chacun des époux peut demander à se faire attribuer par préférence moyennant soulte s'il y a lieu, l'immeuble commun ou indivis servant au logement de la famille, éventuellement avec les meubles meublants qui le garnissent, ou l'immeuble commun ou indivis servant à l'exercice de sa profession, éventuellement avec les meubles à usage professionnel qui le garnissent.

Si les époux ne s'entendent pas sur l'exercice de ce droit, la question sera, conformément à l'article 1207 du Code judiciaire, invoquée et traitée comme un élément du partage judiciaire. La question sera tranchée, pour chaque bien dont l'attribution est demandée, en considération des intérêts que

“Art. 1435/2. § 1. De vergoeding waarvan sprake in artikel 1405/2, is gelijk aan een breukdeel van het totaal uitgekeerde pensioenkapitaal. Dat breukdeel stemt overeen met de verhouding tussen, enerzijds, het op het tijdstip van ontbinding van het huwelijksstelsel overblijvend aantal jaren levensverwachting van de pensioengerechtigde echtgenoot, berekend op het tijdstip waarop het pensioenkapitaal uitgekeerd werd, en, anderzijds, het totaal aantal jaren levensverwachting, op dat tijdstip berekend.

§ 2. De levensverwachting wordt berekend volgens de sterftetafels bedoeld bij artikel 19, § 1, van het koninklijk besluit van 14 november 2003 tot uitvoering van de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid.

§ 3. De pensioengerechtigde echtgenoot heeft echter geen recht op vergoeding voor de gelden, voortkomend van de uitkering waarvan sprake in dit artikel, die tijdens het huwelijk zijn besteed zonder voordeel voor het gemeenschappelijk vermogen, zoals bepaald in artikel 1434.”

Art. 13

Artikel 1442 van het Burgerlijk Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt vervangen als volgt:

“Art. 1442. De vergoedingen die aan of door het gemeenschappelijk vermogen verschuldigd zijn, worden zo mogelijk door minder ontvangst in de verdelingsmassa verrekend.”

Art. 14

Artikel 1443 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt opgeheven.

Art. 15

Artikel 1447 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt vervangen als volgt:

“Art. 1447. Indien het huwelijksstelsel ontbonden is door echtscheiding wegens onherstelbare ontwrichting van het huwelijk, door scheiding van tafel en bed of door de gerechtelijke scheiding van goederen, kan elk van de echtgenoten aanspraak maken op de toewijzing, tegen opleg indien daartoe grond bestaat, van het gemeenschappelijk of onverdeeld onroerend goed dat tot gezinswoning dient, eventueel samen met het daarin aanwezige huisraad, of van het gemeenschappelijk of onverdeeld onroerend goed dat voor uitoefening van zijn beroep dient, eventueel samen met de roerende zaken die aldaar aanwezig zijn voor beroepsdoeleinden.

Indien de echtgenoten het over de uitoefening van dit recht niet eens zijn, wordt het geschil overeenkomstig artikel 1207 van het Gerechtelijk Wetboek als onderdeel van de gerechtelijke verdeling ingeroepen en behandeld. Het geschil wordt, voor elk goed waarvan de toewijzing wordt gevraagd,

chacun des époux peut faire valoir, et en tenant compte des possibilités financières de celui qui devra payer une soulte s'il y a lieu.

Il est fait droit, sauf circonstances exceptionnelles, à la demande formulée par l'époux qui a été victime d'un fait visé aux articles 375, 398 à 400, 402, 403, 405, 409, §§ 1er à 3 et 5, et 422*bis* du Code pénal ou d'une tentative d'un fait visé aux articles 375, 393 à 397, 401, 404 et 409 § 4, du même code, lorsque l'autre époux a été par une décision coulée en force de chose jugée reconnu coupable de ce chef comme auteur, coauteur ou complice.”.

Art. 16

L'article 1467 du même Code, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, est abrogé.

Art. 17

Dans l'article 1469 du même Code, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, l'alinéa 2 est remplacé par ce qui suit:

“L'article 1446 s'applique par analogie au partage de ces biens indivis après le décès d'un des époux. L'article 1447 s'applique par analogie dans tous les autres cas où il y a lieu au partage de ces biens indivis, même en cas de partage pendant le mariage.”.

Art. 18

L'article 1595 du même Code, modifié par la loi du 14 juillet 1976, est abrogé.

Art. 19

À l'article 1255 du Code judiciaire, remplacé par la loi du 27 avril 2007, modifié par la loi du 2 juin 2010 et par la loi du 5 avril 2011, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le § 1er, l'alinéa 3 est abrogé;

2° un § 5/1 est inséré, rédigé comme suit:

“§ 5/1. Lorsqu'il prononce le divorce, le juge homologue le cas échéant les accords intervenus entre les parties. Dans la mesure où ils se rapportent à des immeubles, ces accords doivent être constatés par acte devant notaire.”.

beoordeeld met inachtneming van de belangen die ieder van de echtgenoten kan laten gelden, en rekening houdend met de financiële mogelijkheden van degene die de opleg desgevallend zal moeten betalen.

Behoudens uitzonderlijke omstandigheden wordt het verzoek ingewilligd dat uitgaat van de echtgenoot die slachtoffer is van een feit als bedoeld in de artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403, 405, 409 §§ 1 tot 3 en 5, en 422*bis* van het strafwetboek of van een poging tot het plegen van een feit als bedoeld in de artikelen 375, 393 tot 397, 401, 404 en 409 § 4 van hetzelfde wetboek, indien de andere echtgenoot door een in kracht van gewijsde gegane beslissing uit dien hoofde als dader, mededader of medeplichtige schuldig werd bevonden.”.

Art. 16

Artikel 1467 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt opgeheven.

Art. 17

In artikel 1469 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij wet van 14 juli 1976, wordt het tweede lid vervangen als volgt:

Artikel 1446 is van overeenkomstige toepassing op de verdeling van deze onverdeelde goederen na het overlijden van één van de echtgenoten. Artikel 1447 is van overeenkomstige toepassing in alle overige gevallen waarin tot verdeling van deze onverdeelde goederen wordt overgegaan, ook in geval van verdeling tijdens het huwelijk.”.

Art. 18

Artikel 1595 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 14 juli 1976, wordt opgeheven.

Art. 19

In artikel 1255 van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij de wet van 27 april 2007, gewijzigd bij de wet van 2 juni 2010 en de wet van 5 april 2011, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° § 1, derde lid, wordt opgeheven;

2° § 5/1 wordt ingevoegd, luidend als volgt:

“§ 5/1. Wanneer de rechter de echtscheiding uitspreekt, homologeert hij desgevallend de tussen de partijen gesloten akkoorden. Voor zover zij betrekking hebben op onroerende goederen, moeten deze akkoorden bij notariële akte worden vastgesteld.”.

Art. 20

L'article 1287 du même Code, modifié par les lois du 1er juillet 1972, 30 juin 1994 et 27 avril 2007, est complété par un alinéa rédigé comme suit:

"Ils doivent également constater ce dont ils sont convenus au sujet du principe et, le cas échéant, de l'étendue de la compensation des droits de pensions de retraite."

Art. 21

Les articles 127 et 128 de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre sont abrogés.

Art. 22. § 1er. La présente loi entre en vigueur le premier jour du sixième mois suivant sa publication au *Moniteur belge*. Elle s'applique aux époux qui contractent mariage ou modifient leur régime matrimonial à compter de la date de son entrée en vigueur.

Elle s'applique en outre, dans la mesure déterminée ci-après, aux époux qui sont déjà mariés à la date de son entrée en vigueur.

§ 2. Les articles 2, 1° et 3° et 19 sont applicables aux époux déjà mariés à la date de l'entrée en vigueur de la loi, soit que leur procédure en divorce soit intentée à compter de cette date, soit que leur procédure en divorce soit encore en cours à cette date.

L'article 2, 2° et 4° est applicable aux époux déjà mariés ou déjà divorcé à la date de son entrée en vigueur, si la procédure tendant à l'obtention ou à la modification d'une pension après divorce est intentée à compter de cette entrée en vigueur. Si les époux avaient déjà valablement conclu, avant cette date, un accord portant sur cette pension, ils ne pourront pas se prévaloir de la loi nouvelle à l'encontre de cet accord.

L'article 3 est applicable aux époux déjà mariés à la date de son entrée en vigueur, si la procédure en divorce est intentée à compter de cette date. Si les époux avaient, par contrat de mariage ou autrement, déjà valablement conclu, avant cette date, un accord portant sur une telle compensation, ils ne pourront pas se prévaloir de la loi nouvelle à l'encontre de cet accord.

L'article 17, en ce qu'il supprime la restriction au pouvoir de rachat par un époux de la part indivise de son conjoint dans un ou plusieurs biens, et l'article 18 sont d'application immédiate aux conventions de rachat ou de vente entre époux conclues à compter de l'entrée en vigueur de la loi.

L'article 20 est applicable à ceux qui, à compter de la date d'entrée en vigueur de la loi, déposent une requête en divorce par consentement mutuel.

Art. 20

Artikel 1287 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij wetten van 1 juli 1972, 30 juni 1994 en 27 april 2007, wordt aangevuld met een lid, luidend als volgt:

"Tevens moeten zij vaststellen wat zij zijn overeengekomen met betrekking tot het principe en, in voorkomend geval, de omvang van de pensioencompensatie."

Art. 21

De artikelen 127 en 128 van de wet van 25 juni 1992 op de levensverzekeringsovereenkomst worden opgeheven.

Art. 22. § 1. Deze wet treedt in werking de eerste dag van de zesde maand na de publicatie ervan in het *Belgisch Staatsblad*. Ze is van toepassing op echtgenoten die vanaf de datum van inwerkingtreding ervan huwen of hun huwelijksstelsel wijzigen.

Ze is tevens van toepassing, in de mate als hierna bepaald, op echtgenoten die op de datum van haar inwerkingtreding reeds gehuwd zijn.

§ 2. De artikelen 2, 1° en 3°, en 19 zijn toepasselijk op echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet reeds gehuwd zijn, hetzij hun echtscheidingsprocedure vanaf dat tijdstip wordt ingeleid, hetzij hun echtscheidingsprocedure op dat tijdstip nog hangende is.

De artikelen 2, 2° en 4°, zijn toepasselijk op echtgenoten die op de datum van de inwerkingtreding van de wet reeds gehuwd of reeds uit de echt gescheiden zijn, indien de procedure tot het bekomen of het wijzigen van een uitkering na echtscheiding vanaf dat tijdstip wordt ingeleid. Hadden de echtgenoten, vóór deze datum reeds geldig een akkoord gesloten met betrekking tot deze uitkering, dan kunnen ze zich niet tegen dit akkoord in op de nieuwe wet beroepen.

Artikel 3 is toepasselijk op echtgenoten die op de datum van haar inwerkingtreding reeds gehuwd zijn, indien de echtscheidingsprocedure vanaf dat tijdstip wordt ingeleid. Indien de echtgenoten vóór deze datum, bij huwelijkscontract of anderszins, reeds geldig een akkoord hadden gesloten met betrekking tot een dergelijke compensatie, dan kunnen ze zich niet tegen dit akkoord in op de nieuwe wet beroepen.

Artikel 17, in de mate waarin het de bevoegdheidsbeperking tot inkoop door een echtgenoot van het onverdeeld deel van de andere in een of meer goederen opheft, en artikel 18 zijn onmiddellijk toepasselijk op de overeenkomsten tot inkoop of tot verkoop tussen echtgenoten die vanaf de datum van inwerkingtreding van de wet gesloten worden.

Artikel 20 is toepasselijk op hen die, vanaf de datum van inwerkingtreding van de wet, een verzoekschrift tot echtscheiding door onderlinge toestemming inleiden.

L'article 21 est applicable à partir de l'entrée en vigueur de la loi aux époux déjà mariés à cette date.

§ 3. Les dispositions mentionnées au paragraphe suivant sont applicables aux époux déjà mariés sous le régime légal à la date de l'entrée en vigueur de la loi. Pour l'application de ce paragraphe, il y a lieu de comprendre par 'époux déjà mariés sous le régime légal à la date de l'entrée en vigueur de la loi' aussi bien les époux mariés sans contrat de mariage que ceux qui sont soumis aux règles du régime matrimonial légal parce que leur convention matrimoniale (contrat de mariage ou acte modificatif du régime matrimonial pendant le mariage) ne déroge pas aux règles du régime légal en ce qui concerne l'aspect particulier de ce régime pour lequel vaudrait la disposition dont l'entrée en vigueur est considérée. L'application immédiate de la loi ne porte néanmoins pas atteinte aux conventions matrimoniales (contrat de mariage ou acte modificatif du régime matrimonial pendant le mariage) qui auraient été valablement conclues quant à cet aspect particulier. Ne sont pas considérés comme 'époux déjà mariés sous le régime légal à la date de l'entrée en vigueur de la loi' pour l'application de ce paragraphe, les époux dont le régime matrimonial doit être considéré comme dissous à cette date par application de l'article 1278, 2ème alinéa du Code judiciaire ou de l'article 1304, 2ème alinéa du Code judiciaire.

§ 4. Les articles 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12 et 15 sont applicables aux époux déjà mariés sous le régime légal à la date de l'entrée en vigueur de la loi.

Les articles 9, 10, 13 et 14 sont applicables aux époux déjà mariés sous le régime légal à la date de l'entrée en vigueur de la loi; les causes de récompense mentionnées auxdits articles ne seront cependant, pour ces époux, déterminées par ces règles nouvelles que si les faits générateurs ou exclusifs de ces récompenses se sont produits à partir de l'entrée en vigueur de la loi.

§ 5. L'article 16 et l'article 17 en ce qui concerne l'attribution préférentielle s'appliquent aux époux qui sont mariés sous le régime de séparation de biens à la date de l'entrée en vigueur de la loi, pour autant que leur régime matrimonial ne soit pas dissous ou ne doive pas être considéré comme dissous à cette date par application de l'article 1278, 2ème alinéa du Code judiciaire ou de l'article 1304, 2ème alinéa du Code judiciaire et sans que cette application ne porte atteinte aux conventions matrimoniales qui prévoiraient des règles différentes quant à l'aspect particulier de leur régime matrimonial dont il est question dans ces dispositions.

Artikel 21 is vanaf de datum van inwerkingtreding van de wet toepasselijk op echtgenoten die op dat tijdstip reeds gehuwd zijn.

§ 3. De bepalingen in de volgende paragraaf vermeld zijn toepasselijk op echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet reeds onder het wettelijk stelsel gehuwd zijn. Voor de toepassing van deze paragraaf moeten worden begrepen onder 'echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet reeds onder het wettelijk stelsel gehuwd zijn', zowel de echtgenoten die zonder huwelijkscontract gehuwd zijn als de echtgenoten die onderworpen zijn aan de regels van het wettelijk huwelijksstelsel omdat hun huwelijksvereenkomst (huwelijkscontract of akte van wijziging van het huwelijksstelsel tijdens het huwelijk) niet afwijkt van de specifieke regeling waarop de bepaling, waarvan de inwerkingtreding wordt beoordeeld, zou gelden. De onmiddellijke toepassing van de wet tast overigens de huwelijksvereenkomsten (huwelijkscontract of akte van wijziging van het huwelijksstelsel tijdens het huwelijk) die met betrekking tot deze specifieke regeling geldig werden aangegaan niet aan. Worden voor de toepassing van deze paragraaf niet als 'echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet reeds onder het wettelijk stelsel gehuwd zijn' beschouwd, de echtgenoten van wie het huwelijksstelsel op dat tijdstip als ontbonden moet worden beschouwd bij toepassing van artikel 1278, tweede lid, of artikel 1304, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 4. De artikelen 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12 en 15 zijn toepasselijk op echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet reeds onder het wettelijk stelsel gehuwd zijn.

De artikelen 9, 10, 13 en 14 zijn toepasselijk op echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet onder het wettelijk stelsel gehuwd zijn; de gronden tot vergoeding in deze bepalingen vermeld zijn echter, voor deze echtgenoten, slechts door deze nieuwe bepalingen bepaald indien de feiten die aanleiding geven tot vergoeding of de vergoeding uitsluiten, zich hebben voorgedaan sedert de datum van de inwerkingtreding van de wet.

§ 5. De artikelen 16 en 17 zijn, in zoverre zij betrekking hebben op de toewijzing bij voorrang, toepasselijk op echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet onder het stelsel van scheiding van goederen gehuwd zijn, voor zover hun huwelijksstelsel op dat tijdstip niet ontbonden is of als ontbonden moet worden beschouwd bij toepassing van artikel 1278, tweede lid, of van artikel 1304, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, en zonder dat deze toepassing huwelijksvereenkomsten aantast indien daarin een andere regeling zou zijn voorzien voor het specifieke aspect van het huwelijksstelsel waarin in deze bepalingen sprake is.

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT
N° 53.335/2
DU 3 JUIN 2013

Sur un avant-projet de loi “visant à introduire une compensation de pensions de retraite après divorce, à modifier diverses dispositions en matière de régimes matrimoniaux, et en particulier en rapport avec l'assurance vie, les récompenses et les conséquences du divorce”

Le 8 mai 2013, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par la Ministre de la Justice à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, sur un avant-projet de loi “visant à introduire une compensation de pensions de retraite après divorce, à modifier diverses dispositions en matière de régime matrimoniaux, et en particulier en rapport avec l'assurance vie, les récompenses et les conséquences du divorce”.

L'avant-projet a été examiné par la deuxième chambre le 3 juin 2013. La chambre était composée de Yves Kreins, président de chambre, Pierre Vandernoot et Martine Baguet, conseillers d'État, Sébastien Van Drooghenbroeck et Jacques Englebert, assesseurs, et Anne-Catherine Van Geersdaele, greffier.

Le rapport a été présenté par Jean-Luc Paquet, premier auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de Pierre Vandernoot.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 3 juin 2013.

*

Comme la demande d'avis est introduite sur la base de l'article 84, § 1er, alinéa 1°, 1°, des lois coordonnées sur le Conseil d'État, tel qu'il est remplacé par la loi du 2 avril 2003, la section de législation limite son examen au fondement juridique de l'avant-projet, à la compétence de l'auteur de l'acte ainsi qu'à l'accomplissement des formalités préalables, conformément à l'article 84, § 3, des lois coordonnées précitées.

Sur ces trois points, l'avant-projet appelle les observations suivantes.

EXAMEN DE L'AVANT-PROJET

Observation générale

L'avant-projet à l'examen semble s'inscrire dans le cadre d'une réforme plus large du droit des régimes matrimoniaux

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE
NR. 53.335/2
VAN 3 JUNI 2013

Over een voorontwerp van wet “tot invoering van een pensioencompensatie na echtscheiding, en tot wijziging van diverse bepalingen inzake het huwelijksvermogensrecht, in het bijzonder met betrekking tot de levensverzekering, de vergoedingsregelingen en de gevolgen van de echtscheiding”

Op 8 mei 2013 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de minister van Justitie verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet “tot invoering van een pensioencompensatie na echtscheiding, en tot wijziging van diverse bepalingen inzake het huwelijksvermogensrecht, in het bijzonder met betrekking tot de levensverzekering, de vergoedingsregelingen en de gevolgen van de echtscheiding”.

Het voorontwerp is door de tweede kamer onderzocht op 3 juni 2013. De kamer was samengesteld uit Yves Kreins, kamervoorzitter, Pierre Vandernoot en Martine Baguet, staatsraden, Sébastien Van Drooghenbroeck en Jacques Englebert, assessoren, en Anne-Catherine Van Geersdaele, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Jean-Luc Paquet, eerste auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Pierre Vandernoot.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 3 juni 2013.

*

Aangezien de adviesaanvraag ingediend is op basis van artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zoals het is vervangen bij de wet van 2 april 2003, beperkt de afdeling Wetgeving overeenkomstig artikel 84, § 3, van de voornoemde gecoördineerde wetten haar onderzoek tot de rechtsgrond van het voorontwerp, de bevoegdheid van de steller van de handeling en de te vervullen voorafgaande vormvereisten.

Wat deze drie punten betreft, geeft het voorontwerp aanleiding tot de volgende opmerkingen.

ONDERZOEK VAN HET VOORONTWERP

Algemene opmerking

Het voorliggende voorontwerp lijkt te passen in het kader van een ruimere hervorming van het huwelijksvermogensrecht

et du droit des successions, actuellement en cours ¹. L'exposé des motifs évoque par ailleurs expressément la réforme du droit successoral à venir (commentaire de l'article 15 de l'avant-projet).

Il semble que la réforme projetée du droit patrimonial de la famille soit constituée d'un groupe de quatre textes principaux, qui sont présentés séparément, alors qu'ils présentent des liens évidents.

Deux des textes ont déjà été votés et sont devenus lois:

— une première loi, du 10 décembre 2012 “modifiant l'article 124 de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre en ce qui concerne la réduction du capital d'une assurance vie en cas de succession” qui traduit en texte législatif la teneur des arrêts de la Cour constitutionnelle sur les liens entre les assurances-vie et les successions;

— une deuxième loi, également du 10 décembre 2012 “modifiant le Code civil, le Code pénal et le Code judiciaire en ce qui concerne l'indignité successorale, la révocation des donations, la déchéance des avantages matrimoniaux et la substitution” faisant notamment de la “représentation successorale” une “substitution”, désormais possible en cas de renonciation à la succession par un héritier, ce qui a donné lieu à une présentation du texte comme permettant une meilleure programmation successorale via un “saut générationnel”.

Deux derniers textes sont apparemment encore à l'état de projet: l'un concerne les régimes matrimoniaux, et l'autre les successions, et plus spécialement la question de la réserve héréditaire.

L'avant-projet actuellement soumis à l'examen de la section de législation vient compléter les deux lois du 10 décembre 2012 précitées en prenant en compte les droits de pension de retraite. Il déborde cependant de cette question et envisage d'autres aspects essentiels des régimes matrimoniaux (la réintroduction de la notion d'acquêt, la définition du patrimoine commun, la question des récompenses dans le régime légal de communauté) mais ne traite pas de l'ensemble des questions relatives aux régimes matrimoniaux qu'il est envisagé de modifier.

Il ne s'agit donc que d'un aspect très partiel de la réforme en cours.

À défaut d'une présentation commune de tous les textes, il est difficile pour la section de législation du Conseil d'État, de percevoir la portée exacte de la réforme proposée et

en van het erfrecht die thans aan de gang is.¹ De memorie van toelichting brengt de toekomstige hervorming van het erfrecht overigens uitdrukkelijk ter sprake (commentaar bij artikel 15 van het voorontwerp).

Naar het zich laat aanzien, bestaat de ontworpen hervorming van het huwelijksvermogensrecht uit vier afzonderlijke teksten, die evenwel met elkaar onderling verband houden.

Twee van deze teksten zijn reeds aangenomen en zijn wet geworden:

— een eerste wet, van 10 december 2012, “tot wijziging van artikel 124 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst betreffende de inkorting van het kapitaal van een levensverzekering in geval van erfopvolging” vertolkt de inhoud van de arresten van het Grondwettelijk Hof inzake het verband tussen levensverzekeringen en nalatenschappen in een wetgevende tekst;

— een tweede wet, eveneens van 10 december 2012, “tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, het Strafwetboek en het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de onwaardigheid om te erven, de herroeping van giften, het verval van huwelijksvoordelen en de plaatsvervulling” wijzigt in de Franse tekst van het Burgerlijk Wetboek onder meer “représentation successorale” (“plaatsvervulling bij nalatenschappen”) in “substitution”; deze plaatsvervulling is voortaan mogelijk wanneer een erfgenaam de nalatenschap verwerpt. De tekst maakt het aldus mogelijk nalatenschappen beter te plannen door middel van een “generatiesprong”.

Twee andere teksten bevinden zich klaarblijkelijk nog in ontwerpvorm: de ene handelt over het huwelijksvermogensstelsel en de andere over de nalatenschappen, en meer bepaald over de kwestie van het voorbehouden erfdeel.

Het voorontwerp dat thans aan de afdeling Wetgeving is voorgelegd, vult de twee voornoemde wetten van 10 december 2012 aan door de rustpensionrechten in aanmerking te nemen. Het voorontwerp reikt echter verder dan deze kwestie en besteedt ook aandacht aan andere wezenlijke aspecten van de huwelijksvermogensstelsels (de herinvoering van het begrip aanwinst, de definitie van het gemeenschappelijk vermogen, de aangelegenheid van de vergoedingen in het wettelijk gemeenschapsstelsel), maar het behandelt niet alle aangelegenheden betreffende de huwelijksvermogensstelsels waarvan de wijziging beoogd wordt.

Het betreft dus slechts een zeer beperkt deel van de lopende hervorming.

Aangezien het aan een gezamenlijke voorstelling van alle teksten ontbreekt, kan de afdeling Wetgeving van de Raad van State de precieze strekking van de voorgestelde hervorming

¹ Voir en ce sens, A. L. Verbeke, “A New Deal for Belgian Family Property Law”, in *Liber Amicorum Hélène Casman*, Anvers, Intersentia, 2013, pp. 461 à 493, ainsi que l'interview accordée par la Ministre de la Justice et Mme Hélène Casman, www.notaris.be/pdf_brochures/hervorming%20erfrecht%20-%20interview%20turtelboom-casman.pdf.

¹ Zie in die zin A. L. Verbeke, “A New Deal for Belgian Family Property Law”, *Liber Amicorum Hélène Casman*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 461-493, alsook het interview met de minister van Justitie en mevrouw Hélène Casman, http://www.notaris.be/pdf_brochures/hervorming%20erfrecht%20-%20interview%20turtelboom-casman.pdf.

d'apprécier si les différents volets qu'elle comporte s'articulent correctement entre eux.

C'est sous cette importante réserve que sont formulées les observations qui suivent.

OBSERVATIONS PARTICULIÈRES

Dispositif

Article 2

1. Dans la phrase liminaire, il y a lieu de remplacer le mot "modifié" par le mot "remplacé".

Il convient en outre de préciser au 4° que le paragraphe 10 a été modifié par la loi précitée du 10 décembre 2012.

2. Le commentaire figurant dans l'exposé des motifs précise notamment, en ce qui concerne l'alinéa 2 de l'article 301, § 8, en projet:

"Il doit bien sûr s'agir, dans ce cas, d'une modalité de paiement qui doit avoir été proposée par le débiteur et autorisée par le juge: on ne peut raisonnablement, dans ce contexte, accorder au créancier le pouvoir de désigner à l'encontre de la volonté du débiteur les biens qu'il devrait céder pour s'acquitter de sa dette".

Cette précision devrait également ressortir du dispositif: l'article 301, § 8, alinéa 2, en projet, gagnerait dès lors à être complété à cet effet.

Article 3

1. L'article 3 de l'avant-projet vise à insérer un nouvel article 301*bis* dans le Code civil, en vue de permettre de compléter la pension alimentaire entre époux, après divorce, par une "compensation de pension de retraite", sous la forme d'un capital, en faveur de l'époux divorcé qui, pendant le mariage, a été de manière significative moins en mesure que son conjoint de se constituer des droits de pensions de retraite propres parce qu'il a limité ses activités professionnelles pour des raisons familiales, et à charge de l'autre époux.

2. Le Conseil d'État constate que ce régime de "compensation de pension de retraite" pourrait, dans certains cas et sous certaines conditions, se cumuler et le cas échéant faire double emploi avec le régime légal actuel de l'attribution de la "pension de retraite au conjoint divorcé" (suivant le cas: articles 75 et suivants de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 "portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés" articles 92 et suivants de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 "portant règlement général relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants" et articles 6 et suivants de la loi du 15 mai 1984 "portant mesures d'harmonisation dans

moeilijk inschatten en kan ze moeilijk oordelen over de onderlinge afstemming van de verschillende onderdelen van deze hervorming.

Onder dit belangrijke voorbehoud worden de volgende opmerkingen gegeven.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Dispositief

Artikel 2

1. In de inleidende zin moet het woord "gewijzigd" worden vervangen door het woord "vervangen".

Bovendien moet in de bepaling onder 4° worden aangegeven dat paragraaf 10 is gewijzigd bij de voornoemde wet van 10 december 2012.

2. In de memorie van toelichting wordt met betrekking tot het tweede lid van het ontworpen artikel 301, § 8, onder meer het volgende gesteld:

"Het moet in dit geval wel degelijk gaan om een betalingswijze die door de schuldenaar wordt aangeboden en door de rechter wordt toegelaten: men kan in deze context redelijkerwijze de schuldeiser niet de macht geven om, tegen de wil in van de schuldenaar, aan te wijzen welke goederen deze laatste zou moeten afstaan om zijn schuld te voldoen".

Deze precisering moet ook uit het dispositief naar voren komen: hiertoe zou het ontworpen artikel 301, § 8, tweede lid, dan ook moeten worden aangevuld.

Artikel 3

1. Artikel 3 van het voorontwerp strekt ertoe een nieuw artikel 301*bis* in het Burgerlijk Wetboek in te voegen teneinde de onderhoudsuitkering tussen echtgenoten na een echtscheiding te kunnen aanvullen met een "pensioencompensatie" in de vorm van een kapitaal ten gunste van de uit de echt gescheiden echtgenoot die, tijdens het huwelijk, aanzienlijk minder dan de andere eigen rustpensioenrechten kon opbouwen, omdat hij zijn professionele prestaties om familiale redenen heeft beperkt, en ten laste van de andere echtgenoot.

2. De Raad van State merkt op dat deze regeling van "pensioencompensatie" in bepaalde gevallen en onder bepaalde voorwaarden kan worden gecumuleerd en in voorkomend geval een overlapping kan vormen met het huidige wettelijk stelsel dat "het rustpensioen aan de uit de echt gescheiden echtgenoot" toekent (naargelang van het geval: de artikelen 75 en volgende van het koninklijk besluit van 21 december 1967 "tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers" de artikelen 92 en volgende van het koninklijk besluit van 22 december 1967 "houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der

les régimes de pensions” qui, à ce stade, n’est pas modifié par le législateur.

Il conviendrait en conséquence que l’auteur de l’avant-projet prenne attitude sur la possible coexistence de ces différents régimes et précise si, et à quelles conditions, un même bénéficiaire peut, ou non, cumuler une pension de retraite de conjoint divorcé avec le capital visant à la compensation de retraite mis en place par l’article 3 de l’avant-projet.

3. L’exposé des motifs mentionne ce qui suit:

“Une compensation de pensions de retraite n’est due que si l’un des conjoints démontre qu’il a, pendant le mariage, limité ses activités professionnelles pour des raisons familiales. C’est là que se situe la justification pour la compensation de pensions de retraite, et pas ailleurs.

On suppose donc un choix de couple en ce sens, et des raisons familiales qui l’ont déterminé: un des conjoints a opté pour une activité à temps partiel pour être plus disponible pour les enfants, a suspendu ou réduit ses activités professionnelles pendant une période plus ou moins longue pour s’occuper d’un enfant malade ou handicapé, d’un parent âgé, pour suivre son conjoint à l’étranger, etc.

Mais aussi bien il est question d’activités professionnelles limitées lorsqu’un des conjoints n’a pas développé ou n’a pas intensifié ses activités professionnelles à l’égal de son conjoint, et ceci pour des raisons familiales. Est de même visée, la réduction des activités professionnelles, qui fait par exemple suite à une période de chômage ou de maladie. La finalité de la réduction des activités professionnelles ne doit donc pas être, au départ, justifiée par des raisons familiales”.

Cette dernière précision ne reçoit pas d’écho dans le dispositif de l’avant-projet à l’examen.

Il appartient à l’auteur de l’avant-projet de se positionner par rapport à cette question et de la traduire dans le dispositif de manière expresse.

4. L’article 301bis, § 1er, en projet, du Code civil prévoit que l’époux qui entre dans les conditions fixées peut obtenir une compensation de pension de retraite “raisonnable”. Par ailleurs, le paragraphe 2 de la même disposition en projet précise que le juge détermine les modalités du paiement du capital compensatoire de pension de retraite selon ce qu’il estime “raisonnable et équitable”. Le texte en projet dispose que le capital compensatoire de pension de retraite devra être “raisonnable” mais ne fixe aucun critère auquel le juge devra avoir égard pour déterminer ce caractère raisonnable. Dans les faits, l’estimation de ce capital compensatoire sera une tâche fort délicate, qui dépendra de nombreux critères dont certains seront souvent indéterminés et indéterminables au moment où le juge doit statuer. Il conviendrait de préciser ou bien que pour la fixation du capital compensatoire, comme

zelfstandigen” en de artikelen 6 en volgende van de wet van 15 mei 1984 “houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen”; in dit stadium heeft de wetgever dit wettelijk stelsel nog niet gewijzigd.

De steller van het voorontwerp moet dus zijn houding bepalen inzake het mogelijk naast elkaar bestaan van deze verschillende stelsels; hij moet aangeven of en onder welke voorwaarden eenzelfde begunstigde het rustpensioen, als uit de echt gescheiden echtgenoot, al dan niet kan cumuleren met het kapitaal dat betrekking heeft op de in artikel 3 van het voorontwerp opgezette pensioencompensatie.

3. De memorie van toelichting luidt als volgt:

“De pensioencompensatie is slechts verschuldigd als een van de echtgenoten aantoont dat hij tijdens het huwelijk zijn professionele activiteiten om familiale redenen heeft beperkt. Daar ligt de verantwoording voor de pensioencompensatie, niet elders.

Men veronderstelt dus de keuze die het echtpaar hiervoor gemaakt heeft en de familiale redenen die daartoe hebben geleid: een van de echtgenoten heeft geopteerd voor deeltijds werk om voor de kinderen beschikbaar te zijn, heeft zijn professionele activiteiten opgeschort of verminderd, gedurende korte of lange tijd, om voor een ziek of gehandicapt kind of een bejaarde ouder te zorgen, of om met zijn echtgenoot naar het buitenland te gaan, enz.

Even goed kan echter sprake zijn van beperking van professionele activiteiten wanneer een van de echtgenoten zijn professionele activiteiten niet heeft ontwikkeld noch geïntensifieerd zoals de andere dat gedaan heeft, en dit om familiale redenen. Valt hier ook onder, de herleiding van professionele activiteiten die volgt op bijvoorbeeld een periode van werkloosheid of van ziekte. De bedoeling van de beperking van professionele activiteiten moet dus niet van meet af door familiale redenen verantwoord worden”.

Deze laatste precisering vindt geen neerslag in het dispositief van het voorliggende voorontwerp.

De steller van het voorontwerp moet zijn houding bepalen ten aanzien van deze aangelegenheid en deze uitdrukkelijk in het dispositief weergeven.

4. Het ontworpen artikel 301bis, § 1, van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de echtgenoot die aan de gestelde voorwaarden voldoet, een “redelijke” pensioencompensatie kan krijgen. Voorts stelt paragraaf 2 van deze ontworpen bepaling dat de rechter de nadere regels van de betaling van het kapitaal van de pensioencompensatie bepaalt naar hetgeen hij “redelijk en billijk” acht. De ontworpen tekst bepaalt dat het kapitaal van de pensioencompensatie “redelijk” moet zijn maar stelt geen criteria vast die de rechter in acht moet nemen om te bepalen wat redelijk is. De raming van dit compenserend kapitaal zal in werkelijkheid een kiese onderneming worden die afhangt van tal van criteria die op het ogenblik waarop de rechter uitspraak moet doen, vaak niet bepaald of niet te bepalen zijn. Ofwel zou moeten worden gepreciseerd dat de rechter zich uitspreekt “naar hetgeen hij redelijk en billijk

pour la détermination des modalités de son paiement, le juge statue “selon ce qu’il estime raisonnable et équitable”, ou bien quels sont les critères objectifs dont le juge doit tenir compte pour la fixation de ce capital.

5. Jusqu’à présent, la capitalisation de la pension alimentaire visée à l’article 301 du Code civil ne pouvait se faire que de l’accord des parties. Au contraire, le régime de compensation de pension de retraite mis en place par l’article 301*bis* en projet prévoit que cette compensation sera accordée sous la forme d’un capital.

On peut raisonnablement penser que dans de nombreux cas, le conjoint débiteur de ce capital compensatoire ne pourra libérer la somme fixée par le juge qu’après la liquidation du régime matrimonial entre les époux et que le caractère “raisonnable et équitable” des modalités de paiement de ce capital dépendra souvent des modalités de cette liquidation. Il en va d’autant plus ainsi que, selon le texte en projet, le juge peut autoriser le paiement du capital compensatoire par la cession d’un bien qui pourrait, selon les circonstances, n’être acquis par le débiteur de la compensation qu’après la liquidation de la communauté. Or, le juge de la pension est, selon l’article 591, 7°, du Code judiciaire, le juge de paix alors que le juge de la liquidation est, selon l’article 569, 4°, du Code judiciaire, le tribunal de première instance, qui n’intervient qu’en second plan, la procédure de liquidation-partage étant principalement confiée aux notaires².

Il conviendrait ici aussi d’harmoniser ces procédures ou à tout le moins de tenir compte dans le texte en projet de l’incidence que peut avoir la liquidation du régime matrimonial sur la déduction du capital compensatoire de pensions de retraite.

6. Dès lors que la fixation d’un capital compensatoire de pensions de retraite pourrait avoir une incidence sensible sur le patrimoine, et partant, sur les revenus ultérieurs du débiteur et que la déduction de ce capital s’ajoutera à la pension alimentaire prévue à l’article 301 du Code civil, il convient de tenir compte de l’incidence de cette obligation au regard de la règle fixée à l’article 301, § 3, du Code civil, selon laquelle la

² Loi du 13 août 2011 “réformant la procédure de liquidation et partage judiciaires” en vigueur depuis le 1er avril 2012. Il est à noter qu’en l’état actuel des travaux parlementaires, la liquidation du régime matrimonial n’entrerait par ailleurs pas dans la compétence du futur tribunal de la famille.

acht” zowel om het compenserend kapitaal als om de nadere regels van de betaling ervan vast te stellen, ofwel zou moeten worden gepreciseerd met welke objectieve criteria hij rekening moet houden om dat kapitaal vast te stellen.

5. Tot op heden kon de uitkering tot levensonderhoud, bedoeld in artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek, enkel in overeenstemming met de partijen in een kapitaal worden omgezet. Het stelsel van pensioencompensatie dat het ontworpen artikel 301*bis* opzet, bepaalt evenwel dat deze compensatie in de vorm van kapitaal moet worden toegekend.

Er mag redelijkerwijs worden aangenomen dat de echtgenoot die dat compenserend kapitaal verschuldigd is, de door de rechter vastgestelde som zeer vaak slechts zal kunnen betalen nadat het huwelijksvermogensstelsel tussen de echtgenoten is vereffend, en dat het van de uitwerking van deze vereffening zal afhangen of de nadere regels van de betaling van dat kapitaal “redelijk en billijk” zijn. Dat geldt des te meer daar de rechter, luidens de ontworpen tekst, kan voorzien in de mogelijkheid dat het compenserend kapitaal wordt betaald middels de overdracht van een goed dat de schuldenaar van de compensatie naargelang van de omstandigheden enkel zou kunnen verwerven na de vereffening van de gemeenschapsgoederen. Echter, luidens artikel 591, 7°, van het Gerechtelijk Wetboek doet de vrederechter uitspraak over het pensioen, terwijl artikel 569, 4°, van het Gerechtelijk Wetboek stelt dat over de vereffening uitspraak wordt gedaan door de rechtbank van eerste aanleg, die slechts in tweede orde optreedt aangezien de procedure van vereffening-verdeling primair aan notarissen is toevertrouwd.²

Deze procedures zouden hier ook onderling in overeenstemming moeten worden gebracht, of in de ontworpen tekst zou op zijn minst rekening moeten worden gehouden met de weerslag die de vereffening van het huwelijksvermogensstelsel kan hebben op de verschuldigdheid van het kapitaal van de pensioencompensatie.

6. Daar het vaststellen van een kapitaal van pensioencompensatie een gevoelige weerslag kan hebben op het vermogen en bijgevolg op de latere inkomsten van de schuldenaar, en daar de verschuldigdheid van dat kapitaal bovenop de onderhoudsuitkering komt waarin in artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek wordt voorzien, moet rekening worden gehouden met de weerslag van deze verplichting ten aanzien van de

² Wet van 13 augustus 2011 “houdende hervorming van de procedure van gerechtelijke vereffening-verdeling” in werking sedert 1 april 2012. Er valt op te merken dat, bij de huidige stand van de parlementaire voorbereiding, de vereffening van het huwelijksvermogensstelsel voorts niet onder de bevoegdheid van de toekomstige familierechtbank zal vallen.

pension alimentaire ne peut pas excéder le tiers des revenus du conjoint débiteur. La fixation du montant de la pension alimentaire devrait dès lors tenir compte de l'éventuel capital compensatoire dont le débiteur d'aliments serait par ailleurs également tenu pour débiteur. L'incidence de la déduction de la pension compensatoire sur la règle du tiers des revenus, énoncé à l'article 301, § 3, dernier alinéa, devrait être expressément prévue dans le texte en projet.

7. Suivant le paragraphe 6 de l'article 301*bis* du Code civil, en projet,

“Dans le dispositif du jugement ou de l'arrêt accordant la compensation de pensions de retraite, le juge précise qu'il ne s'agit pas d'une pension alimentaire et que le créancier de cette compensation doit la destiner à la constitution de ses droits de pension de retraite”.

La portée de la deuxième partie de cette disposition “et que le créancier de cette compensation doit la destiner à la constitution de ses droits de pension de retraite” n'apparaît pas clairement et doit être explicitée dans le commentaire de l'article.

Articles 7 et 8

Compte tenu du fait qu'un doute peut surgir quant à l'emplacement exact des articles 1405/1 et 1405/2 en projet du Code civil au sein des subdivisions de celui-ci, il convient de préciser dans la phrase liminaire des articles 7 et 8 que ces articles seront insérés dans le livre II, titre V, chapitre II, section première, § 3, de ce Code.

Article 9

L'article 9 vise à ajouter deux nouveaux alinéas à l'actuel article 1433 du Code civil qui se lit comme suit:

“Il est de même dû récompense au patrimoine commun à concurrence du préjudice qu'il a subi en conséquence d'un des actes énumérés à l'article 1422, lorsque ce préjudice n'a pas été entièrement réparé par l'annulation de l'acte ou lorsque l'annulation n'a pas été demandée ou obtenue”.

L'alinéa 1er ajouté (article 1433, alinéa 2, en projet) impose la récompense en faveur du patrimoine commun du préjudice subi par celui-ci à la suite d'un acte accompli par un des époux qui a détourné ses pouvoirs de gestion.

L'alinéa 2 ajouté (article 1433, alinéa 3, en projet) impose la récompense en faveur du patrimoine commun lorsque l'un des époux “exerce son activité professionnelle au sein d'une structure sociétaire propre” “si et dans la mesure où ce patrimoine n'a pas reçu ce qu'il aurait raisonnablement pu

in artikel 301, § 3, van het Burgerlijk Wetboek neergelegde regel die stelt dat de onderhoudsuitkering niet hoger mag zijn dan een derde van het inkomen van de uitkeringsplichtige echtgenoot. Bij het vaststellen van het bedrag van de onderhoudsuitkering moet dus rekening worden gehouden met het eventuele compenserende kapitaal dat voorts ook door de onderhoudsplichtige verschuldigd is. In de ontworpen tekst moet uitdrukkelijk worden voorzien in de weerslag van de verschuldigdheid van de pensioencompensatie op de regel van het derde van de inkomsten, neergelegd in artikel 301, § 3, laatste lid.

7. Paragraaf 6 van het ontworpen artikel 301*bis* van het Burgerlijk Wetboek luidt als volgt:

“In het beschikkend gedeelte van het vonnis of arrest dat de pensioencompensatie toekent, verduidelijkt de rechter dat het niet om een onderhoudsuitkering gaat en dat de schuldeiser van deze compensatie ze aan de opbouw van zijn rustpensioenrechten moet besteden”.

De strekking van het tweede gedeelte van deze bepaling — “en dat de schuldeiser van deze compensatie ze aan de opbouw van zijn rustpensioenrechten moet besteden” — komt niet duidelijk naar voren en moet in de bespreking van het artikel worden verduidelijkt.

Artikelen 7 en 8

Aangezien twijfel kan ontstaan over de juiste plaats van de ontworpen artikelen 1405/1 en 1405/2 in de onderverdelingen van het Burgerlijk Wetboek, moet in de inleidende zin van de artikelen 7 en 8 worden gepreciseerd dat deze artikelen worden ingevoegd in boek II, titel V, hoofdstuk II, afdeling I, § 3, van dat Wetboek.

Artikel 9

Artikel 9 strekt ertoe twee nieuwe leden toe te voegen in het huidige artikel 1433 van het Burgerlijk Wetboek, dat luidt als volgt:

“Aan het gemeenschappelijk vermogen is eveneens vergoeding verschuldigd ten belope van de schade die het heeft geleden wegens een van de handelingen bedoeld in artikel 1422, indien die schade niet geheel is hersteld door de nietigverklaring van de handeling of indien de nietigverklaring niet is gevraagd of verkregen”.

In het eerste lid dat wordt toegevoegd (ontworpen artikel 1433, tweede lid), wordt een vergoeding opgelegd ten gunste van het gemeenschappelijk vermogen, voor de schade die dat vermogen heeft geleden wegens een handeling die een echtgenoot heeft gesteld met afwending van zijn bestuursbevoegdheid.

In het tweede lid dat wordt toegevoegd (ontworpen artikel 1433, derde lid) wordt een vergoeding opgelegd ten gunste van het gemeenschappelijk vermogen wanneer een van de echtgenoten “zijn beroepsactiviteit uitoefent binnen een eigen vennootschapsstructuur”, “indien en voor zover dit vermogen

percevoir comme revenus professionnels si l'activité professionnelle avait été en-dehors d'une telle structure sociétaire".

Est ici visée l'hypothèse où un des conjoints, exerçant ses activités professionnelles au sein d'une société qu'il contrôle, choisit de ne pas se distribuer de revenus, qui tomberaient en communauté, comme tous revenus professionnels (article 1405, point 1, en projet), et les réserve pour se les attribuer, le cas échéant, après la dissolution du mariage. La théorie des récompenses se voit ainsi étendue aux revenus sociaux non distribués.

Si en l'état actuel du droit, ce cas de figure a fait l'objet d'une jurisprudence en matière de pensions alimentaires (où l'on tient compte alors des facultés que constituent ces réserves pour fixer l'éventuelle part contributive de l'époux concerné), le texte en projet vise à l'étendre aux régimes matrimoniaux.

Le moyen d'y parvenir pose toutefois questions:

1°) Il ne ressort pas du texte en projet sur qui pèsera la charge de la preuve de ce que le patrimoine commun "aurait raisonnablement pu percevoir". L'exposé des motifs précise que la formulation choisie vise à permettre de tenir compte "des motifs financiers ou économiques propres à l'entreprise qui ont amené la société à ne pas procéder à ce telles attributions", ce qui implique apparemment que c'est au titulaire des parts sociales de prouver que la non-distribution des bénéfices est justifiée par le bon fonctionnement de la société. Il conviendrait de le préciser, si telle est bien l'intention de l'auteur du projet.

2°) Suivant l'article 1401, 5°, du Code civil (non modifié), en régime de communauté, les droits liés à des parts ou actions sociales nominatives (par exemple: droit de vote aux assemblées générales) sont propres, mais la valeur des parts est commune.

Donc, si un conjoint accumule des réserves dans sa société en pareille hypothèse, il en résulte pour lui une double conséquence négative, d'un point de vue patrimonial: la valeur des parts augmente d'autant, et son conjoint a droit à la moitié de cette valeur et, en plus, ce même conjoint pourra, à l'avenir, demander une récompense pour revenus non distribués.

Il semble qu'il y a là un double emploi d'une même valeur patrimoniale qu'il convient de justifier.

Article 22

Le commentaire de cet article dans l'exposé des motifs utilise une numérotation des articles qui ne correspond pas à celle de l'avant-projet, du fait de la suppression, dans la

niet heeft ontvangen wat het redelijkerwijze als beroepsinkomsten had kunnen ontvangen indien de beroepsactiviteit buiten een dergelijke vennootschapsstructuur uitgeoefend zou zijn".

Hier is het geval aan de orde waarin een van de echtgenoten, die zijn beroepsactiviteiten uitoefent in een vennootschap waarover hij zeggenschap heeft, ervoor opteert de inkomsten die aan de gemeenschap zouden toekomen niet uit te keren, evenmin als alle beroepsinkomsten (ontworpen artikel 1405, punt 1.), en deze opzijlegt om ze zich in voorkomend geval, na de ontbinding van het huwelijk, toe te eigenen. Aldus wordt de theorie van de vergoedingen uitgebreid tot de niet-uitgekeerde vennootschappelijke inkomsten.

Alhoewel deze hypothese bij de huidige stand van het recht aanleiding heeft gegeven tot een rechtspraak inzake onderhoudsuitkeringen (die er dan rekening mee houdt dat de eventuele bijdrage van de betrokken echtgenoot op basis van deze reserves kan worden vastgesteld), beoogt de ontworpen tekst deze hypothese uit te breiden tot de huwelijksvermogensstelsels.

De methode die hiertoe wordt aangewend doet evenwel vragen rijzen:

1°) Uit de ontworpen tekst blijkt niet op wie de bewijslast rust om aan te tonen wat het gemeenschappelijk vermogen "redelijkerwijze had kunnen ontvangen". De memorie van toelichting stelt dat de gekozen formulering het mogelijk wil maken rekening te houden "met de financiële of bedrijfs-economische redenen waarom de vennootschap niet tot dergelijke uitkeringen is overgegaan", wat er klaarblijkelijk op neerkomt dat de houder van de maatschappelijke aandelen moet aantonen dat de goede werking van de vennootschap rechtvaardigt dat geen winst wordt uitgekeerd. Indien zulks inderdaad de bedoeling is van de steller van het ontwerp, moet dat worden verduidelijkt.

2°) Luidens artikel 1401, 5°, van het Burgerlijk Wetboek (niet gewijzigd), zijn in een gemeenschapsstelsel de rechten, verbonden aan aandelen op naam (bijvoorbeeld stemrecht in de algemene vergaderingen) eigen, maar is de waarde van de aandelen gemeenschappelijk.

Indien dus een echtgenoot in een dergelijk geval reserves in zijn vennootschap laat oplopen, heeft dat uit vermogensrechtelijk oogpunt voor hem twee negatieve gevolgen: voor eerst stijgt de waarde van de aandelen des te meer en heeft de andere echtgenoot recht op de helft van die waarde, en daarenboven kan deze echtgenoot in de toekomst een vergoeding vorderen voor niet-uitgekeerde inkomsten.

Naar het zich laat aanzien wordt eenzelfde vermogenswaarde hier tweemaal gebruikt; dat moet worden gerechtvaardigd.

Artikel 22

De nummering van de artikelen, gebezigd in de bespreking van dit artikel, stemt niet overeen met die van het voorontwerp, doordat in de versie die aan de afdeling Wetgeving is

version soumise à la section de législation, de certains articles sans adaptation corrélative de ce commentaire.

Il y a donc lieu de procéder à cette adaptation.

Le greffier,

Anne-Catherine
VAN GEERSDAELE

Le président,

Yves
KREINS

voorgelegd bepaalde artikelen zijn geschrapt zonder dat de bespreking dienovereenkomstig is aangepast.

Deze aanpassing moet dus tot stand worden gebracht.

De griffier,

Anne-Catherine
VAN GEERSDAELE

De voorzitter,

Yves
KREINS

PROJET DE LOI

PHILIPPE, ROI DES BELGES,

À tous, présents et à venir,

SALUT.

Sur la proposition de notre ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

La ministre de la Justice est chargée de présenter en Notre nom aux Chambres législatives et de déposer à la Chambre des représentants le projet de loi dont la teneur suit:

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

À l'article 301 du Code civil, remplacé par la loi du 27 avril 2007, les modifications suivantes sont apportées:

1° Dans le § 1er, les mots "article 1257" sont remplacés par les mots "article 1255, § 5/1";

2° Dans le § 2, les mots "dans le besoin" sont remplacés par les mots "économiquement le plus faible";

3° Au deuxième alinéa du § 3, est insérée, après les mots "du bénéficiaire" la phrase: "Cette dégradation peut provenir tant des choix opérés par le couple pendant leur vie commune que de leur divorce";

4° Au même alinéa du § 3 sont insérés, entre les mots "l'âge des parties" et "leur comportement" les mots "le déroulement de leur carrière professionnelle";

5° Au troisième alinéa de ce même § 3, sont ajoutés, entre les mots "alimentaire" et "ne peut" les mots "accordée sous forme de rente périodique";

6° Au § 4, est ajouté, après la première phrase, la phrase suivante: "Cette durée court à compter de la date à laquelle le jugement ou arrêt prononçant le divorce est coulé en force de chose jugée";

WETSONTWERP

FILIP, KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,

ONZE GROET.

Op de voordracht van onze minister van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

De minister van Justitie is ermee belast het ontwerp van wet, waarvan de tekst hierna volgt, in Onze naam aan de Wetgevende Kamers voor te leggen en bij de Kamer van volksvertegenwoordigers in te dienen:

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid zoals bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek, vervangen bij de wet van 27 april 2007, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In § 1 worden de woorden "artikel 1257" vervangen door de woorden "artikel 1255, § 5/1";

2° In § 2 wordt het woord "behoefte" vervangen door "economisch zwakste";

3° In het tweede lid van § 3 wordt volgende zin toegevoegd, na de woorden "van de uitkeringsgerechtigde": "Deze terugval kan het gevolg zijn zowel van de keuzes die het koppel tijdens het samenwonen maakte, als van de echtscheiding";

4° In hetzelfde lid van § 3 worden, na de woorden "de leeftijd van partijen" en "hun gedrag" de woorden "het verloop van hun professionele loopbaan" ingevoegd;

5° In het derde lid van deze § 3 worden tussen het woord "De" en het woord "onderhoudsuitkering" de woorden "als periodieke rente toegekende" ingevoegd;

6° In § 4 wordt na de eerste zin, volgende zin ingevoegd: "Deze duur begint te lopen vanaf het tijdstip waarop het vonnis of arrest dat de echtscheiding uitspreekt in kracht van gewijsde treedt";

7° Le § 8 est remplacé par ce qui suit:

“§ 8. Pour autant que cela soit compatible avec les moyens des deux parties, le juge peut accorder la pension sous forme de capital. Il peut, aux mêmes conditions, à tout moment, décider de convertir la pension en un capital. Il peut autoriser le paiement du capital par tranches, dont il déterminera la périodicité et le nombre.

Il peut aussi, si le débiteur le propose, autoriser le paiement de la pension par la cession d'un bien, ou d'une quotité dans un bien, en propriété, en usufruit, ou en un autre droit réel de jouissance.

Les parties peuvent aussi convenir entre elles de la conversion en capital et de ses modalités.”;

8° Dans le § 9, les mots “aux conditions fixées par l'article 1257 du Code judiciaire” sont remplacés par le mots “conformément à l'article 1255, § 5/1, du Code judiciaire”;

9° Le § 10, modifié par la loi du 10 décembre 2012, est complété par un alinéa rédigé comme suit:

“Ce paragraphe n'est pas applicable si la pension a été accordée sous la forme d'un capital ou a été convertie en capital.”.

Art. 3

Dans l'article 1400 du même Code, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, le 7. est remplacé par ce qui suit:

“7. La prestation qui est due en exécution d'un contrat d'assurance vie individuelle, lorsque le contrat est conclu par un des époux, et que la prestation est due au preneur d'assurance au décès de son conjoint. Cette disposition s'applique à toute prestation, qu'elle soit payée sous la forme d'un capital ou d'une rente.”.

Art. 4

L'article 1401 du même Code, remplacé par la loi du 14 juillet 1976 et modifié par la loi du 1er avril 1987, est complété par un 6. rédigé comme suit:

“6. La prestation qui est due en exécution d'un contrat d'assurance vie individuelle, lorsque le contrat est conclu par un des époux et que la prestation est

7° § 8 wordt vervangen als volgt:

“§ 8. Voor zover dit verenigbaar is met de belangen en mogelijkheden van beide partijen, kan de rechter de uitkering in de vorm van een kapitaal toekennen. Hij kan, onder dezelfde voorwaarden, op elk ogenblik beslissen om de toegekende uitkering in een kapitaal om te zetten. Hij kan toestaan dat het kapitaal in schijven wordt betaald, waarvan hij de periodiciteit en het aantal bepaalt.

Hij kan ook, indien de schuldenaar het voorstelt, toestaan dat de uitkering wordt betaald door overdracht van een goed, of van een aandeel in een goed, in eigendom, in vruchtgebruik of in een ander zakelijk genotsrecht.

De omzetting in kapitaal en de modaliteiten daarvan kunnen partijen ook in onderling overleg vastleggen.”;

8° In § 9 worden de woorden “met inachtneming van de in artikel 1257 van het Gerechtelijk Wetboek gestelde voorwaarden” vervangen door de woorden “overeenkomstig artikel 1255, 5/1, van het Gerechtelijk Wetboek”;

9° § 10, gewijzigd bij de wet van 10 december 2012, wordt aangevuld met een lid, luidend als volgt:

“Deze paragraaf is niet toepasselijk indien de uitkering in de vorm van een kapitaal is toegekend of in een kapitaal is omgezet.”.

Art. 3

In artikel 1400 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt 7. vervangen als volgt:

“7. de uitkering die verschuldigd is in uitvoering van een individueel levensverzekeringscontract, wanneer het contract door een van de echtgenoten is gesloten, en de uitkering aan de verzekeringsnemer bij overlijden van zijn echtgenoot verschuldigd is. Deze bepaling is toepasselijk op iedere uitkering, ongeacht of ze in de vorm van een kapitaal of van een rente betaald wordt.”.

Art. 4

Artikel 1401 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976 en gewijzigd bij de wet van 1 april 1987, wordt aangevuld met een 6., luidend als volgt:

“6. De uitkering die verschuldigd is in uitvoering van een individueel levensverzekeringscontract, wanneer het contract door een van de echtgenoten is gesloten

due, au décès du preneur d'assurance, à son conjoint. Cette disposition s'applique à toute prestation, qu'elle soit payée sous la forme d'un capital ou d'une rente.”

Art. 5

L'article 1405 du même Code, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, est remplacé par ce qui suit:

“Art. 1405. Font partie du patrimoine commun, les acquêts des époux. Les acquêts sont:

1. les revenus de l'activité professionnelle de chacun des époux, tous revenus ou indemnités en tenant lieu ou les complétant, ainsi que les revenus provenant de l'exercice de mandats publics ou privés;
2. les revenus des biens propres de chacun des époux;
3. les revenus des biens communs;
4. les biens donnés ou légués aux deux époux conjointement ou à l'un d'eux avec stipulation que ces biens seront communs;
5. les biens acquis par les époux, ensemble ou séparément, directement ou indirectement, au moyen des biens mentionnés aux alinéas précédents;
6. les biens dont il n'est pas prouvé qu'ils sont propres à l'un des époux par application d'une disposition de la loi.”

Art. 6

Dans le livre II, titre V, chapitre II, section première, § 3, de ce Code, il est inséré un article 1405/1 rédigé comme suit:

“Art. 1405/1. Sont également des acquêts, et font donc partie du patrimoine commun, sauf récompense si et pour autant que les primes aient été payées avec des deniers propres, les biens suivants relatifs à un contrat d'assurance sur la vie individuel, conclu pendant la durée du régime matrimonial par un des époux, sur sa tête ou sur celle de son conjoint:

1. la prestation qui est due pendant la durée du régime matrimonial, qu'elle soit payée sous la forme d'un capital ou d'une rente.

en de uitkering bij overlijden van de verzekeringsnemer aan zijn echtgenoot verschuldigd is. Deze bepaling is toepasselijk op iedere uitkering, ongeacht of ze in de vorm van een kapitaal of van een rente betaald wordt.”

Art. 5

Artikel 1405 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt vervangen als volgt:

“Art. 1405. Tot het gemeenschappelijk vermogen behoren de aanwinsten van de echtgenoten. Aanwinsten zijn:

1. de inkomsten uit de beroepsbezigheden van elk der echtgenoten, alle inkomsten of vergoedingen die ze vervangen of aanvullen, evenals de inkomsten uit openbare of particuliere mandaten;
2. de inkomsten van eigen goederen van ieder van de echtgenoten;
3. de inkomsten van gemeenschappelijke goederen;
4. de goederen geschonken of vermaakt aan de twee echtgenoten samen of aan een van hen onder beding dat die goederen gemeenschappelijk zullen zijn;
5. de goederen die de echtgenoten, samen of afzonderlijk, rechtstreeks of onrechtstreeks verwerven met goederen zoals in de vorige alinea's vermeld;
6. de goederen waarvan niet bewezen is dat ze aan een der echtgenoten eigen zijn ingevolge enige wetsbepaling.”

Art. 6

In het boek II, titel V, hoofdstuk II, eerste sectie, § 3, van dit Wetboek wordt een artikel 1405/1 ingevoegd, luidende:

“Art. 1405/1. Zijn eveneens aanwinsten, en behoren dus tot het gemeenschappelijk vermogen, behoudens vergoeding indien en voor zover premies met eigen gelden werden betaald, de volgende goederen die betrekking hebben op een individueel levensverzekeringscontract dat door een van de echtgenoten tijdens het huwelijksstelsel is gesloten, op zijn hoofd of op het hoofd van zijn echtgenoot:

1. de uitkering die tijdens het huwelijksstelsel verschuldigd is, ongeacht of ze in de vorm van een kapitaal of van een rente betaald wordt;

2. le montant perçu suite au rachat pendant la durée du régime matrimonial;

3. la valeur de rachat du contrat, si la prestation est due après la dissolution du régime matrimonial pour une autre cause que le décès; cette valeur de rachat est déterminée à la date de la dissolution.”.

Art. 7

Dans le livre II, titre V, chapitre II, section première, § 3, de ce Code, il est inséré un article 1405/2 rédigé comme suit:

“Art. 1405/2. § 1er. La pension complémentaire qui est versée sous la forme de revenus périodiques est un acquêt et fait donc partie du patrimoine commun à concurrence des paiements dus pendant la durée du régime matrimonial.

§ 2. La pension complémentaire qui est versée sous la forme de revenus périodiques revient, pour les paiements dus après la dissolution du régime matrimonial, exclusivement à l'époux pensionné.

§ 3. La pension complémentaire qui est versée pendant la durée du régime matrimonial sous la forme d'un capital, est un acquêt et fait donc partie du patrimoine commun.

Si néanmoins, après que la pension complémentaire ait été versée sous la forme d'un capital, le régime matrimonial est dissous pour une autre cause que le décès de l'époux pensionné, cet époux aura droit à une récompense à charge du patrimoine commun, pour la part de la prestation totale qui correspond à la valeur en capital de la pension complémentaire pour la période postérieure à la dissolution du régime, comme il est dit à l'article 1435/2.

§ 4. La pension complémentaire qui est due, après la dissolution du régime matrimonial, à l'époux pensionné, sous la forme d'un capital, revient à lui seul. Il n'est dû au patrimoine commun ni récompense ni valeur de rachat.

§ 5. La pension complémentaire qui est due au conjoint survivant, en cas de décès de l'époux assuré, lui est propre, sans récompense au patrimoine commun. Cette disposition vaut pour toute pension

2. het bedrag dat ingevolge de afkoop tijdens het huwelijkstelsel wordt ontvangen;

3. de afkoopwaarde van het contract indien de prestatie verschuldigd is na ontbinding van het huwelijkstelsel om een andere oorzaak dan het overlijden; deze afkoopwaarde wordt bepaald op het ogenblik van de ontbinding.”.

Art. 7

In het boek II, titel V, hoofdstuk II, eerste sectie, § 3, van dit Wetboek wordt een artikel 1405/2 ingevoegd, luidende:

“Art. 1405/2. § 1. Het aanvullend pensioen dat in de vorm van periodieke inkomsten wordt uitgekeerd is een aanwinst en behoort dus tot het gemeenschappelijk vermogen ten belope van de betalingen die tijdens het huwelijkstelsel verschuldigd zijn.

§ 2. Het aanvullend pensioen dat in de vorm van periodieke inkomsten wordt uitgekeerd komt voor de betalingen die na ontbinding van het huwelijkstelsel verschuldigd zijn, exclusief de pensioengerechtigde echtgenoot toe.

§ 3. Het aanvullend pensioen dat tijdens het huwelijkstelsel in de vorm van een kapitaal wordt uitgekeerd, is een aanwinst en behoort dus tot het gemeenschappelijk vermogen.

Indien echter, nadat het aanvullend pensioen in de vorm van een kapitaal werd uitgekeerd, het huwelijkstelsel om een andere oorzaak dan het overlijden van de pensioengerechtigde echtgenoot wordt ontbonden, heeft deze echtgenoot recht op een vergoeding ten laste van het gemeenschappelijk vermogen, voor het deel van de totale uitkering dat overeenstemt met de kapitaalswaarde van het aanvullend pensioen waarop hij na de ontbinding gerechtigd is, zoals in artikel 1435/2 bepaald.

§ 4. Het aanvullend pensioen dat na de ontbinding van het huwelijkstelsel in de vorm van een kapitaal aan de pensioengerechtigde echtgenoot wordt uitbetaald, komt uitsluitend deze echtgenoot toe. Aan het gemeenschappelijk vermogen is geen vergoeding noch afkoopwaarde verschuldigd.

§ 5. Het aanvullend pensioen dat in geval van overlijden van de verzekerde echtgenoot aan de langstlevende echtgenoot wordt uitbetaald, is hem eigen, zonder vergoeding aan het gemeenschappelijk vermogen.

complémentaire, qu'elle soit payée sous la forme d'un capital ou d'une rente.".

Art. 8

L'article 1433 du même Code, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, est complété par deux alinéas rédigés comme suit:

"Il est également dû récompense au patrimoine commun à concurrence du préjudice qu'il a subi suite à un acte accompli par un des époux qui a détourné ses pouvoirs de gestion, s'il ne peut démontrer qu'il a, par cet acte, servi l'intérêt de la famille.

Le conjoint qui, pendant la durée du régime matrimonial, exerce son activité professionnelle au sein d'une structure sociétaire propre doit récompense au patrimoine commun si et dans la mesure où ce patrimoine n'a pas perçu ce qu'il aurait raisonnablement pu percevoir comme revenus professionnels si l'activité professionnelle avait été exercée en-dehors d'une telle structure sociétaire."

Art. 9

L'article 1434 du même Code, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, est remplacé par ce qui suit:

"Art. 1434. Il est dû récompense par le patrimoine commun chaque fois qu'il a tiré profit des biens propres d'un des époux. Il n'y a pas profit pour le patrimoine commun si des deniers propres ont été consommés pour des dépenses qui, compte tenu des ressources du ménage, sont excessives."

Art. 10

Dans le même Code, il est inséré un article 1435/1 rédigé comme suit:

"Art. 1435/1. Par dérogation à la règle prévue à l'article précédent, la récompense due pour l'acquisition d'outils et d'instruments servant à l'exercice de la profession ne peut pas être supérieure à la valeur résiduaire de ces biens à la date de la dissolution du régime."

Deze bepaling geldt voor ieder aanvullend pensioen, ongeacht of zij in de vorm van een kapitaal of van een rente uitbetaald wordt."

Art. 8

Artikel 1433 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt aangevuld met twee leden, luidende:

"Aan het gemeenschappelijk vermogen is ook vergoeding verschuldigd ten belope van de schade die het heeft geleden wegens een handeling die een echtgenoot heeft gesteld met afwending van zijn bestuursbevoegdheid, als hij niet kan aantonen dat hij met deze handeling het belang van het gezin heeft gediend.

De echtgenoot die, tijdens de duur van het huwelijkstelsel, zijn beroepsactiviteit uitoefent binnen een eigen vennootschapsstructuur is vergoeding aan het gemeenschappelijk vermogen verschuldigd indien en voor zover dit vermogen niet heeft ontvangen wat het redelijkerwijze als beroepsinkomsten had kunnen ontvangen indien de beroepsactiviteit buiten een dergelijke vennootschapsstructuur uitgeoefend zou zijn."

Art. 9

Artikel 1434 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt vervangen als volgt:

"Art. 1434. Het gemeenschappelijk vermogen is vergoeding verschuldigd telkens als het voordeel heeft getrokken uit de eigen goederen van een der echtgenoten. Er is geen voordeel voor het gemeenschappelijk vermogen als eigen gelden werden verteerd door uitgaven die, gelet op de bestaansmiddelen van het gezin, buitensporig zijn."

Art. 10

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1435/1 ingevoegd, luidende:

"Art. 1435/1. Bij afwijking van de regel in het vorige artikel vermeld, kan de vergoeding die verschuldigd is voor het verkrijgen van gereedschappen en werktuigen die dienen tot het uitoefenen van het beroep niet hoger zijn dan de restwaarde van deze goederen bij de ontbinding van het stelsel."

Art. 11

Dans le même Code, il est inséré un article 1435/2, rédigé comme suit:

“Art. 1435/2. § 1er. La récompense dont question à l’article 1405/2, est égale à une fraction de la prestation totale de la pension versée. Cette fraction correspond au rapport entre, d’une part, le solde au moment de la dissolution du régime matrimonial du nombre d’années d’espérance de vie du conjoint retraité calculée au moment où le capital de pension a été versé, et, d’autre part, le nombre total d’années de cette espérance de vie calculée à ce même moment.

§ 2. L’espérance de vie est calculée sur la base des tables de mortalité visées par l’article 19 § 1er de l’arrêté royal du 14 novembre 2003 portant exécution de la loi du 28 avril 2003 relative aux pensions complémentaires et au régime fiscal de celles-ci et de certains avantages complémentaires en matière de sécurité sociale.

§ 3. L’époux retraité n’a néanmoins pas droit à récompense pour les deniers, provenant de la prestation dont il est question au présent article, qui ont été utilisés pendant le mariage sans profit pour le patrimoine commun, comme il est dit à l’article 1434.”

Art. 12

L’article 1442 du Code civil, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, est remplacé par ce qui suit:

“Art. 1442. Les récompenses dues au patrimoine commun ou par le patrimoine commun sont, pour autant que possible, réglées en moins prenant dans la masse de partage.”

Art. 13

L’article 1443 du même Code, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, est abrogé.

Art. 14

L’article 1447 du même Code, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, est remplacé par ce qui suit:

“Art. 1447. Lorsque le régime matrimonial est dissous par le divorce pour cause de désunion irrémédiable, par

Art. 11

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1435/2 ingevoegd luidende:

“Art. 1435/2. § 1. De vergoeding waarvan sprake in artikel 1405/2, is gelijk aan een breukdeel van het totaal uitgekeerde pensioenkapitaal. Dat breukdeel stemt overeen met de verhouding tussen, enerzijds, het op het tijdstip van ontbinding van het huwelijksstelsel overblijvend aantal jaren levensverwachting van de pensioengerechtigde echtgenoot, berekend op het tijdstip waarop het pensioenkapitaal uitgekeerd werd, en, anderzijds, het totaal aantal jaren levensverwachting, op dat tijdstip berekend.

§ 2. De levensverwachting wordt berekend volgens de sterftetafels bedoeld bij artikel 19, § 1, van het koninklijk besluit van 14 november 2003 tot uitvoering van de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid.

§ 3. De pensioengerechtigde echtgenoot heeft echter geen recht op vergoeding voor de gelden, voortkomend van de uitkering waarvan sprake in dit artikel, die tijdens het huwelijk zijn besteed zonder voordeel voor het gemeenschappelijk vermogen, zoals bepaald in artikel 1434.”

Art. 12

Artikel 1442 van het Burgerlijk Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt vervangen als volgt:

“Art. 1442. De vergoedingen die aan of door het gemeenschappelijk vermogen verschuldigd zijn, worden zo mogelijk door minder ontvangst in de verdelingsmassa verrekend.”

Art. 13

Artikel 1443 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt opgeheven.

Art. 14

Artikel 1447 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt vervangen als volgt:

“Art. 1447. Indien het huwelijksstelsel ontbonden is door echtscheiding wegens onherstelbare ontwrichting

la séparation de corps ou par la séparation de biens judiciaire, chacun des époux peut demander à se faire attribuer par préférence moyennant soulte s'il y a lieu, l'immeuble commun ou indivis servant au logement de la famille, éventuellement avec les meubles meublants qui le garnissent, ou l'immeuble commun ou indivis servant à l'exercice de sa profession, éventuellement avec les meubles à usage professionnel qui le garnissent.

Si les époux ne s'entendent pas sur l'exercice de ce droit, la question sera, conformément à l'article 1207 du Code judiciaire, invoquée et traitée comme un élément du partage judiciaire. La question sera tranchée, pour chaque bien dont l'attribution est demandée, en considération des intérêts que chacun des époux peut faire valoir, et en tenant compte des possibilités financières de celui qui devra payer une soulte s'il y a lieu.

Il est fait droit, sauf circonstances exceptionnelles, à la demande formulée par l'époux qui a été victime d'un fait visé aux articles 375, 398 à 400, 402, 403, 405, 409, §§ 1er à 3 et 5, et 422*bis* du Code pénal ou d'une tentative d'un fait visé aux articles 375, 393 à 397, 401, 404 et 409, § 4, du même code, lorsque l'autre époux a été par une décision coulée en force de chose jugée reconnu coupable de ce chef comme auteur, coauteur ou complice.”.

Art. 15

L'article 1467 du même Code, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, est abrogé.

Art. 16

Dans l'article 1469 du même Code, remplacé par la loi du 14 juillet 1976, l'alinéa 2 est remplacé par ce qui suit:

“L'article 1446 s'applique par analogie au partage de ces biens indivis après le décès d'un des époux. L'article 1447 s'applique par analogie dans tous les autres cas où il y a lieu au partage de ces biens indivis, même en cas de partage pendant le mariage.”.

van het huwelijk, door scheiding van tafel en bed of door de gerechtelijke scheiding van goederen, kan elk van de echtgenoten aanspraak maken op de toewijzing, tegen opleg indien daartoe grond bestaat, van het gemeenschappelijk of onverdeeld onroerend goed dat tot gezinswoning dient, eventueel samen met het daarin aanwezige huisraad, of van het gemeenschappelijk of onverdeeld onroerend goed dat voor uitoefening van zijn beroep dient, eventueel samen met de roerende zaken die aldaar aanwezig zijn voor beroepsdoeleinden.

Indien de echtgenoten het over de uitoefening van dit recht niet eens zijn, wordt het geschil overeenkomstig artikel 1207 van het Gerechtelijk Wetboek als onderdeel van de gerechtelijke verdeling ingeroepen en behandeld. Het geschil wordt, voor elk goed waarvan de toewijzing wordt gevraagd, beoordeeld met inachtneming van de belangen die ieder van de echtgenoten kan laten gelden, en rekening houdend met de financiële mogelijkheden van degene die de opleg desgevallend zal moeten betalen.

Behoudens uitzonderlijke omstandigheden wordt het verzoek ingewilligd dat uitgaat van de echtgenoot die slachtoffer is van een feit als bedoeld in de artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403, 405, 409, §§ 1 tot 3 en 5, en 422*bis* van het strafwetboek of van een poging tot het plegen van een feit als bedoeld in de artikelen 375, 393 tot 397, 401, 404 en 409, § 4 van hetzelfde wetboek, indien de andere echtgenoot door een in kracht van gewijsde gegane beslissing uit dien hoofde als dader, mededader of medeplichtige schuldig werd bevonden.”.

Art. 15

Artikel 1467 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 14 juli 1976, wordt opgeheven.

Art. 16

In artikel 1469 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij wet van 14 juli 1976, wordt het tweede lid vervangen als volgt:

Artikel 1446 is van overeenkomstige toepassing op de verdeling van deze onverdeelde goederen na het overlijden van één van de echtgenoten. Artikel 1447 is van overeenkomstige toepassing in alle overige gevallen waarin tot verdeling van deze onverdeelde goederen wordt overgegaan, ook in geval van verdeling tijdens het huwelijk.”.

Art. 17

L'article 1595 du même Code, modifié par la loi du 14 juillet 1976, est abrogé.

Art. 18

À l'article 1255 du Code judiciaire, remplacé par la loi du 27 avril 2007, modifié par la loi du 2 juin 2010 et par la loi du 5 avril 2011, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le § 1er, l'alinéa 3 est abrogé;

2° un § 5/1 est inséré, rédigé comme suit:

"§ 5/1. Lorsqu'il prononce le divorce, le juge homologue le cas échéant les accords intervenus entre les parties. Dans la mesure où ils se rapportent à des immeubles, ces accords doivent être constatés par acte devant notaire."

Art. 19

Les articles 127 et 128 de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre sont abrogés.

Art. 20. § 1er. La présente loi entre en vigueur le premier jour du sixième mois suivant sa publication au *Moniteur belge*. Elle s'applique aux époux qui contractent mariage ou modifient leur régime matrimonial à compter de la date de son entrée en vigueur.

Elle s'applique en outre, dans la mesure déterminée ci-après, aux époux qui sont déjà mariés à la date de son entrée en vigueur.

§ 2. Les articles 2, 1° et 8° et 18 sont applicables aux époux déjà mariés à la date de l'entrée en vigueur de la loi, soit que leur procédure en divorce soit intentée à compter de cette date, soit que leur procédure en divorce soit encore en cours à cette date.

Les points 2° à 7° et 9° de l'article 2 sont applicables aux époux déjà mariés ou déjà divorcés à la date de son entrée en vigueur, si la procédure tendant à l'obtention ou à la modification d'une pension après divorce est intentée à compter de cette entrée en vigueur. Si les époux avaient déjà valablement conclu, avant cette date, un accord portant sur cette pension, ils ne pourront pas se prévaloir de la loi nouvelle à l'encontre de cet accord.

Art. 17

Artikel 1595 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 14 juli 1976, wordt opgeheven.

Art. 18

In artikel 1255 van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij de wet van 27 april 2007, gewijzigd bij de wet van 2 juni 2010 en de wet van 5 april 2011, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° § 1, derde lid, wordt opgeheven;

2° § 5/1 wordt ingevoegd, luidend als volgt:

"§ 5/1. Wanneer de rechter de echtscheiding uitspreekt, homologeert hij desgevallend de tussen de partijen gesloten akkoorden. Voor zover zij betrekking hebben op onroerende goederen, moeten deze akkoorden bij notariële akte worden vastgesteld."

Art. 19

De artikelen 127 en 128 van de wet van 25 juni 1992 op de levensverzekeringsovereenkomst worden opgeheven.

Art. 20. § 1. Deze wet treedt in werking de eerste dag van de zesde maand na de publicatie ervan in het *Belgisch Staatsblad*. Ze is van toepassing op echtgenoten die vanaf de datum van inwerkingtreding ervan huwen of hun huwelijksstelsel wijzigen.

Ze is tevens van toepassing, in de mate als hierna bepaald, op echtgenoten die op de datum van haar inwerkingtreding reeds gehuwd zijn.

§ 2. De artikelen 2, 1° en 8°, en 18 zijn toepasselijk op echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet reeds gehuwd zijn, hetzij hun echtscheidingsprocedure vanaf dat tijdstip wordt ingeleid, hetzij hun echtscheidingsprocedure op dat tijdstip nog hangende is.

De punten 2° tot 7° en 9° van artikel 2 zijn toepasselijk op echtgenoten die op de datum van de inwerkingtreding van de wet reeds gehuwd of reeds uit de echt gescheiden zijn, indien de procedure tot het bekomen of het wijzigen van een uitkering na echtscheiding vanaf dat tijdstip wordt ingeleid. Hadden de echtgenoten, vóór deze datum reeds geldig een akkoord gesloten met betrekking tot deze uitkering, dan kunnen ze zich niet tegen dit akkoord in op de nieuwe wet beroepen.

L'article 16, en ce qu'il supprime la restriction au pouvoir de rachat par un époux de la part indivise de son conjoint dans un ou plusieurs biens, et l'article 17 sont d'application immédiate aux conventions de rachat ou de vente entre époux conclues à compter de l'entrée en vigueur de la loi.

L'article 19 est applicable à partir de l'entrée en vigueur de la loi aux époux déjà mariés à cette date.

§ 3. Les dispositions mentionnées au paragraphe suivant sont applicables aux époux déjà mariés sous le régime légal à la date de l'entrée en vigueur de la loi. Pour l'application de ce paragraphe, il y a lieu de comprendre par "époux déjà mariés sous le régime légal à la date de l'entrée en vigueur de la loi" aussi bien les époux mariés sans contrat de mariage que ceux qui sont soumis aux règles du régime matrimonial légal parce que leur convention matrimoniale (contrat de mariage ou acte modificatif du régime matrimonial pendant le mariage) ne déroge pas aux règles du régime légal en ce qui concerne l'aspect particulier de ce régime pour lequel vaudrait la disposition dont l'entrée en vigueur est considérée. L'application immédiate de la loi ne porte néanmoins pas atteinte aux conventions matrimoniales (contrat de mariage ou acte modificatif du régime matrimonial pendant le mariage) qui auraient été valablement conclues quant à cet aspect particulier. Ne sont pas considérés comme "époux déjà mariés sous le régime légal à la date de l'entrée en vigueur de la loi" pour l'application de ce paragraphe, les époux dont le régime matrimonial doit être considéré comme dissous à cette date par application de l'article 1278, 2ème alinéa du Code judiciaire ou de l'article 1304, 2ème alinéa du Code judiciaire.

§ 4. Les articles 3 à 7, 10, 11 et 14 sont applicables aux époux déjà mariés sous le régime légal à la date de l'entrée en vigueur de la loi.

Les articles 8, 9, 12 et 13 sont applicables aux époux déjà mariés sous le régime légal à la date de l'entrée en vigueur de la loi; les causes de récompense mentionnées auxdits articles ne seront cependant, pour ces époux, déterminées par ces règles nouvelles que si les faits générateurs ou exclusifs de ces récompenses se sont produits à partir de l'entrée en vigueur de la loi.

§ 5. L'article 15 et l'article 16 en ce qu'il instaure une attribution préférentielle s'appliquent aux époux qui sont mariés sous le régime de séparation de biens

Artikel 16, in de mate waarin het de bevoegdheidsbeperking tot inkoop door een echtgenoot van het onverdeeld deel van de andere in een of meer goederen opheft, en artikel 17 zijn onmiddellijk toepasselijk op de overeenkomsten tot inkoop of tot verkoop tussen echtgenoten die vanaf de datum van inwerkingtreding van de wet gesloten worden.

Artikel 19 is vanaf de datum van inwerkingtreding van de wet toepasselijk op echtgenoten die op dat tijdstip reeds gehuwd zijn.

§ 3. De bepalingen in de volgende paragraaf vermeld zijn toepasselijk op echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet reeds onder het wettelijk stelsel gehuwd zijn. Voor de toepassing van deze paragraaf moeten worden begrepen onder "echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet reeds onder het wettelijk stelsel gehuwd zijn" zowel de echtgenoten die zonder huwelijkscontract gehuwd zijn als de echtgenoten die onderworpen zijn aan de regels van het wettelijk huwelijksstelsel omdat hun huwelijksovereenkomst (hewelijkscontract of akte van wijziging van het huwelijksstelsel tijdens het huwelijk) niet afwijkt van de specifieke regeling waarop de bepaling, waarvan de inwerkingtreding wordt beoordeeld, zou gelden. De onmiddellijke toepassing van de wet tast overigens de huwelijksovereenkomsten (hewelijkscontract of akte van wijziging van het huwelijksstelsel tijdens het huwelijk) die met betrekking tot deze specifieke regeling geldig werden aangegaan niet aan. Worden voor de toepassing van deze paragraaf niet als "echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet reeds onder het wettelijk stelsel gehuwd zijn" beschouwd, de echtgenoten van wie het huwelijksstelsel op dat tijdstip als ontbonden moet worden beschouwd bij toepassing van artikel 1278, tweede lid, of artikel 1304, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 4. De artikelen 3 tot 7, 10, 11 en 14 zijn toepasselijk op echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet reeds onder het wettelijk stelsel gehuwd zijn.

De artikelen 8, 9, 12 en 13 zijn toepasselijk op echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet onder het wettelijk stelsel gehuwd zijn; de gronden tot vergoeding in deze bepalingen vermeld zijn echter, voor deze echtgenoten, slechts door deze nieuwe bepalingen bepaald indien de feiten die aanleiding geven tot vergoeding of de vergoeding uitsluiten, zich hebben voorgedaan sedert de datum van de inwerkingtreding van de wet.

§ 5. Artikel 15 en artikel 16 in zoverre het een toewijzing bij voorrang invoert, zijn toepasselijk op echtgenoten die op de datum van inwerkingtreding van de wet

à la date de l'entrée en vigueur de la loi, pour autant que leur régime matrimonial ne soit pas dissous ou ne doive pas être considéré comme dissous à cette date par application de l'article 1278, 2ème alinéa du Code judiciaire ou de l'article 1304, 2ème alinéa du Code judiciaire et sans que cette application ne porte atteinte aux conventions matrimoniales qui prévoiraient des règles différentes quant à l'aspect particulier de leur régime matrimonial dont il est question dans ces dispositions.

Donné à Bruxelles, le 30 juillet 2013

PHILIPPE

PAR LE ROI:

La ministre de la Justice,

Annemie TURTELBOOM

onder het stelsel van scheiding van goederen gehuwd zijn, voor zover hun huwelijksstelsel op dat tijdstip niet ontbonden is of als ontbonden moet worden beschouwd bij toepassing van artikel 1278, tweede lid, of van artikel 1304, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, en zonder dat deze toepassing huwelijksovereenkomsten aantast indien daarin een andere regeling zou zijn voorzien voor het specifieke aspect van het huwelijksstelsel waarin in deze bepalingen sprake is.

Gegeven te Brussel, 30 juli 2013

FILIP

VAN KONINGSWEGE:

De minister van Justitie,

Annemie TURTELBOOM

ANNEXE

BIJLAGE

TEXTE DE BASE

Code civil

Article 301

§ 1er. Sans préjudice de l'article 1257 du Code judiciaire, les époux peuvent convenir à tout moment de la pension alimentaire éventuelle, du montant de celle-ci et des modalités selon lesquelles le montant convenu pourra être revu.

§ 2. A défaut de la convention visée au § 1er, le tribunal peut, dans le jugement prononçant le divorce ou lors d'une décision ultérieure, accorder, à la demande de l'époux dans le besoin, une pension alimentaire à charge de l'autre époux.

Le tribunal peut refuser de faire droit à la demande de pension si le défendeur prouve que le demandeur a commis une faute grave ayant rendu impossible la poursuite de la vie commune.

En aucun cas, la pension alimentaire n'est accordée au conjoint reconnu coupable d'un fait visé aux articles 375, 398 à 400, 402, 403 ou 405 du Code pénal, commis contre la personne du défendeur, ou d'une tentative de commettre un fait visé aux articles 375, 393, 394 ou 397 du même Code contre cette même personne.

Par dérogation à l'article 4 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, le juge peut, en attendant que la décision sur l'action publique soit coulée en force de chose jugée, allouer au demandeur une pension provisionnelle, en tenant compte de toutes les circonstances de la cause. Il peut subordonner l'octroi de cette pension provisionnelle à la constitution d'une garantie qu'il détermine et dont il fixe les modalités.

§ 3. Le tribunal fixe le montant de la pension alimentaire qui doit couvrir au moins l'état de besoin du bénéficiaire.

Il tient compte des revenus et possibilités des conjoints et de la dégradation significative de la situation économique du bénéficiaire. Pour apprécier cette dégradation, le juge se fonde notamment sur la durée du mariage, l'âge des parties, leur comportement durant le mariage quant à l'organisation de leurs besoins, la charge des enfants pendant la vie commune ou après celle-ci. Le juge peut décider le cas échéant que la

TEXTE DE BASE ADAPTÉ AU PROJET DE LOI

Code civil

Article 301

§ 1er. Sans préjudice de **l'article 1255, § 5/1** du Code judiciaire, les époux peuvent convenir à tout moment de la pension alimentaire éventuelle, du montant de celle-ci et des modalités selon lesquelles le montant convenu pourra être revu.

§ 2. A défaut de la convention visée au § 1er, le tribunal peut, dans le jugement prononçant le divorce ou lors d'une décision ultérieure, accorder, à la demande **de l'époux économiquement le plus faible**, une pension alimentaire à charge de l'autre époux.

Le tribunal peut refuser de faire droit à la demande de pension si le défendeur prouve que le demandeur a commis une faute grave ayant rendu impossible la poursuite de la vie commune.

En aucun cas, la pension alimentaire n'est accordée au conjoint reconnu coupable d'un fait visé aux articles 375, 398 à 400, 402, 403 ou 405 du Code pénal, commis contre la personne du défendeur, ou d'une tentative de commettre un fait visé aux articles 375, 393, 394 ou 397 du même Code contre cette même personne.

Par dérogation à l'article 4 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, le juge peut, en attendant que la décision sur l'action publique soit coulée en force de chose jugée, allouer au demandeur une pension provisionnelle, en tenant compte de toutes les circonstances de la cause. Il peut subordonner l'octroi de cette pension provisionnelle à la constitution d'une garantie qu'il détermine et dont il fixe les modalités.

§ 3. Le tribunal fixe le montant de la pension alimentaire qui doit couvrir au moins l'état de besoin du bénéficiaire.

Il tient compte des revenus et possibilités des conjoints et de la dégradation significative de la situation économique du bénéficiaire. **Cette dégradation peut provenir tant des choix opérés par le couple pendant leur vie commune que de leur divorce.** Pour apprécier cette dégradation, le juge se fonde notamment sur la durée du mariage, l'âge des parties, **le déroulement de leur carrière professionnelle**, leur

BASISTEKST

Burgerlijk Wetboek

Artikel 301

§ 1. Onverminderd artikel 1257 van het Gerechtelijk Wetboek kunnen de echtgenoten op elk ogenblik overeenkomen omtrent de eventuele uitkering tot levensonderhoud, het bedrag ervan en de nadere regels volgens welke het overeengekomen bedrag zal kunnen worden herzien.

§ 2. Bij gebrek aan overeenkomst zoals bedoeld in § 1, kan de rechtbank in het vonnis dat de echtscheiding uitspreekt of bij een latere beslissing, op verzoek van de behoeftige echtgenoot een uitkering tot levensonderhoud toestaan ten laste van de andere echtgenoot.

De rechtbank kan het verzoek om een uitkering weigeren indien de verweerder bewijst dat verzoeker een zware fout heeft begaan die de voortzetting van de samenleving onmogelijk heeft gemaakt.

In geen geval wordt de uitkering tot levensonderhoud toegekend aan de echtgenoot die schuldig werd bevonden aan een in de artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403 of 405 van het Strafwetboek bedoeld feit dat is gepleegd tegen de persoon van de verweerder of aan een poging tot het plegen van een in de artikelen 375, 393, 394 of 397 van hetzelfde Wetboek bedoeld feit tegen diezelfde persoon.

In afwijking van artikel 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering kan de rechter in afwachting dat de beslissing over de strafvordering in kracht van gewijsde is getreden, aan de verzoeker een provisionele uitkering toekennen, hierbij rekening houdend met alle omstandigheden van de zaak. Hij kan het toekennen van deze provisionele uitkering ondergeschikt maken aan het stellen van een waarborg die hij bepaalt en waarvoor hij de nadere regels vaststelt.

§ 3. De rechtbank legt het bedrag van de onderhoudsuitkering vast die ten minste de staat van behoefte van de uitkeringsgerechtigde moet dekken.

De rechtbank houdt rekening met de inkomsten en mogelijkheden van de echtgenoten en met de aanzienlijke terugval van de economische situatie van de uitkeringsgerechtigde. Om die terugval te waarderen, baseert de rechter zich met name op de duur van het huwelijk, de leeftijd van partijen, hun gedrag tijdens het huwelijk inzake de organisatie van hun noden en het ten laste nemen van de kinderen tijdens het samenle-

BASISTEKST AANGEPAST AAN HET ONTWERP

Burgerlijk Wetboek

Artikel 301

§ 1. Onverminderd **artikel 1255, § 5/1** van het Gerechtelijk Wetboek kunnen de echtgenoten op elk ogenblik overeenkomen omtrent de eventuele uitkering tot levensonderhoud, het bedrag ervan en de nadere regels volgens welke het overeengekomen bedrag zal kunnen worden herzien.

§ 2. Bij gebrek aan overeenkomst zoals bedoeld in § 1, kan de rechtbank in het vonnis dat de echtscheiding uitspreekt of bij een latere beslissing, op verzoek van de **economisch zwakste** echtgenoot een uitkering tot levensonderhoud toestaan ten laste van de andere echtgenoot.

De rechtbank kan het verzoek om een uitkering weigeren indien de verweerder bewijst dat verzoeker een zware fout heeft begaan die de voortzetting van de samenleving onmogelijk heeft gemaakt.

In geen geval wordt de uitkering tot levensonderhoud toegekend aan de echtgenoot die schuldig werd bevonden aan een in de artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403 of 405 van het Strafwetboek bedoeld feit dat is gepleegd tegen de persoon van de verweerder of aan een poging tot het plegen van een in de artikelen 375, 393, 394 of 397 van hetzelfde Wetboek bedoeld feit tegen diezelfde persoon.

In afwijking van artikel 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering kan de rechter in afwachting dat de beslissing over de strafvordering in kracht van gewijsde is getreden, aan de verzoeker een provisionele uitkering toekennen, hierbij rekening houdend met alle omstandigheden van de zaak. Hij kan het toekennen van deze provisionele uitkering ondergeschikt maken aan het stellen van een waarborg die hij bepaalt en waarvoor hij de nadere regels vaststelt.

§ 3. De rechtbank legt het bedrag van de onderhoudsuitkering vast die ten minste de staat van behoefte van de uitkeringsgerechtigde moet dekken.

De rechtbank houdt rekening met de inkomsten en mogelijkheden van de echtgenoten en met de aanzienlijke terugval van de economische situatie van de uitkeringsgerechtigde. **Deze terugval kan het gevolg zijn zowel van de keuzes die het koppel tijdens het samenwonen maakte, als van de echtscheiding.** Om die terugval te waarderen, baseert de rechter zich met name op de duur van het huwelijk, de leeftijd van partijen, **het**

pension sera dégressive et déterminer dans quelle mesure elle le sera.

La pension alimentaire ne peut excéder le tiers des revenus du conjoint débiteur.

§ 4. La durée de la pension ne peut être supérieure à celle du mariage.

En cas de circonstances exceptionnelles, si le bénéficiaire démontre qu'à l'expiration du délai visé à l'alinéa 1er, il reste, pour des raisons indépendantes de sa volonté, dans un état de besoin, le tribunal peut prolonger le délai. Dans ce cas, le montant de la pension correspond au montant nécessaire pour couvrir l'état de besoin du bénéficiaire.

§ 5. Si le défendeur prouve que l'état de besoin du demandeur résulte d'une décision prise unilatéralement par celui-ci, et sans que les besoins de la famille aient justifié ce choix, il peut être dispensé de payer la pension ou n'être tenu que de payer une pension réduite.

§ 6. Le tribunal qui accorde la pension constate que celle-ci est adaptée de plein droit aux fluctuations de l'indice des prix à la consommation.

Le montant de base de la pension correspond à l'indice des prix à la consommation du mois au cours duquel le jugement ou l'arrêt prononçant le divorce est coulé en force de chose jugée, à moins que le tribunal n'en décide autrement. Tous les douze mois, le montant de la pension est adapté en fonction de la hausse ou de la baisse de l'indice des prix à la consommation du mois correspondant.

Ces modifications sont appliquées à la pension dès l'échéance qui suit la publication au *Moniteur belge* de l'indice nouveau à prendre en considération.

Le tribunal peut, dans certains cas, appliquer un autre système d'adaptation de la pension au coût de la vie.

comportement durant le mariage quant à l'organisation de leurs besoins, la charge des enfants pendant la vie commune ou après celle-ci. Le juge peut décider le cas échéant que la pension sera dégressive et déterminer dans quelle mesure elle le sera.

La pension alimentaire **accordée sous forme de rente périodique** ne peut excéder le tiers des revenus du conjoint débiteur.

§ 4. La durée de la pension ne peut être supérieure à celle du mariage. **Cette durée court à compter de la date à laquelle le jugement ou arrêt prononçant le divorce est coulé en force de chose jugée.**

En cas de circonstances exceptionnelles, si le bénéficiaire démontre qu'à l'expiration du délai visé à l'alinéa 1er, il reste, pour des raisons indépendantes de sa volonté, dans un état de besoin, le tribunal peut prolonger le délai. Dans ce cas, le montant de la pension correspond au montant nécessaire pour couvrir l'état de besoin du bénéficiaire.

§ 5. Si le défendeur prouve que l'état de besoin du demandeur résulte d'une décision prise unilatéralement par celui-ci, et sans que les besoins de la famille aient justifié ce choix, il peut être dispensé de payer la pension ou n'être tenu que de payer une pension réduite.

§ 6. Le tribunal qui accorde la pension constate que celle-ci est adaptée de plein droit aux fluctuations de l'indice des prix à la consommation.

Le montant de base de la pension correspond à l'indice des prix à la consommation du mois au cours duquel le jugement ou l'arrêt prononçant le divorce est coulé en force de chose jugée, à moins que le tribunal n'en décide autrement. Tous les douze mois, le montant de la pension est adapté en fonction de la hausse ou de la baisse de l'indice des prix à la consommation du mois correspondant.

Ces modifications sont appliquées à la pension dès l'échéance qui suit la publication au *Moniteur belge* de l'indice nouveau à prendre en considération.

Le tribunal peut, dans certains cas, appliquer un autre système d'adaptation de la pension au coût de la vie.

ven of daarna. De rechter kan indien nodig beslissen dat de uitkering degressief zal zijn en in welke mate.

De onderhoudsuitkering mag niet hoger liggen dan een derde van het inkomen van de uitkeringsplichtige echtgenoot.

§ 4. De duur van de uitkering mag niet langer zijn dan die van het huwelijk.

In geval van buitengewone omstandigheden, kan de rechtbank de termijn verlengen, indien de uitkeringsgerechtigde aantoont dat hij bij het verstrijken van de in het eerste lid bedoelde termijn, om redenen onafhankelijk van zijn wil, nog steeds in staat van behoefte verkeert. In dit geval beantwoordt het bedrag van de uitkering aan het bedrag dat noodzakelijk is om de staat van behoefte van de uitkeringsgerechtigde te dekken.

§ 5. Indien de verweerder aantoont dat de staat van behoefte van verzoeker het gevolg is van een eenzijdig door deze laatste genomen beslissing en zonder dat de noden van de familie deze keuze gerechtvaardigd hebben, kan hij worden ontheven van het betalen van de uitkering of slechts verplicht worden tot het betalen van een verminderde uitkering.

§ 6. De rechtbank die de uitkering toekent, stelt vast dat deze van rechtswege aangepast wordt aan de schommelingen van het indexcijfer van de consumptieprijzen.

Het basisbedrag van de uitkering stemt overeen met het indexcijfer van de consumptieprijzen van de maand gedurende welke het vonnis of het arrest dat de echtscheiding uitspreekt, kracht van gewijsde heeft verkregen, tenzij de rechtbank er anders over beslist. Om de twaalf maanden wordt het bedrag van de uitkering van rechtswege aangepast in verhouding tot de verhoging of de verlaging van het indexcijfer van de consumptieprijzen van de overeenstemmende maand.

Deze wijzigingen worden op de uitkeringen toegepast vanaf de vervalldag die volgt op de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* van het in aanmerking te nemen nieuwe indexcijfer.

De rechtbank kan nochtans in bepaalde omstandigheden een ander systeem van aanpassing van de uitkering aan de kosten van levensonderhoud toepassen.

verloop van hun professionele loopbaan, hun gedrag tijdens het huwelijk inzake de organisatie van hun noden en het ten laste nemen van de kinderen tijdens het samenleven of daarna. De rechter kan indien nodig beslissen dat de uitkering degressief zal zijn en in welke mate.

De **als periodieke rente toegekende** onderhoudsuitkering mag niet hoger liggen dan een derde van het inkomen van de uitkeringsplichtige echtgenoot.

§ 4. De duur van de uitkering mag niet langer zijn dan die van het huwelijk. **Deze duur begint te lopen vanaf het tijdstip waarop het vonnis of arrest dat de echtscheiding uitspreekt in kracht van gewijsde treedt.**

In geval van buitengewone omstandigheden, kan de rechtbank de termijn verlengen, indien de uitkeringsgerechtigde aantoont dat hij bij het verstrijken van de in het eerste lid bedoelde termijn, om redenen onafhankelijk van zijn wil, nog steeds in staat van behoefte verkeert. In dit geval beantwoordt het bedrag van de uitkering aan het bedrag dat noodzakelijk is om de staat van behoefte van de uitkeringsgerechtigde te dekken.

§ 5. Indien de verweerder aantoont dat de staat van behoefte van verzoeker het gevolg is van een eenzijdig door deze laatste genomen beslissing en zonder dat de noden van de familie deze keuze gerechtvaardigd hebben, kan hij worden ontheven van het betalen van de uitkering of slechts verplicht worden tot het betalen van een verminderde uitkering.

§ 6. De rechtbank die de uitkering toekent, stelt vast dat deze van rechtswege aangepast wordt aan de schommelingen van het indexcijfer van de consumptieprijzen.

Het basisbedrag van de uitkering stemt overeen met het indexcijfer van de consumptieprijzen van de maand gedurende welke het vonnis of het arrest dat de echtscheiding uitspreekt, kracht van gewijsde heeft verkregen, tenzij de rechtbank er anders over beslist. Om de twaalf maanden wordt het bedrag van de uitkering van rechtswege aangepast in verhouding tot de verhoging of de verlaging van het indexcijfer van de consumptieprijzen van de overeenstemmende maand.

Deze wijzigingen worden op de uitkeringen toegepast vanaf de vervalldag die volgt op de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* van het in aanmerking te nemen nieuwe indexcijfer.

De rechtbank kan nochtans in bepaalde omstandigheden een ander systeem van aanpassing van de uitkering aan de kosten van levensonderhoud toepassen.

§ 7. Sauf si les parties ont convenu expressément le contraire, le tribunal peut, ultérieurement, à la demande d'une des parties, augmenter, réduire ou supprimer la pension, si, à la suite de circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties, son montant n'est plus adapté.

De même, si à la suite de la dissolution du mariage, la liquidation-partage du patrimoine commun ou de l'indivision ayant existé entre les époux entraîne une modification de leur situation financière qui justifie une adaptation de la pension alimentaire ayant fait l'objet d'un jugement ou d'une convention intervenus avant l'établissement de comptes de la liquidation, le tribunal peut adapter la pension.

§ 8. La pension peut à tout moment être remplacée, de l'accord des parties, par un capital homologué par le tribunal. A la demande du débiteur de la pension, le tribunal peut également accorder à tout moment la capitalisation.

§ 9. Les époux ne peuvent pas renoncer aux droits à la pension alimentaire avant la dissolution du mariage.

Ils peuvent néanmoins transiger, en cours de procédure, sur le montant de cette pension, aux conditions fixées par l'article 1257 du Code judiciaire.

§ 10. La pension n'est plus due au décès du débiteur, mais le bénéficiaire peut demander des aliments à charge de la succession aux conditions prévues à l'article.

La pension prend, en toute hypothèse, définitivement fin en cas de remariage du bénéficiaire de la pension ou

§ 7. Sauf si les parties ont convenu expressément le contraire, le tribunal peut, ultérieurement, à la demande d'une des parties, augmenter, réduire ou supprimer la pension, si, à la suite de circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties, son montant n'est plus adapté.

De même, si à la suite de la dissolution du mariage, la liquidation-partage du patrimoine commun ou de l'indivision ayant existé entre les époux entraîne une modification de leur situation financière qui justifie une adaptation de la pension alimentaire ayant fait l'objet d'un jugement ou d'une convention intervenus avant l'établissement de comptes de la liquidation, le tribunal peut adapter la pension.

§ 8. *Pour autant que cela soit compatible avec les moyens des deux parties, le juge peut accorder la pension sous forme de capital. Il peut, aux mêmes conditions, à tout moment, décider de convertir la pension en un capital. Il peut autoriser le paiement du capital par tranches, dont il déterminera la périodicité et le nombre.*

Il peut aussi, si le débiteur le propose, autoriser le paiement de la pension par la cession d'un bien, ou d'une quotité dans un bien, en propriété, en usufruit, ou en un autre droit réel de jouissance.

Les parties peuvent aussi convenir entre elles de la conversion en capital et de ses modalités.

§ 9. Les époux ne peuvent pas renoncer aux droits à la pension alimentaire avant la dissolution du mariage.

Ils peuvent néanmoins transiger, en cours de procédure, sur le montant de cette pension, **conformément à l'article 1255, § 5/1, du Code judiciaire.**

§ 10. La pension n'est plus due au décès du débiteur, mais le bénéficiaire peut demander des aliments à charge de la succession aux conditions prévues à l'article.

La pension prend, en toute hypothèse, définitivement fin en cas de remariage du bénéficiaire de la pension ou

§ 7. Uitgezonderd indien de partijen uitdrukkelijk het tegenovergestelde zijn overeengekomen, kan de rechtbank, op vordering van een van de partijen, de uitkering later verhogen, verminderen of afschaffen, indien, ingevolge nieuwe omstandigheden onafhankelijk van de wil van de partijen, het bedrag ervan niet meer is aangepast.

Indien ten gevolge van de ontbinding van het huwelijk, de vereffening en verdeling van het gemeenschappelijk vermogen of van de onverdeeldheid die tussen de echtgenoten bestond, aanleiding geeft tot een wijziging van hun financiële toestand, die een aanpassing rechtvaardigt van de uitkering tot levensonderhoud welke het voorwerp was van een vonnis of overeenkomst, gewezen of gesloten vóór de opmaak van de vereffeningssrekeningen, kan de rechtbank eveneens de uitkering aanpassen,

§ 8. De uitkering kan op elk ogenblik worden vervangen door een kapitaal mits een door de rechtbank gehomologeerd akkoord tussen de partijen. Op verzoek van de uitkeringsplichtige, kan de rechtbank eveneens op elk ogenblik de omzetting in een kapitaal toestaan.

§ 9. De echtgenoten kunnen voor de ontbinding van het huwelijk geen afstand doen van de rechten op een uitkering tot levensonderhoud.

Zij mogen in de loop van de procedure evenwel tot een vergelijk komen over het bedrag van die uitkering, met inachtneming van de in artikel 1257 van het Gerechtelijk Wetboek gestelde voorwaarden.

§ 10. De uitkering is niet meer verschuldigd bij overlijden van de uitkeringsplichtige, maar de uitkeringsgerechtigde mag levensonderhoud vorderen ten laste van de nalatenschap volgens de in artikel 205bis, § 1 en § § 3 tot 6, bepaalde voorwaarden.

De uitkering eindigt in ieder geval definitief in geval van een nieuw huwelijk van de uitkeringsgerechtigde of

§ 7. Uitgezonderd indien de partijen uitdrukkelijk het tegenovergestelde zijn overeengekomen, kan de rechtbank, op vordering van een van de partijen, de uitkering later verhogen, verminderen of afschaffen, indien, ingevolge nieuwe omstandigheden onafhankelijk van de wil van de partijen, het bedrag ervan niet meer is aangepast.

Indien ten gevolge van de ontbinding van het huwelijk, de vereffening en verdeling van het gemeenschappelijk vermogen of van de onverdeeldheid die tussen de echtgenoten bestond, aanleiding geeft tot een wijziging van hun financiële toestand, die een aanpassing rechtvaardigt van de uitkering tot levensonderhoud welke het voorwerp was van een vonnis of overeenkomst, gewezen of gesloten vóór de opmaak van de vereffeningssrekeningen, kan de rechtbank eveneens de uitkering aanpassen,

§ 8. Voor zover dit verenigbaar is met de belangen en mogelijkheden van beide partijen, kan de rechter de uitkering in de vorm van een kapitaal toekennen. Hij kan, onder dezelfde voorwaarden, op elk ogenblik beslissen om de toegekende uitkering in een kapitaal om te zetten. Hij kan toestaan dat het kapitaal in schijven wordt betaald, waarvan hij de periodiciteit en het aantal bepaalt.

Hij kan ook, indien de schuldenaar het voorstelt, toestaan dat de uitkering wordt betaald door overdracht van een goed, of van een aandeel in een goed, in eigendom, in vruchtgebruik of in een ander zakelijk genotsrecht.

De omzetting in kapitaal en de modaliteiten daarvan kunnen partijen ook in onderling overleg vastleggen.

§ 9. De echtgenoten kunnen voor de ontbinding van het huwelijk geen afstand doen van de rechten op een uitkering tot levensonderhoud.

Zij mogen in de loop van de procedure evenwel tot een vergelijk komen over het bedrag van die uitkering, **overeenkomstig artikel 1255, 5/1, van het Gerechtelijk Wetboek.**

§ 10. De uitkering is niet meer verschuldigd bij overlijden van de uitkeringsplichtige, maar de uitkeringsgerechtigde mag levensonderhoud vorderen ten laste van de nalatenschap volgens de in artikel 205bis, § 1 en § § 3 tot 6, bepaalde voorwaarden.

De uitkering eindigt in ieder geval definitief in geval van een nieuw huwelijk van de uitkeringsgerechtigde of

au moment où ce dernier fait une déclaration de cohabitation légale, sauf convention contraire des parties.

Le juge peut mettre fin à la pension lorsque le bénéficiaire vit maritalement avec une autre personne.

§ 11. Le tribunal peut décider qu'en cas de défaut d'exécution par le débiteur de son obligation de paiement, le bénéficiaire de la pension sera autorisé à percevoir les revenus de celui-ci ou ceux des biens qu'il administre en vertu de leur régime matrimonial, ainsi que toutes autres sommes qui lui sont dues par des tiers.

Cette décision est opposable à tout tiers débiteur, actuel ou futur, sur la notification qui leur en est faite par le greffier à la requête du demandeur.

Article 1400

Sont propres, quel que soit le moment de l'acquisition et sauf récompense s'il y a lieu:

1. les accessoires d'immeubles ou de droits immobiliers propres;
2. les accessoires de valeurs mobilières propres;
3. les biens cédés à l'un des époux par un de ses ascendants soit pour le remplir de ce qui lui est dû, soit à charge de payer une dette de l'ascendant envers un tiers;
4. la part acquise par l'un des époux dans un bien dont il est déjà copropriétaire;
5. les biens et droits qui, par l'effet d'une subrogation réelle, remplacent des propres, ainsi que les biens acquis en emploi ou en remploi;
6. les outils et les instruments servant à l'exercice de la profession;

au moment où ce dernier fait une déclaration de cohabitation légale, sauf convention contraire des parties.

Le juge peut mettre fin à la pension lorsque le bénéficiaire vit maritalement avec une autre personne.

Ce paragraphe n'est pas applicable si la pension a été accordée sous la forme d'un capital ou a été convertie en capital.

§ 11. Le tribunal peut décider qu'en cas de défaut d'exécution par le débiteur de son obligation de paiement, le bénéficiaire de la pension sera autorisé à percevoir les revenus de celui-ci ou ceux des biens qu'il administre en vertu de leur régime matrimonial, ainsi que toutes autres sommes qui lui sont dues par des tiers.

Cette décision est opposable à tout tiers débiteur, actuel ou futur, sur la notification qui leur en est faite par le greffier à la requête du demandeur.

Article 1400

Sont propres, quel que soit le moment de l'acquisition et sauf récompense s'il y a lieu:

1. les accessoires d'immeubles ou de droits immobiliers propres;
2. les accessoires de valeurs mobilières propres;
3. les biens cédés à l'un des époux par un de ses ascendants soit pour le remplir de ce qui lui est dû, soit à charge de payer une dette de l'ascendant envers un tiers;
4. la part acquise par l'un des époux dans un bien dont il est déjà copropriétaire;
5. les biens et droits qui, par l'effet d'une subrogation réelle, remplacent des propres, ainsi que les biens acquis en emploi ou en remploi;
6. les outils et les instruments servant à l'exercice de la profession;

op het ogenblik waarop deze laatste een verklaring van wettelijke samenwoning doet, tenzij de partijen anders overeenkomen.

De rechter kan de onderhoudsverplichting beëindigen wanneer de uitkeringsgerechtigde samenleeft met een andere persoon als waren zij gehuwd.

§ 11. De rechtbank kan beslissen dat in geval de uitkeringsplichtige zijn verplichting tot betaling niet nakomt, het de uitkeringsgerechtigde toegestaan is diens inkomsten of diens goederen die hij overeenkomstig hun huwelijksvermogensstelsel beheert, alsmede alle andere bedragen die hem door derden verschuldigd zijn, in ontvangst te nemen.

Deze beslissing kan worden tegengeworpen aan elke derde, huidige of toekomstige schuldenaar, op grond van de kennisgeving ervan die hen door de griffier gedaan wordt op verzoek van de eiser.

Artikel 1400

Eigen zijn, ongeacht het tijdstip van verkrijging en behoudens vergoeding indien daartoe aanleiding bestaat:

1. het toebehoren van eigen onroerende goederen of onroerende rechten;
2. het toebehoren van eigen waardepapieren;
3. de goederen aan een der echtgenoten overgedragen door een van zijn bloedverwanten in de opgaande lijn, hetzij om te voldoen wat hij hem verschuldigd is, hetzij onder verplichting een schuld van die bloedverwant aan een derde te betalen;
4. het aandeel door een der echtgenoten verkregen in een goed waarvan hij reeds medeëigenaar is;
5. de goederen en rechten die ten gevolge van zaakvervangings in de plaats treden van eigen goederen, alsook de goederen verkregen uit belegging of wederbelegging;
6. de gereedschappen en werktuigen die dienen tot het uitoefenen van het beroep;

op het ogenblik waarop deze laatste een verklaring van wettelijke samenwoning doet, tenzij de partijen anders overeenkomen.

De rechter kan de onderhoudsverplichting beëindigen wanneer de uitkeringsgerechtigde samenleeft met een andere persoon als waren zij gehuwd.

Deze paragraaf is niet toepasselijk indien de uitkering in de vorm van een kapitaal is toegekend of in een kapitaal is omgezet.

§ 11. De rechtbank kan beslissen dat in geval de uitkeringsplichtige zijn verplichting tot betaling niet nakomt, het de uitkeringsgerechtigde toegestaan is diens inkomsten of diens goederen die hij overeenkomstig hun huwelijksvermogensstelsel beheert, alsmede alle andere bedragen die hem door derden verschuldigd zijn, in ontvangst te nemen.

Deze beslissing kan worden tegengeworpen aan elke derde, huidige of toekomstige schuldenaar, op grond van de kennisgeving ervan die hen door de griffier gedaan wordt op verzoek van de eiser.

Artikel 1400

Eigen zijn, ongeacht het tijdstip van verkrijging en behoudens vergoeding indien daartoe aanleiding bestaat:

1. het toebehoren van eigen onroerende goederen of onroerende rechten;
2. het toebehoren van eigen waardepapieren;
3. de goederen aan een der echtgenoten overgedragen door een van zijn bloedverwanten in de opgaande lijn, hetzij om te voldoen wat hij hem verschuldigd is, hetzij onder verplichting een schuld van die bloedverwant aan een derde te betalen;
4. het aandeel door een der echtgenoten verkregen in een goed waarvan hij reeds medeëigenaar is;
5. de goederen en rechten die ten gevolge van zaakvervangings in de plaats treden van eigen goederen, alsook de goederen verkregen uit belegging of wederbelegging;
6. de gereedschappen en werktuigen die dienen tot het uitoefenen van het beroep;

7. les droits résultant d'une assurance de personnes, souscrite par le bénéficiaire lui-même, acquis par lui au décès de son conjoint ou après la dissolution du régime.

Article 1401

Sont propres, quel que soit le moment de l'acquisition:

1. les vêtements et objets a usage personnel;
2. le droit de propriété littéraire, artistique ou industrielle;
3. le droit à réparation d'un préjudice corporel ou moral personnel;
4. le droit aux pensions, rentes viagères ou allocations de même nature, dont un seul des époux est titulaire;
5. les droits résultant de la qualité d'associé liés à des parts ou actions sociales communes dans des sociétés où toutes les parts ou actions sociales sont nominatives, si celles-ci sont attribuées à un seul conjoint ou inscrites à son nom.

Article 1405

Sont communs:

1. les revenus de l'activité professionnelle de chacun des époux, tous revenus ou indemnités en tenant lieu ou les complétant, ainsi que les revenus provenant de l'exercice de mandats publics ou privés;
2. les fruits, revenus, intérêts de leurs biens propres;

7. La prestation qui est due en exécution d'un contrat d'assurance vie individuelle, lorsque le contrat est conclu par un des époux, et que la prestation est due au preneur d'assurance au décès de son conjoint. Cette disposition s'applique à toute prestation, qu'elle soit payée sous la forme d'un capital ou d'une rente.

Article 1401

Sont propres, quel que soit le moment de l'acquisition:

- 1 les vêtements et objets a usage personnel;
2. le droit de propriété littéraire, artistique ou industrielle;
3. le droit à réparation d'un préjudice corporel ou moral personnel;
4. le droit aux pensions, rentes viagères ou allocations de même nature, dont un seul des époux est titulaire;
5. les droits résultant de la qualité d'associé liés à des parts ou actions sociales communes dans des sociétés où toutes les parts ou actions sociales sont nominatives, si celles-ci sont attribuées à un seul conjoint ou inscrites à son nom.

6. La prestation qui est due en exécution d'un contrat d'assurance vie individuelle, lorsque le contrat est conclu par un des époux et que la prestation est due, au décès du preneur d'assurance, à son conjoint. Cette disposition s'applique à toute prestation, qu'elle soit payée sous la forme d'un capital ou d'une rente.

Article 1405

Font partie du patrimoine commun, les acquêts des époux. Les acquêts sont:

- 1. les revenus de l'activité professionnelle de chacun des époux, tous revenus ou indemnités en tenant lieu ou les complétant, ainsi que les revenus provenant de l'exercice de mandats publics ou privés;**
- 2. les revenus des biens propres de chacun des époux;**

7. de rechten verbonden aan een personenverzekering door de begunstigde zelf gesloten, die hij verkrijgt bij het overlijden van zijn echtgenoot of na de ontbinding van het stelsel.

Artikel 1401

Eigen zijn, ongeacht het tijdstip van verkrijging:

1. de klederen en voorwerpen voor persoonlijk gebruik;
2. het literaire, artistieke of industriële eigendomsrecht;
3. het recht op herstel van persoonlijke lichamelijke of morele schade;
4. het recht op een pensioen, lijfrente of soortgelijke uitkering, dat een der echtgenoten alleen bezit;
5. de lidmaatschapsrechten verbonden aan gemeenschappelijke aandelen in vennootschappen waarin alle aandelen op naam zijn, indien die toebedeeld zijn aan of ingeschreven zijn op naam van één echtgenoot alleen.

Artikel 1405

Gemeenschappelijk zijn:

1. de inkomsten uit de beroepsbezigheden van elk der echtgenoten, alle inkomsten of vergoedingen die ze vervangen of aanvullen, evenals de inkomsten uit openbare of particuliere mandaten;
2. de vruchten, inkomsten, interesten van hun eigen goederen;

7. de uitkering die verschuldigd is in uitvoering van een individueel levensverzekeringscontract, wanneer het contract door een van de echtgenoten is gesloten, en de uitkering aan de verzekeringsnemer bij overlijden van zijn echtgenoot verschuldigd is. Deze bepaling is toepasselijk op iedere uitkering, ongeacht of ze in de vorm van een kapitaal of van een rente betaald wordt.

Artikel 1401

Eigen zijn, ongeacht het tijdstip van verkrijging:

1. de klederen en voorwerpen voor persoonlijk gebruik;
2. het literaire, artistieke of industriële eigendomsrecht;
3. het recht op herstel van persoonlijke lichamelijke of morele schade;
4. het recht op een pensioen, lijfrente of soortgelijke uitkering, dat een der echtgenoten alleen bezit;
5. de lidmaatschapsrechten verbonden aan gemeenschappelijke aandelen in vennootschappen waarin alle aandelen op naam zijn, indien die toebedeeld zijn aan of ingeschreven zijn op naam van één echtgenoot alleen.

6. De uitkering die verschuldigd is in uitvoering van een individueel levensverzekeringscontract, wanneer het contract door een van de echtgenoten is gesloten en de uitkering bij overlijden van de verzekeringsnemer aan zijn echtgenoot verschuldigd is. Deze bepaling is toepasselijk op iedere uitkering, ongeacht of ze in de vorm van een kapitaal of van een rente betaald wordt.”.

Artikel 1405

Tot het gemeenschappelijk vermogen behoren de aanwinsten van de echtgenoten. Aanwinsten zijn:

- 1. de inkomsten uit de beroepsbezigheden van elk der echtgenoten, alle inkomsten of vergoedingen die ze vervangen of aanvullen, evenals de inkomsten uit openbare of particuliere mandaten;**
- 2. de inkomsten van eigen goederen van ieder van de echtgenoten;**

3. les biens donnés ou légués aux deux époux conjointement ou à l'un d'eux avec stipulation que ces biens seront communs;

4. tous biens dont il n'est pas prouvé qu'ils sont propres à l'un des époux par application d'une disposition de la loi.

3. les revenus des biens communs;

4. les biens donnés ou légués aux deux époux conjointement ou à l'un d'eux avec stipulation que ces biens seront communs;

5. les biens acquis par les époux, ensemble ou séparément, directement ou indirectement, au moyen des biens mentionnés aux alinéas précédents;

6. les biens dont il n'est pas prouvé qu'ils sont propres à l'un des époux par application d'une disposition de la loi.

Article 1405/1

Sont également des acquêts, et font donc partie du patrimoine commun, sauf récompense si et pour autant que les primes aient été payées avec des deniers propres, les biens suivants relatifs à un contrat d'assurance sur la vie individuel, conclu pendant la durée du régime matrimonial par un des époux, sur sa tête ou sur celle de son conjoint:

1. la prestation qui est due pendant la durée du régime matrimonial, qu'elle soit payée sous la forme d'un capital ou d'une rente.

2. le montant perçu suite au rachat pendant la durée du régime matrimonial;

3. la valeur de rachat du contrat, si la prestation est due après la dissolution du régime matrimonial pour une autre cause que le décès; cette valeur de rachat est déterminée à la date de la dissolution.

Article 1405/2

La pension complémentaire qui est versée sous la forme de revenus périodiques est un acquêt et fait donc partie du patrimoine commun à concurrence des paiements dus pendant la durée du régime matrimonial.

§ 2. La pension complémentaire qui est versée sous la forme de revenus périodiques revient, pour les paiements dus après la dissolution du régime matrimonial, exclusivement à l'époux pensionné.

3. de goederen geschonken of vermaakt aan de twee echtgenoten samen of aan een van hen onder beding dat die goederen gemeenschappelijk zullen zijn;

4. alle goederen waarvan niet bewezen is dat zij aan een der echtgenoten eigen zijn ingevolge enige wetsbepaling.

3. de inkomsten van gemeenschappelijke goederen;

4. de goederen geschonken of vermaakt aan de twee echtgenoten samen of aan een van hen onder beding dat die goederen gemeenschappelijk zullen zijn;

5. de goederen die de echtgenoten, samen of afzonderlijk, rechtstreeks of onrechtstreeks verwerven met goederen zoals in de vorige alinea's vermeld;

6. de goederen waarvan niet bewezen is dat ze aan een der echtgenoten eigen zijn ingevolge enige wetsbepaling.

Nieuw artikel 1405/1

Zijn eveneens aanwinsten, en behoren dus tot het gemeenschappelijk vermogen, behoudens vergoeding indien en voor zover premies met eigen gelden werden betaald, de volgende goederen die betrekking hebben op een individueel levensverzekeringscontract dat door een van de echtgenoten tijdens het huwelijkstelsel is gesloten, op zijn hoofd of op het hoofd van zijn echtgenoot:

1. de uitkering die tijdens het huwelijkstelsel verschuldigd is, ongeacht of ze in de vorm van een kapitaal of van een rente betaald wordt;

2. het bedrag dat ingevolge de afkoop tijdens het huwelijkstelsel wordt ontvangen;

3. de afkoopwaarde van het contract indien de prestatie verschuldigd is na ontbinding van het huwelijkstelsel om een andere oorzaak dan het overlijden; deze afkoopwaarde wordt bepaald op het ogenblik van de ontbinding.

Nieuw artikel 1405/2

§ 1. Het aanvullend pensioen dat in de vorm van periodieke inkomsten wordt uitgekeerd is een aanwinst en behoort dus tot het gemeenschappelijk vermogen ten belope van de betalingen die tijdens het huwelijkstelsel verschuldigd zijn.

§ 2. Het aanvullend pensioen dat in de vorm van periodieke inkomsten wordt uitgekeerd komt voor de betalingen die na ontbinding van het huwelijkstelsel verschuldigd zijn, exclusief de pensioengerechtigde echtgenoot toe.

§ 3. La pension complémentaire qui est versée pendant la durée du régime matrimonial sous la forme d'un capital, est un acquêt et fait donc partie du patrimoine commun.

Si néanmoins, après que la pension complémentaire ait été versée sous la forme d'un capital, le régime matrimonial est dissous pour une autre cause que le décès de l'époux pensionné, cet époux aura droit à une récompense à charge du patrimoine commun, pour la part de la prestation totale qui correspond à la valeur en capital de la pension complémentaire pour la période postérieure à la dissolution du régime, comme il est dit à l'article 1435/2.

§ 4. La pension complémentaire qui est due, après la dissolution du régime matrimonial, à l'époux pensionné, sous la forme d'un capital, revient à lui seul. Il n'est dû au patrimoine commun ni récompense ni valeur de rachat.

§ 5. La pension complémentaire qui est due au conjoint survivant, en cas de décès de l'époux assuré, lui est propre, sans récompense au patrimoine commun. Cette disposition vaut pour toute pension complémentaire, qu'elle soit payée sous la forme d'un capital ou d'une rente.

Article 1433

Il est de même dû récompense au patrimoine commun à concurrence du préjudice qu'il a subi en conséquence d'un des actes énumérés à l'article 1422, lorsque ce préjudice n'a pas été entièrement réparé par l'annulation de l'acte ou lorsque l'annulation n'a pas été demandée ou obtenue.

Article 1433

Il est de même dû récompense au patrimoine commun à concurrence du préjudice qu'il a subi en conséquence d'un des actes énumérés à l'article 1422, lorsque ce préjudice n'a pas été entièrement réparé par l'annulation de l'acte ou lorsque l'annulation n'a pas été demandée ou obtenue.

Il est également dû récompense au patrimoine commun à concurrence du préjudice qu'il a subi suite à un acte accompli par un des époux qui a détourné ses pouvoirs de gestion, s'il ne peut démontrer qu'il a, par cet acte, servi l'intérêt de la famille.

Le conjoint qui, pendant la durée du régime matrimonial, exerce son activité professionnelle au sein d'une structure sociétaire propre doit récompense au patrimoine commun si et dans la mesure où ce patrimoine n'a pas perçu ce qu'il aurait raisonnablement pu percevoir comme revenus professionnels si

§ 3. Het aanvullend pensioen dat tijdens het huwelijksstelsel in de vorm van een kapitaal wordt uitgekeerd, is een aanwinst en behoort dus tot het gemeenschappelijk vermogen.

Indien echter, nadat het aanvullend pensioen in de vorm van een kapitaal werd uitgekeerd, het huwelijksstelsel om een andere oorzaak dan het overlijden van de pensioengerechtigde echtgenoot wordt ontbonden, heeft deze echtgenoot recht op een vergoeding ten laste van het gemeenschappelijk vermogen, voor het deel van de totale uitkering dat overeenstemt met de kapitaalswaarde van het aanvullend pensioen waarop hij na de ontbinding gerechtigd is, zoals in artikel 1435/2 bepaald.

§ 4. Het aanvullend pensioen dat na de ontbinding van het huwelijksstelsel in de vorm van een kapitaal aan de pensioengerechtigde echtgenoot wordt uitbetaald, komt uitsluitend deze echtgenoot toe. Aan het gemeenschappelijk vermogen is geen vergoeding noch afkoopwaarde verschuldigd.

§ 5. Het aanvullend pensioen dat in geval van overlijden van de verzekerde echtgenoot aan de langstlevende echtgenoot wordt uitbetaald, is hem eigen, zonder vergoeding aan het gemeenschappelijk vermogen. Deze bepaling geldt voor ieder aanvullend pensioen, ongeacht of zij in de vorm van een kapitaal of van een rente uitbetaald wordt.

Artikel 1433

Aan het gemeenschappelijk vermogen is eveneens vergoeding verschuldigd ten belope van de schade die het heeft geleden wegens een van de handelingen bedoeld in artikel 1422, indien die schade niet geheel is hersteld door de nietigverklaring van de handeling of indien de nietigverklaring niet is gevraagd of verkregen.

Artikel 1433

Aan het gemeenschappelijk vermogen is eveneens vergoeding verschuldigd ten belope van de schade die het heeft geleden wegens een van de handelingen bedoeld in artikel 1422, indien die schade niet geheel is hersteld door de nietigverklaring van de handeling of indien de nietigverklaring niet is gevraagd of verkregen.

Aan het gemeenschappelijk vermogen is ook vergoeding verschuldigd ten belope van de schade die het heeft geleden wegens een handeling die een echtgenoot heeft gesteld met afwending van zijn bestuursbevoegdheid, als hij niet kan aantonen dat hij met deze handeling het belang van het gezin heeft gediend.

De echtgenoot die, tijdens de duur van het huwelijksstelsel, zijn beroepsactiviteit uitoefent binnen een eigen vennootschapsstructuur is vergoeding aan het gemeenschappelijk vermogen verschuldigd indien en voor zover dit vermogen niet heeft ontvangen wat het redelijkerwijze als beroepsinkomsten

Article 1434

Il est dû récompense par le patrimoine commun à concurrence des fonds propres ou provenant de l'aliénation d'un bien propre qui sont entrés dans ce patrimoine, sans qu'il y ait eu emploi ou remploi et généralement toutes les fois qu'il a tiré profit des biens propres d'un époux.

Article 1434

l'activité professionnelle avait été exercée en-dehors d'une telle structure sociétaire.

Il est dû récompense par le patrimoine commun chaque fois qu'il a tiré profit des biens propres d'un des époux. Il n'y a pas profit pour le patrimoine commun si des deniers propres ont été consommés pour des dépenses qui, compte tenu des ressources du ménage, sont excessives.

Article 1435/1

Par dérogation à la règle prévue à l'article précédent, la récompense due pour l'acquisition d'outils et d'instruments servant à l'exercice de la profession ne peut pas être supérieure à la valeur résiduaire de ces biens à la date de la dissolution du régime.

1435/2

§ 1er. La récompense dont question à l'article 1405/2, est égale à une fraction de la prestation totale de la pension versée. Cette fraction correspond au rapport entre, d'une part, le solde au moment de la dissolution du régime matrimonial du nombre d'années d'espérance de vie du conjoint retraité calculée au moment où le capital de pension a été versé, et, d'autre part, le nombre total d'années de cette espérance de vie calculée à ce même moment.

§ 2. L'espérance de vie est calculée sur la base des tables de mortalité visées par l'article 19 § 1er de l'arrêté royal du 14 novembre 2003 portant exécution de la loi du 28 avril 2003 relative aux pensions complémentaires et au régime fiscal de celles-ci et de certains avantages complémentaires en matière de sécurité sociale.

§ 3. L'époux retraité n'a néanmoins pas droit à récompense pour les deniers, provenant de la prestation dont il est question au présent article, qui ont été utilisés pendant le mariage sans profit pour le patrimoine commun, comme il est dit à l'article 1434.

Artikel 1434

Het gemeenschappelijk vermogen is vergoeding verschuldigd ten belope van de eigen of uit vervreemding van een eigen goed voortkomende gelden die in dat vermogen zijn gevallen en niet zijn belegd of wederbelegd, alsook, in het algemeen, telkens als het voordeel heeft getrokken uit de eigen goederen van een der echtgenoten.

had kunnen ontvangen indien de beroepsactiviteit buiten een dergelijke vennootschapsstructuur uitgeoefend zou zijn.

Artikel 1434

Het gemeenschappelijk vermogen is vergoeding verschuldigd telkens als het voordeel heeft getrokken uit de eigen goederen van een der echtgenoten. Er is geen voordeel voor het gemeenschappelijk vermogen als eigen gelden werden verteerd door uitgaven die, gelet op de bestaansmiddelen van het gezin, buitensporig zijn.

Nieuw artikel 1435/1

Bij afwijking van de regel in het vorige artikel vermeld, kan de vergoeding die verschuldigd is voor het verkrijgen van gereedschappen en werktuigen die dienen tot het uitoefenen van het beroep niet hoger zijn dan de restwaarde van deze goederen bij de ontbinding van het stelsel.

Nieuw artikel 1435/2

§ 1. De vergoeding waarvan sprake in artikel 1405/2, is gelijk aan een breukdeel van het totaal uitgekeerde pensioenkapitaal. Dat breukdeel stemt overeen met de verhouding tussen, enerzijds, het op het tijdstip van ontbinding van het huwelijksstelsel overblijvend aantal jaren levensverwachting van de pensioengerechtigde echtgenoot, berekend op het tijdstip waarop het pensioenkapitaal uitgekeerd werd, en, anderzijds, het totaal aantal jaren levensverwachting, op dat tijdstip berekend.

§ 2. De levensverwachting wordt berekend volgens de sterftetafels bedoeld bij artikel 19, § 1, van het koninklijk besluit van 14 november 2003 tot uitvoering van de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid.

§ 3. De pensioengerechtigde echtgenoot heeft echter geen recht op vergoeding voor de gelden, voortkomend van de uitkering waarvan sprake in dit artikel, die tijdens het huwelijk zijn besteed zonder voordeel voor het gemeenschappelijk vermogen, zoals bepaald in artikel 1434.

Article 1442

L'époux à qui une récompense reste due peut, avec l'accord de son conjoint ou à défaut avec l'autorisation du tribunal, prélever, lors du partage, des biens communs à concurrence de ce qui lui est dû et dont la valeur est, en cas de contestation, déterminée par le tribunal.

Ce prélèvement ne peut porter atteinte aux droits d'attribution reconnus à l'autre époux par les articles 1446 et 1447.

Article 1443

L'époux qui reste débiteur d'une récompense en règle le montant en espèces, à moins que l'autre époux n'accepte de prélever, lors du partage, à due concurrence, des biens communs dont la valeur est, en cas de contestation, déterminée par le tribunal.

Article 1447

Lorsque le régime légal prend fin par le divorce, la séparation de corps ou la séparation de biens, chacun des époux peut au cours des opérations de liquidation, demander au tribunal de faire application à son profit des dispositions visées à l'article 1446.

Il est fait droit, sauf circonstances exceptionnelles, à la demande formulée par l'époux qui a été victime d'un fait visé aux articles 375, 398 à 400, 402, 403 ou 405 de Code pénal ou d'une tentative d'un fait visé aux articles 375, 393, 394 ou 397 du même Code lorsque l'autre époux a été condamné de ce chef par une décision coulée en force de chose jugée.

Le tribunal statue en considération des intérêts sociaux et familiaux en cause et des droits de récompense ou de créance au profit de l'autre époux.

Le tribunal fixe la date de l'exigibilité de la soulte éventuelle.

Article 1442

Les récompenses dues au patrimoine commun ou par le patrimoine commun sont, pour autant que possible, réglées en moins prenant dans la masse de partage.

Article 1443

Abrogé

Article 1447

Lorsque le régime matrimonial est dissous par le divorce pour cause de désunion irrémédiable, par la séparation de corps ou par la séparation de biens judiciaire, chacun des époux peut demander à se faire attribuer par préférence moyennant soulte s'il y a lieu, l'immeuble commun ou indivis servant au logement de la famille, éventuellement avec les meubles meublants qui le garnissent, ou l'immeuble commun ou indivis servant à l'exercice de sa profession, éventuellement avec les meubles à usage professionnel qui le garnissent.

Si les époux ne s'entendent pas sur l'exercice de ce droit, la question sera, conformément à l'article 1207 du Code judiciaire, invoquée et traitée comme un élément du partage judiciaire. La question sera tranchée, pour chaque bien dont l'attribution est demandée, en considération des intérêts que chacun des époux peut faire valoir, et en tenant compte des possibilités financières de celui qui devra payer une soulte s'il y a lieu.

Il est fait droit, sauf circonstances exceptionnelles, à la demande formulée par l'époux qui a été victime d'un fait visé aux articles 375, 398 à 400, 402,

Artikel 1442

De echtgenoot die nog vergoeding te vorderen heeft, kan met instemming van de andere echtgenoot of, bij gebreke daarvan, met machtiging van de rechtbank, ten belope van hetgeen hem verschuldigd is, bij de verdeling gemeenschappelijke goederen voorafnemen, waarvan de waarde, in geval van geschil, bepaald wordt door de rechtbank.

Deze voorafneming mag geen afbreuk doen aan de rechten van toewijzing die de andere echtgenoot bezit op grond van de artikelen 1446 en 1447.

Artikel 1443

De echtgenoot die nog vergoeding verschuldigd is, voldoet die in geld, tenzij de andere echtgenoot bereid is om bij de verdeling tot het passende beloop gemeenschappelijke goederen vooraf te nemen, waarvan de waarde, in geval van geschil, bepaald wordt door de rechtbank.

Artikel 1447

Wanneer het wettelijk stelsel eindigt door echtscheiding, scheiding van tafel en bed of scheiding van goederen, kan elk der echtgenoten in de loop van de vereffeningsprocedure aan de rechtbank te zijnen voordele toepassing van artikel 1446 vragen.

Behoudens uitzonderlijke omstandigheden wordt het verzoek ingewilligd dat uitgaat van de echtgenoot die slachtoffer is van een feit als bedoeld in de artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403 of 405 van het Strafwetboek of van een poging tot een feit als bedoeld in de artikelen 375, 393, 394 of 397 van hetzelfde Wetboek, wanneer de andere echtgenoot uit dien hoofde is veroordeeld bij een in kracht van gewijsde gegane beslissing.

De rechtbank beslist met inachtneming van de maatschappelijke en gezinsbelangen die erbij betrokken zijn en van de vergoedings- of vorderingsrechten van de andere echtgenoot.

De rechtbank bepaalt de datum waarop de eventuele opleg opeisbaar wordt.

Artikel 1442

De vergoedingen die aan of door het gemeenschappelijk vermogen verschuldigd zijn, worden zo mogelijk door minder ontvangst in de verdelingsmassa verrekend.

Artikel 1443

Opgeheven

Artikel 1447

Indien het huwelijksstelsel ontbonden is door echtscheiding wegens onherstelbare ontwrichting van het huwelijk, door scheiding van tafel en bed of door de gerechtelijke scheiding van goederen, kan elk van de echtgenoten aanspraak maken op de toewijzing, tegen opleg indien daartoe grond bestaat, van het gemeenschappelijk of onverdeeld onroerend goed dat tot gezinswoning dient, eventueel samen met het daarin aanwezige huisraad, of van het gemeenschappelijk of onverdeeld onroerend goed dat voor uitoefening van zijn beroep dient, eventueel samen met de roerende zaken die aldaar aanwezig zijn voor beroepsdoeleinden.

Indien de echtgenoten het over de uitoefening van dit recht niet eens zijn, wordt het geschil overeenkomstig artikel 1207 van het Gerechtelijk Wetboek als onderdeel van de gerechtelijke verdeling ingeroepen en behandeld. Het geschil wordt, voor elk goed waarvan de toewijzing wordt gevraagd, beoordeeld met inachtneming van de belangen die ieder van de echtgenoten kan laten gelden, en rekening houdend met de financiële mogelijkheden van degene die de opleg desgevallend zal moeten betalen.

Behoudens uitzonderlijke omstandigheden wordt het verzoek ingewilligd dat uitgaat van de echtgenoot die slachtoffer is van een feit als bedoeld in de

403, 405, 409 § 1er à 3 et 5, et 422bis du Code pénal ou d'une tentative d'un fait visé aux articles 375, 393 à 397, 401, 404 et 409 § 4, du même code, lorsque l'autre époux a été par une décision coulée en force de chose jugée reconnu coupable de ce chef comme auteur, coauteur ou complice.

Article 1467

Lorsqu'un époux a laissé l'administration de ses biens à son conjoint, celui-ci n'est tenu, soit sur la demande que le premier pourrait lui faire, soit à la dissolution du régime, qu'à la représentation des fruits existants et il n'est point comptable de ceux qui ont été consommés jusqu'alors.

Article 1467

Abrogé

Article 1469

Sans préjudice de l'application de l'article 215, § 1er et sous réserve des dispositions de l'alinéa 2 de l'article 815, chacun des époux peut à tout moment demander le partage de tout ou partie des biens indivis entre eux.

Article 1469

Sans préjudice de l'application de l'article 215, § 1er et sous réserve des dispositions de l'alinéa 2 de l'article 815, chacun des époux peut à tout moment demander le partage de tout ou partie des biens indivis entre eux.

Le rachat par l'un des époux de la part de l'autre époux dans un ou plusieurs biens ne peut avoir lieu qu'en vente publique ou moyennant l'autorisation du tribunal.

L'article 1446 s'applique par analogie au partage de ces biens indivis après le décès d'un des époux. L'article 1447 s'applique par analogie dans tous les autres cas où il y a lieu au partage de ces biens indivis, même en cas de partage pendant le mariage.

Article 1595

Le contrat de vente ne peut avoir lieu entre époux que dans les quatre cas suivants:

1° Celui où l'un des deux époux cède des biens à l'autre, séparé judiciairement d'avec lui, en paiement de ses droits;

2° Celui où la cession que le mari fait à sa femme, même non séparée, a une cause légitime, telle que le remploi de ses immeubles aliénés, ou de deniers à elle appartenant, si ces immeubles ou deniers ne tombent pas en communauté;

3° Celui où la femme cède des biens à son mari en paiement d'une somme qu'elle lui aurait promise en dot, et lorsqu'il y a exclusion de communauté;

Article 1595

Abrogé

Artikel 1467

Wanneer een echtgenoot het beheer van zijn goederen aan de andere echtgenoot heeft gelaten, is deze, hetzij op verzoek van de eerstgenoemde, hetzij bij de ontbinding van het stelsel, slechts gehouden tot het opleveren van de aanwezige vruchten, en hij is geen verantwoording schuldig van die welke tot dan toe zijn gebruikt.

Artikel 1469

Onverminderd de toepassing van artikel 215, § 1, en onder voorbehoud van de bepalingen van artikel 815, tweede lid, kan elk der echtgenoten te allen tijde verdeling vorderen van al hun onverdeelde goederen of een deel ervan.

De ene echtgenoot kan het aandeel van de andere in een of meer goederen slechts inkopen op een openbare verkoping of met machtiging van de rechter.

Artikel 1595

Tussen echtgenoten kan geen koopcontract worden aangegaan, dan in de vier volgende gevallen:

1° Wanneer een van de echtgenoten aan de andere echtgenoot, van wie hij gerechtelijk gescheiden is, goederen overdraagt tot voldoening van diens rechten;

2° Wanneer de overdracht die de man doet aan zijn vrouw, zelfs als hij van haar niet gescheiden is, een wettige oorzaak heeft, zoals de wederbelegging van haar vervreemde onroerende goederen of van penningen die haar toebehoren, indien die onroerende goederen of penningen niet in de gemeenschap vallen;

3° Wanneer de vrouw aan haar man goederen overdraagt tot betaling van een geldsom die zij hem als huwelijksgoed beloofd heeft, en er geen gemeenschap van goederen is.

artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403, 405, 409 § 1 tot 3 en 5, en 422bis van het strafwetboek of van een poging tot het plegen van een feit als bedoeld in de artikelen 375, 393 tot 397, 401, 404 en 409 § 4 van hetzelfde wetboek, indien de andere echtgenoot door een in kracht van gewijsde gegane beslissing uit dien hoofde als dader, mededader of medeplichtige schuldig werd bevonden.

Artikel 1467

Opgeheven

Artikel 1469

Onverminderd de toepassing van artikel 215, § 1, en onder voorbehoud van de bepalingen van artikel 815, tweede lid, kan elk der echtgenoten te allen tijde verdeling vorderen van al hun onverdeelde goederen of een deel ervan.

Artikel 1446 is van overeenkomstige toepassing op de verdeling van deze onverdeelde goederen na het overlijden van één van de echtgenoten. Artikel 1447 is van overeenkomstige toepassing in alle overige gevallen waarin tot verdeling van deze onverdeelde goederen wordt overgegaan, ook in geval van verdeling tijdens het huwelijk.“.

Artikel 1595

Opgeheven

4° Celui où l'un des époux rachète en vente publique ou avec l'autorisation du tribunal, la part de son conjoint dans un bien indivis entre eux.

Sauf, dans ces quatre cas, les droits des héritiers des parties contractantes, s'il y a avantage indirect.

Code judiciaire

Article 1255

§ 1er. Lorsque le divorce est sollicité conjointement en vertu de l'article 229, § 2, du Code civil, le juge prononce le divorce s'il établit que les parties sont séparées de fait depuis plus de six mois.

Si les parties ne sont pas séparées de fait depuis plus de six mois, le juge fixe une nouvelle audience. Celle-ci a lieu à une date immédiatement ultérieure à l'écoulement du délai de six mois, ou trois mois après la première comparution des parties. Lors de cette audience, si les parties confirment leur volonté, le juge prononce le divorce.

Lorsqu'il prononce le divorce, le juge homologue le cas échéant les accords intervenus entre parties

§ 2. Si le divorce est demandé par l'un des époux en application de l'article 229, § 3, du Code civil, le juge prononce le divorce s'il constate que les parties sont séparées de fait depuis plus d'un an.

Si les parties ne sont pas séparées de fait depuis plus d'un an, le juge fixe une nouvelle audience. Celle-ci a lieu à une date immédiatement ultérieure à l'écoulement du délai d'un an, ou un an après la première audience. Lors de cette audience, si l'une des parties le requiert, le juge prononce le divorce.

§ 3. Si le divorce est demandé par l'un des époux et qu'en cours de procédure, l'autre marque son accord quant à la demande, le divorce est prononcé moyennant le respect des délais visés au § 1er.

§ 4. La séparation de fait des époux peut être établie par toutes voies de droit, l'aveu et le serment exceptés,

Code judiciaire

Article 1255

§ 1er. Lorsque le divorce est sollicité conjointement en vertu de l'article 229, § 2, du Code civil, le juge prononce le divorce s'il établit que les parties sont séparées de fait depuis plus de six mois.

Si les parties ne sont pas séparées de fait depuis plus de six mois, le juge fixe une nouvelle audience. Celle-ci a lieu à une date immédiatement ultérieure à l'écoulement du délai de six mois, ou trois mois après la première comparution des parties. Lors de cette audience, si les parties confirment leur volonté, le juge prononce le divorce.

§ 2. Si le divorce est demandé par l'un des époux en application de l'article 229, § 3, du Code civil, le juge prononce le divorce s'il constate que les parties sont séparées de fait depuis plus d'un an.

Si les parties ne sont pas séparées de fait depuis plus d'un an, le juge fixe une nouvelle audience. Celle-ci a lieu à une date immédiatement ultérieure à l'écoulement du délai d'un an, ou un an après la première audience. Lors de cette audience, si l'une des parties le requiert, le juge prononce le divorce.

§ 3. Si le divorce est demandé par l'un des époux et qu'en cours de procédure, l'autre marque son accord quant à la demande, le divorce est prononcé moyennant le respect des délais visés au § 1er.

§ 4. La séparation de fait des époux peut être établie par toutes voies de droit, l'aveu et le serment exceptés,

4° Wanneer een der echtgenoten op een openbare verkoping of met machtiging van de rechter het aandeel inkoopt van de andere echtgenoot in een goed dat onverdeeld tussen hen is.

Behoudens echter, in deze vier gevallen, de rechten van de erfgenamen van de contracterende partijen, indien er onrechtstreeks bevoordeling is.

Gerechtelijk Wetboek

Artikel 1255

§ 1. Indien de echtscheiding gezamenlijk wordt gevorderd op grond van artikel 229, § 2 van het Burgerlijk Wetboek, spreekt de rechter de echtscheiding uit als hij vaststelt dat de partijen sinds meer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn.

Als de partijen niet langer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn, stelt de rechter een nieuwe zitting vast. Deze heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van zes maanden, of drie maanden na de eerste verschijning van de partijen. Tijdens deze zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit indien de partijen hun wil hiertoe bevestigen.

Wanneer de rechter de echtscheiding uitspreekt, homologeert hij desgevallend de tussen de partijen gesloten akkoorden.

§ 2. Indien de echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten met toepassing van artikel 229, § 3, van het Burgerlijk Wetboek, spreekt de rechter de echtscheiding uit als hij vaststelt dat de partijen sinds meer dan één jaar feitelijk gescheiden zijn.

Als de partijen niet langer dan een jaar feitelijk gescheiden zijn, stelt de rechter een nieuwe zitting vast. Deze heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van een jaar, of een jaar na de eerste zitting. Tijdens deze zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit indien een van de partijen erom verzoekt.

§ 3. Indien de echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten en de andere echtgenoot in de loop van de procedure zich met die vordering akkoord verklaart, wordt de echtscheiding uitgesproken, mits het respecteren van de in § 1 bedoelde termijnen.

§ 4. De feitelijke scheiding van de echtgenoten kan aangetoond worden door alle wettelijke middelen, met uit-

Gerechtelijk Wetboek

Artikel 1255

Indien de echtscheiding gezamenlijk wordt gevorderd op grond van artikel 229, § 2 van het Burgerlijk Wetboek, spreekt de rechter de echtscheiding uit als hij vaststelt dat de partijen sinds meer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn.

Als de partijen niet langer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn, stelt de rechter een nieuwe zitting vast. Deze heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van zes maanden, of drie maanden na de eerste verschijning van de partijen. Tijdens deze zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit indien de partijen hun wil hiertoe bevestigen.

§ 1, derde lid, opgeheven

§ 2. Indien de echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten met toepassing van artikel 229, § 3, van het Burgerlijk Wetboek, spreekt de rechter de echtscheiding uit als hij vaststelt dat de partijen sinds meer dan één jaar feitelijk gescheiden zijn.

Als de partijen niet langer dan een jaar feitelijk gescheiden zijn, stelt de rechter een nieuwe zitting vast. Deze heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van een jaar, of een jaar na de eerste zitting. Tijdens deze zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit indien een van de partijen erom verzoekt.

§ 3. Indien de echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten en de andere echtgenoot in de loop van de procedure zich met die vordering akkoord verklaart, wordt de echtscheiding uitgesproken, mits het respecteren van de in § 1 bedoelde termijnen.

§ 4. De feitelijke scheiding van de echtgenoten kan aangetoond worden door alle wettelijke middelen, met uit-

et notamment par la production de certificats de domicile démontrant des inscriptions à des adresses différentes.

§ 5. Si le divorce est demandé par l'une des parties, en application de l'article 229, § 1er, du Code civil, et que le caractère irrémédiable de la désunion est établi, le juge peut prononcer le divorce sans délai.

§ 6. Le juge peut ordonner aux parties de comparaître en personne, à la demande d'une des parties ou du ministère public, ou s'il l'estime utile, notamment en vue de concilier les parties ou d'apprécier l'opportunité d'un accord relatif à la personne, aux aliments et aux biens des enfants.

Sans préjudice de l'article 1734, le juge tente de concilier les parties. Il leur donne toutes informations utiles sur la procédure et en particulier sur l'intérêt de recourir à la médiation telle que prévue à la septième partie du présent Code. Il peut ordonner la surséance à la procédure afin de permettre aux parties de recueillir toutes informations utiles à cet égard. La durée de la surséance ne peut être supérieure à un mois.

§ 7. Si l'un des époux est dans un état de démence ou dans un état grave de déséquilibre mental, il est représenté en tant que défendeur par son tuteur, son administrateur provisoire, ou, à défaut, par un administrateur ad hoc désigné préalablement par le président du tribunal à la requête de la partie demanderesse.

Loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

Article 127

Le bénéfice de l'assurance contractée par un époux commun en biens au profit de l'autre ou à son profit constitue un bien propre de l'époux bénéficiaire.

et notamment par la production de certificats de domicile démontrant des inscriptions à des adresses différentes.

§ 5. Si le divorce est demandé par l'une des parties, en application de l'article 229, § 1er, du Code civil, et que le caractère irrémédiable de la désunion est établi, le juge peut prononcer le divorce sans délai.

§ 5/1. Lorsqu'il prononce le divorce, le juge homologue le cas échéant les accords intervenus entre les parties. Dans la mesure où ils se rapportent à des immeubles, ces accords doivent être constatés par acte devant notaire

§ 6. Le juge peut ordonner aux parties de comparaître en personne, à la demande d'une des parties ou du ministère public, ou s'il l'estime utile, notamment en vue de concilier les parties ou d'apprécier l'opportunité d'un accord relatif à la personne, aux aliments et aux biens des enfants.

Sans préjudice de l'article 1734, le juge tente de concilier les parties. Il leur donne toutes les informations utiles sur la procédure et, en particulier, sur l'intérêt de recourir à la médiation telle que prévue à la septième partie. S'il constate qu'un rapprochement est possible, il peut ordonner la surséance à la procédure, afin de permettre aux parties de recueillir toutes informations utiles à cet égard et d'entamer le processus de médiation. La durée de la surséance ne peut être supérieure à un mois.

§ 7. Si l'un des époux est dans un état de démence ou dans un état grave de déséquilibre mental, il est représenté en tant que défendeur par son tuteur, son administrateur provisoire, ou, à défaut, par un administrateur ad hoc désigné préalablement par le président du tribunal à la requête de la partie demanderesse.

Loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

Article 127

Abrogé

zondering van de bekentenis en de eed, en onder andere door voorlegging van een getuigschrift van woonplaats waaruit inschrijvingen op verschillende adressen blijken.

§ 5. Indien de echtscheiding door een van de partijen gevorderd wordt met toepassing van artikel 229, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, en het bewijs van de onherstelbare ontwrichting geleverd is, kan de rechter de echtscheiding dadelijk uitspreken.

§ 6. Behoudens uitzonderlijke omstandigheden is de persoonlijke verschijning van de partijen vereist in geval van een gezamenlijke vordering gebaseerd op artikel 229, § 2 van het Burgerlijk Wetboek, in de andere gevallen is de persoonlijke verschijning van de verzoekende partij vereist.

Onverminderd artikel 1734 poogt de rechter de partijen te verzoenen. Hij verstrekt hen alle nuttige inlichtingen over de rechtspleging en met name over het nut een beroep te doen op de bemiddeling waarin het zevende deel van dit Wetboek voorziet. Hij kan de schorsing van de procedure bevelen teneinde de partijen de mogelijkheid te bieden alle nuttige inlichtingen dienaangaande in te winnen. De duur van de schorsing mag niet meer bedragen dan één maand.

§ 7. Als een echtgenoot zich in een toestand van krankzinnigheid of van diepe geestesgestoordheid bevindt, wordt hij als verweerder vertegenwoordigd door zijn voogd, zijn voorlopige bewindvoerder of, bij gebreke van dezen, door een beheerder ad hoc die vooraf door de voorzitter van de rechtbank aangewezen wordt op verzoek van de eisende partij.

Wet van 25 juni 1992 op de levensverzekeringsovereenkomst

Artikel 127

De aanspraken ontleend aan de verzekering die een in gemeenschap van goederen getrouwde echtgenoot ten behoeve van de andere of van zichzelf heeft bedongen is een eigen goed van de begunstigde echtgenoot.

zondering van de bekentenis en de eed, en onder andere door voorlegging van een getuigschrift van woonplaats waaruit inschrijvingen op verschillende adressen blijken.

§ 5. Indien de echtscheiding door een van de partijen gevorderd wordt met toepassing van artikel 229, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, en het bewijs van de onherstelbare ontwrichting geleverd is, kan de rechter de echtscheiding dadelijk uitspreken.

§ 5/1. Wanneer de rechter de echtscheiding uitsprekt, homologeert hij desgevallend de tussen de partijen gesloten akkoorden. Voor zover zij betrekking hebben op onroerende goederen, moeten deze akkoorden bij notariële akte worden vastgesteld.

§ 6. Behoudens uitzonderlijke omstandigheden is de persoonlijke verschijning van de partijen vereist in geval van een gezamenlijke vordering gebaseerd op artikel 229, § 2 van het Burgerlijk Wetboek, in de andere gevallen is de persoonlijke verschijning van de verzoekende partij vereist.

Onverminderd artikel 1734 poogt de rechter de partijen te verzoenen. Hij verstrekt hen alle nuttige inlichtingen over de rechtspleging en met name over het nut een beroep te doen op de bemiddeling waarin het zevende deel van dit Wetboek voorziet. Hij kan de schorsing van de procedure bevelen teneinde de partijen de mogelijkheid te bieden alle nuttige inlichtingen dienaangaande in te winnen. De duur van de schorsing mag niet meer bedragen dan één maand.

§ 7. Als een echtgenoot zich in een toestand van krankzinnigheid of van diepe geestesgestoordheid bevindt, wordt hij als verweerder vertegenwoordigd door zijn voogd, zijn voorlopige bewindvoerder of, bij gebreke van dezen, door een beheerder ad hoc die vooraf door de voorzitter van de rechtbank aangewezen wordt op verzoek van de eisende partij.

Wet van 25 juni 1992 op de levensverzekeringsovereenkomst

Artikel 127

Opgeheven

Article 128

Une récompense n'est due au patrimoine commun que dans la mesure où les versements effectués à titre de primes et prélevés sur ce patrimoine sont manifestement exagérés eu égard aux facultés de celui-ci.

Article 128

Abrogé

Artikel 128

Aan het gemeenschappelijk vermogen is geen vergoeding verschuldigd behalve voor zover de premiebetalingen die ten laste van dat vermogen zijn gedaan, kennelijk de mogelijkheden ervan te boven gaan.

Artikel 128

Opgeheven